

Izhaja ob 4. jutraj.
 Stane mesečno Din 25.—; za ino-
 semstvo Din 40.— neobvezno.
 Oglasi po tarifu.
Uredništvo:
 Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
 šte. 16/7. — Telefon šte. 72.
 Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
 Knafljovi ul., št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
 ulica št. 54. — Telefon št. 35.
 Inerantni oddelek: Ljubljana, Prešernova
 ulica št. 4. — Telefon št.
 Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
 št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
 Račun pri pošttem ček. zavodu: Ljubljana
 št. 11.842 - Praha číslo 78.180,
 Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 24. julija.

Nocoj je odšel iz Zagreba slavnostna otvoritveni vlak proti Splitu in jutri popoldne ob 13.20 se odpelje iz Ljubljane že prvi direktni vagon preko Karlovca v naše največje pomorsko pristanišče. S slovesno otvoritvijo se torej liška železnica izroča rednemu prometu in Split ter Šibenik sta neposredno zvezana z Beogradom, Zagrebom, Ljubljano.

Vesel in pomemben dogodek je to za vso severno Dalmacijo, ki stapa v direktni stik s svojim zaledjem, z vso državo. Po pravici se veseli otvoritve nove železnice Split in se pripravljajo manjši »Jadransko izložbo«. Zares, pomorska lega na Jadranu pride šele z novo progo do veljave, Split in z njim Šibenik postajata velika vrata v prekmorski svet. Življenski tok prihaja do severnodalmatinske obale, ki je bila toliko časa po mačehovsko ločena od sveta, z njim pa prihaja gibanje, podjetnost, napredek.

Dostopu potnikov in tujcev se odvarjajo brezštevne dragocnosti dalmatinskega obrežja. Otvarjajo se prirodne krasote našega morja, prekrasna Kaštelanska riviera med Splitom in Trogirum, poklicana, da postane eno najlepših pomorskih zdravilišč Sredozemskega morja. Odpirajo se obudovanju tujcev historični in umetnostni spomeniki dalmatinskih mest, rimske starine Solina, ki so že doslej privabljale turiste iz vseh krajev Evrope, starine Splita in neštivilne srednjeveške umetnine v Splitu, Trogiru ter Šibeniku. Vse te in še mnoge druge posebnosti dobijo vse večjo ceno, ker postanejo po novi železnici lahko dostopne. Saj bo mogoče čez nekaj časa, ko se nova proga dobro uredi, doseči Split iz Zagreba z brzovlakom v osmih, iz glavnih mest Srednje Evrope v 16 do 24 urah. In to so predpogoji za tujski promet, ki mu more Dalmacija nuditi toliko dragocnosti.

Dalmacija je imela doslej najneugodnejše gospodarske pogoje. Zato se je od tod prebivalstvo trumoma izseljevalo. Da pa so ti ljudje sposobni in delavni, to so pokazali oni ne maloštevilni Dalmatinci - izseljenci v južni Ameriki, ki so si tamkaj ustvarili sijajno existenco in se uvrstili med prve velepodjetnike prekooceanskega kontinenta. Ne pretiravamo, da nudi nova železnica vse predpogoje, da se ekonomsko stanje pokrajine povzdigne, ali ustvarja pa glavnege od pogojev, ustvarja možnost, da se ob novi progi naselijo industrije, da se že obstoječe razširijo in izboljšajo in da se organizira domači ter pribavi vnanji kapital.

A s Splitom in Šibenikom, s celo severno Dalmacijo ima povoda se veselijo vsa naša domovina. Ne le, ker je ena njenih najlepših pokrajini dvignjena iz mučne izolacije in opasne osamljenosti, temveč tudi, ker znači nova železnica naravnost ogromno pridobitev za celokupno naše narodno gospodarstvo. Z otvoritvijo liške proge je dobila naša država svoje, čisto svoje prvo veliko pomorsko pristanišče. Vse naše dosedanje svezve z morjem so bile ali provizorija ali surogati: Split pa ima razmeram primerno moderno luko, ima prostora, tehničnih predpogojev in možnosti razvoja, kakor nobena drugih naših luk. Za vso severozapadno Jugoslavijo more splitsko pristanišče postati prevažen eksportni in importni emporij, ako bo s strani države in javnosti dovolj razumevanja in dovolj odločnosti, da se započne delo nadaljuje. Otvoritev liške železnice je začetek, velik in odločilni začetek sicer, toda dalekovidna tarfina politika, stalna energična skrb za razvoj splitske luke bo šele v polnem obsegu dala jutrišnjemu dnevu historični značaj.

Res je, da trasa nove železnice ne poteka v črti, ki bi bila najugodnejša za nove politične meje. Toda tvori prevažno osnovo vsega nadaljnjega, spaja lokalne severnodalmatinske proge v organizirano enoto z ostalimi železniškimi omrežjem v državi. In že to samo po sebi je veliko delo, vredno, da smo z železniško politiko v državi zadovoljni. Saj moramo samo z zadovoljenjem beležiti, da mine komaj par mesecev in že se, zdaj tu, zdaj tam, odpre kaka nova železnica. Samozavestno gleda lahko naša država na delo, ki se je na tem polju izvršilo v kratkih letih po osvoboditvi in ujedinjenju. Sredi najsrdečije politične borbe, z dedščino razdeljanja in uničenja, ki so jo zastopala strašna vojna leta, v boju s finančnimi težkočami — ali vendar, ves čas se gradijo železnice, se gradijo pri Užicu in pri Štipu, pri Prokuplju in v Prekmurju, v Vojvodini in na Ivanu. Povsod je začelo delo in na mnogih mestih že končano z uspehom. Agilnosti v gradnji železnic pa moramo biti baš kot jugoslovenski unitaristi veseli najbolj. Saj nove železnice postajajo žile našega nacionalnega organizma, postajajo vezi, ki vežejo doslej medsebojno tako oddaljene dele in jih pričvrščajo v vedno krepkejšo enoto. In med temi novozgrajenimi pro-

Delovni program Narodne skupščine

Danes glasovanje o vladini deklaraciji. — Prihodnji teden dvanaestine. — V našem parlamentu ni nobenega republikanca več.

Beograd, 24. julija. p. Politična pozornost je veljala danes delovanju Narodne skupščine. Ministrski svet je imel kratko sejo, na kateri je razpravljalo o programu zbornice. Sklenilo se je, da se ima jutri končati debata o vladini deklaraciji, nakar se takoj vrši glasovanje o zaupnici vladi. Zanimivo je, da se kaže pri vladni večini precejšnja nervoznost pred tem glasovanjem, ker mnogo njenih poslancev ni v Beogradu. Nekateri trde tudi, da so se ti poslanci demonstrativno odstranili od glasovanja. Po končani debati o vladni izjavi se bodo izvolili predsednik in štirje člani glavne kontrole. V ponedeljek pride na dnevni red zakonski predlog o dvanaestinah. Vlada želi, da bi se debata o njih končala do četrta in da pride po-

tem na vrsto tiskovni zakon. Koncem prihodnjega tedna naj bi se zaključilo poletno zasedanje Narodne skupščine in šli poslanci na počitnice.

Beograd, 24. julija. p. V političnih krogih so danes zelo komentirali govor poslanca hrvatske zajednice dr. Trumbića, ki je izjavil, da je vsakomur jasno, da vprašanje dinastije Karagjorgjevičev in monarhije na Hrvatskem za vsakogar izven debate. Vsi že uvidevajo sami, da je vprašanje monarhije in dinastije odstavljeno iz dnevnega reda. Ta izjava je povzročila naravnost senzacijsko. Naglašja se tudi dejstvo, da danes ni v Narodni skupščini nobene parlamentarne skupine več z republikanskim programom.

Dr. Trumbić o politiki in morali Stj. Radića

Na včerajšnji seji Narodne skupščine je prišlo do silno ostrih spopadov med radičevci in zajedničarji. — Posl. Pucelj kot nepočečeni hrvatski radičevci.

Beograd, 24. julija. r. Današnja seja Narodne skupščine je pričela ob pol 10. dopoldne. Po opravljenih formalnostih je bilo sprejeto poročilo verifikacijskega odbora, s katerim se omenovita mandata radičevskih poslancev Ruda Bačinića in Marka Došenja, ki sta takoj tudi položila prisego.

Po prehodu na dnevni red (nadaljevanje debate o vladini deklaraciji) je prvi povzel besedo spahovec Hadžikadić, ki je v imenu muslimanov iz Bosne in Hercegovine kritiziral vladno izjavo in dejal, da se njegov klub in njegovi volilci ne strinjajo z njo. Zahteval je revizijo ustave.

Za njim je dobil besedo zajedničar dr. Ante Trumbić, ki so ga ves čas njegov izvajani prekinjali radičevci s kričanjem in besnim razbijanjem po klopih.

Dr. Trumbić je izjavil, da je prevzel republikanski program na poziv Stjepana Radića in radi očuvanja enotne hrvatske fronte. Toda Stjepan Radić je sramotno zapustil vso svojo politiko in program, zgolj za ceno abolicije procesa, čeprav je vedel, da mu radikali ničesar ne morejo, ker nimajo dovolj tehtnega obtožilnega materiala proti njemu. Radić nima za svojo politiko nobenega pooblastila od svojega naroda, ki nikakor ne bo z njim istih misli. Stjepan Radić mistificira javnost. Izjave, ki jih je podal Pavle Radić marca meseca v parlamentu, je diktiral Stjepan Radić iz zavora, in jih nista odobrila ne poslanski klub stranke, ne hrvatski narod.

Govornik je nadalje ugotavljal, da je na Hrvatskem vprašanje dinastije Karagjorgjevičev že rešeno in da nima nikdo ničesar proti njej. Potem se obrača proti radikalom, ki so svoj čas pripravljali Davidovičev, češ, da se je odrekal svojemu programu brez pooblastila volitev. Čudno se mu zdi tudi, kako so mogli skleniti radikalski sporazum z radičevci, ko vendar zanj niso imeli pooblastila naroda. Ako bi gospodje imeli kaj poštenja, bi apelirali na narod z novimi volitvami.

Dr. Trumbić je zatem naglašal, da Hrvatska zajednica zahteva še nadalje ureditev države na federativni podlagi. Hrvatska mora imeti svoje zakonodajno zbornico in izvrševalno oblast v Zagrebu. Hrvatski narod mora svobodno razpolagati s svojo gospodarsko in finančno silo, ki jo potrebuje za svoje lastno gmetno in moralno življenje. Radičevci so v tem pogledu ordinarno prevarili narod. Sporazum med radikali in radičevci ni sporazum med hrvatskim in srbskim narodom, še manj pa slovenskim. Niti ni sporazum med dvema najmočnejšima parlamentarnima strankama. Sporazum RR je samo maček v žakliju.

Ves čas so dr. Trumbića motili radičevci. Klicali so mu: »Sram vas bodi! Izvolil vas je Stjepan Radić! Odložite

gami je železnica na Split pač najimembnejša, v mnogih ozirih najpomembnejše delo naše prometne politike.

Upravičeno se tedaj vse raduje ob otvarjanju proge. Ta dan pa nas navdaja tudi z bodrim samozaupanjem in nam odpira upalne poglede v bodočnost. Če smo toliko storili v težavnih, kriz polnih prvih povojnih letih, bomo započelo delo nadaljevali tudi v bodoče. In nastale bodo nove železnice, novi organizmi moderne kulture, nastajale tudi tamkaj, kjer se delo doslej še ni zastavilo.

Da, naš optimizem in delavnost, v življenski sposobnost našega osvobodjenega in ujedinjenega naroda je bil popolnoma uravničen. Delamo, razvijamo se, napredujemo. In v tem znamenju z radostnimi čuvstvi spremljamo prvi slavnostni vlak, ki hiti proti Splitu.

Seje skupščinskih odborov

V finančnem odboru so radičevci glasovali zoper svoje lastne predloge za pomoč vsled poplav. — Samo davčne olajšave za poplavljenca. — Razprava o tiskovnem zakonu.

Beograd, 24. julija. p. Nocoj je imel sejo finančni odbor za katerega je vladalo izredno zanimanje. Baval se je s krediti za pozozdovanje Krasa. Finančni odbor je nato razpravljalo o pravilniku poštnega ministrstva, s katerim se zvišajo dnevnice ambulantom poštarjem in doklade tehničnemu osebju na terenu. Opozicija je zahtevala, naj se te doklade zvišajo.

Na vrsto so prišli predlogi poslancev vseh strank za podporo prebivalstvu, prizadetemu po poplavih in točji. Za te predloge je bila sprejeta unanost. Vsa ta škoda znaša 180 milijonov dinarjev. Zanimivo in značilno je, da so od prejšnjega kabineta zahteva-

Opasnost ogromne stavke na Angleškem

Angleška bombažna industrija izprla svoje delavce. — Nad 200 tisoč delavcev brez kruha. — Stavka v Bradfordu.

London, 24. julija. s. Ker so se vsi dosedanja poskusi ponesrečili, da bi prišlo v sporu rudarjev do pogajanj, so rudarji včeraj sklenili izročiti polnomočje za pogajanja predsedniku angleškega delavskega kongresa. Predsednik se je obrnil do ministrskega predsednika Baldwinja s pismom, v katerem izjavlja, da je pripravljen razpravljati z Baldwinom o položaju v rudokopih. Transportni delavci so odobrili predlog, da se ustanovi četvervezna, katere naloga bi bila da podpre zahteve rudarjev z generalno stavko vsega angleškega delavstva.

Sinoči je pričelo v angleški bombažni industriji izprte delavstva, 296 tisoč mož je brez dela. Mnogočo stavkujočih, ki so demonstrirali pred neko predilnico, je razglašila

Spor med Kitajsko in Ameriko

Kitajci napadli dom ameriškega Rdečega križa in ubili več ameriških državljanov.

Pariz, 24. julija. a. Kitajci so v ponedeljek napadli hišo ameriškega Rdečega križa v Mandžuriji, ki je služila kot središče za podporo ruskih emigrantov. Major Palmer in njegov sluga sta bila pri napadu ubita, dr. Howard pa je bil odpeljan v ujetništvo. Ostali stanovalci, med njimi mati majorja Palmerja in sin dr. Howarda, so pobegnili in se nahajajo na varnem.

Konferenca severnih držav

Stockholm, 24. julija. s. Na dnevnem redu konference zunanjih ministrov Finske, Poljske, Estonke in Litvanske, ki se prične dne 25. avgusta v Revalu, je v prvi vrsti problem varnosti teh držav. Estonski zunanji minister je odpotoval v London, Pariz in Bruselj, da bi se tam pogajal o garancijskem problemu. Pred svojim odhodom je dementralno rusko vest, da bo Estonka dala svoje otoke v najem Angliji. Med najpomembnejšimi vprašanji se bo na konferenci razpravljalo tudi o valutni uniji severnih držav.

Prvi vlak proti Splitu

Sinoči sta odšla iz Zagreba slavnostna otvoritvena vlaka v Split — Železniški program ministra Radojevića. — Slovenski gostje pr otvoritvi železnice.

Zagreb, 24. julija. n. Popoldne ob 6.50 so prišli s posebnim vlakom iz Beograda gostje, ki se udeležijo svečane otvoritve liško-dalmatinske železnice. Prišli so prometni minister Radojević, trgovinski minister dr. Krajač, več poslancev, razni načelniki in višji uradniki prometnega ministrstva ter beograjski novinarji. Na kolodvoru je pozdravil ministra armijski poveljnik general Matić z zastopniki vojaških in civilnih oblastev.

Ob 8. zvečer se je vršil banket v hotelu Esplanade, ki so se ga m. dr. udeležili zastopnik kralja admiral Prica, oba ministra, angleški poslanik Cunard in drugi odličniki. Med drugimi se je oglašil k besedi tudi prometni minister Radojević, ki je naglašal važnost nove železnice, katere spaja Dalmacijo z zaledjem. Sedaj bo treba, je nadaljeval, graditi unsko železnico, ki bo tvorila najkrajšo zvezo Dalmacije s Hrvatsko. Ustvariti bo treba tudi železniške zveze preko Bosne z Južno Dalmacijo in Južne Srbije preko Sandžaka z Boko Kotorsko. Minister je poudarjal, da mora priti na vrsto tudi izgradnja naše glavne proge Beograd-Zagreb-Ljubljana, ki je v Avstriji deloma le vicinarna. Izgraditi jo bo treba v prvovrstno glavno potem in dobiti mora drugi tir. Šele potem bo mogla ta naša glavna prometna žila zadostiti vsem zahtevam, ki jo stavlja naš promet in naše gospodarstvo. Zvezati bo treba tudi Slovenijo s Hrvatsko z drugo progo, namreč Rozatec-Krapina. Tudi Varaždin mora dobiti zvezo s Koprivnico. Izboljšati moramo progo za povečani promet na železnici Novska-Duzo Selo-Zagreb

in progo Novska-Sisak-Zagreb. Na ta način bomo z novimi gradbami in popravili starih prog mogli zadostiti vsem potrebam prometa, ki se vedno bolj in bolj dviga. Vsa ta dela bomo mogli izvršiti s posojili v inozemstvu. Konsolidacija države bo nedvomno dvignila ugled naše kraljevine v inozemstvu. Minister Radojević je nadalje rekel, da so se na novi liško-dalmatinski železnici znižali tarifi, zlasti blagovni, da bi se v veliki meri usmeril promet v Dalmacijo in razbremenila preobložena luka na Sušaku.

Trgovinski minister dr. Krajač je naglašal epohalno važnost nove železnice ne samo za vso našo državo, ampak tudi za Srednjo Evrono in za zvezo Českoslovaške z Jadranom.

Za pozdrave Sumadinem se je zahvalil poslanec Andrija Protić, ki je pozdravil Hrvate, in podpredsednik narodne skupščine dr. Nikola Subotić, ki je kot poslanec šibeniškega okrožja naglašal veliko važnost nove železnice za Dalmacijo.

Ob 10. zvečer se je odpeljal prvi vlak proti Ogulinu in Gračacu s srbskimi gosti, katerim se je pridružil tudi zastopnik kralja admiral Prica. 20 minut kasneje je odšel drugi vlak s povabljenimi iz Hrvatske in Slovenije. Med slovenskimi gosti so tudi ljubljanski mestni genent dr. Puc, predsednik trgovske in obrtniške zbornice Ivan Knez, predsednik Ljubljanskega velesejma Ivan Bonča, rektor ljubljanske univerze doktor Pitamic, dekan tehniške fakultete profesor Vidmar, glavna urednika »Jutra in »Slovenskega Naroda« i. dr.

Krvavi teror boljševiškega režima

Partiz, 24. julija. a. Šele sedaj se doznavajo da je bilo v noči od 2. na 3. julija v Ljenu gradu brez obzorde ustrelenih 18 oseb, ki so pripadale bivšemu Aleksandrovskega liceju. Sovjetske oblasti so jih obdolžile za rote. Drugih 70 oseb pa je bilo odpeljan v zapore Severne Rusije.

V Parizu so znana imena ustrelenih. Med njimi je bil tudi zadnji ministrski predsednik carske Rusije Zelikin, star 76 let. Vzrok za to početje leži v tem, da je obstojala v Parizu neka podporna ustanova za bivše gence carskega Aleksandrovskega liceja in da je imela ta šola lasten podporni sklad. Sovjetske oblasti smatrajo, da hrani ta sklad več milijonov, namenjenih za zarote proti sovjetskemu režimu. Vsi tega je dala vse pripadnike bivšega liceja, ki so se nahajali v Rusiji, deloma postreliti, deloma pa odvesti v prognanstvo.

Ogromen požar v Oslu

Oslu, 24. julija. k. Davi je izbruhnil tukaj velik požar, ki je zavzel ogromne dimenzije. Uničeno je mnogo žita. Ob pol 5 popoldne je bil požar lokaliziran. Škoda gre v milijone.

Nesreče v Italiji

Rim, 24. julija. k. Pri Grossettu je včeraj pri vajah značne eskadre zavozilo eno letalo med dreve in padlo na zemljo. Dva častnika, ki sta bila v njem, sta bila ubita.

V neki tvornici svile pri Milanu je eksplozirala posoda z hidrogenom, pri čemer sta bila dva delavca raztrgana na kose. Zdi se, da je eden izmed delavcev pri plombaranju vrgel orodje na tla, pri čemer je nastala iskra, ki je užgala plino.

li radičevci take nujne pomoči, danes so pa glasovali zoper svoje lastne prejšnje predloge. Sklenjeno je bilo le, da se nudijo za letošnje leto olajšave pri davkih onim, ki so prizadeti po točji in poplavih.

Finančni odbor je končno odobril večje število kreditov prometnemu ministru.

Beograd, 24. julija. p. Odbor za tiskovni zakon je imel nocoj sejo in dovršil one člene, ki se nanašajo na kazensko postopanje. V zakon pride tudi pooblastilo ministru za izenačenje zakonov, da izda naredbo o ureditvi položaja poklicnih novinarjev.

Sejo je imel danes tudi imunitetni odbor, ki je odklonil zahtevo ministra pravde po izročitvi poslanca Toma Popovića.

policija na konjih. Nekaj višji uradnik angleškega delavskega ministrstva je odšel v Bradford, da doseže pregovore med delavci in delojemalci. Obe stranki izjavljata, da bi izgubili na prestizju, če bi se spustili v razgovore.

Bradford, 24. julija. k. 30 tisoč delavcev je pričelo stavkati. Voditelji so si izsilili vstop v tovarne ter prisilili delavce, da so ustavili delo. Intervenirali je morala policija. Demonstranti so s kamenjem razbili več šip Dva policijska uradnika sta bila ranjena.

London, 24. julija. k. Rudarji so pristali na to, da bodo pričeli z vladnimi zastopniki razgovore glede vprašanja ponovnih pogajanj.

Poslanec Pucelj v „hrvatski“ fronti

Gospod Ivan Pucelj je v četrtek vstopil v Hrvatski seljaški klub. Brzobjavno je pozdravil Stjepana Radića kot svojega poglavarja in voditelja.

Puceljev korak je zanimiv s programatičnega, političnega in moralnega stališča. SKS je bila ustanovljena kot strogo narodna in državotvorna stranka. Ona je kakor ena mož glasovala za Vidovdanske ustave ter je vsled te svoje politike prišla tudi s Savezom zemljoradnikov, katerega bistveni del je tvorila, v taka nasprotja, da so bili njeni takrat še številni poslanci primorani izstopiti iz skupnega parlamentarnega kluba.

Nesposobnost njenih voditeljev v političnem in organizacijskem oziru je povzročila naglo propadanje te nekdanje mnogo obetajoče stranke. Gospod Pucelj je menil, da bo mogoče nadoknaditi te bistvene nedostatke z uvedbo demagoične taktike. Da dvigne moralo svojih pristašev se je g. Pucelj zatekel k originalni aritmetiki, ki jo od takrat posebno ljubi. SKS se je spokorila za svoje grehe ter je znova slovesno osvojila zemljoradniški program, vrnila se je v Zvezo zemljoradnikov, g. Pucelj pa je zopet vstopil v zemljoradniški klub. Takrat je g. Pucelj napovedoval pristašem SKS, da bodo zemljoradniki pri prihodnjih volitvah najmočnejša stranka v državi. Obetal je okoli pol milijona zemljoradniških glasov in najmanj 50 poslancev. V Sloveniji sami so agitatorji SKS prepričevali volilce, da bo najmanj pet Puceljevcev izvoljenih. Volitve 8. februarja t. l. so končale z decimiranjem zemljoradnikov, ki so z g. Puceljem vred dobili v vsej državi komaj 5 poslancev. G. Pucelj tudi to ni nič pomazalo, da je uganjal pred zadnjimi volitvami v Sloveniji največjo hujskarijo proti vladi, proti davkom ter da se je pajdašil tudi s klerikalci. Dr. Korošec-Davidovičevu vlado je naravnost podpiral ter v Narodni skupščini tudi glasoval za njeno zaupnico. V Ljubljani je Puceljev generalštab hodil pridno v škofovo tiskarno, bil kuhan in pečen pri klerikalcih ter z njimi tudi vložil skupno kandidatsko listo proti listi narodnega in naprednega bloka.

Pucelj se pri zemljoradnikih že pred volitvami (8. febr.) ni posebno srečnega počutil, ker mu gospodje tamkaj niso mogli nuditi nobenih ugodnosti, pa so morali radi tega njegovi pristaši griziti grenki kruh opozicije. Po volitvah, ko je g. Pucelj spoznal strahovit poraz zemljoradnikov, pa on ni imel skoraj nobenega obstanka več v zemljoradniškem klubu. Zato je tuhtal, kako bi prišel kje drugod vsaj na majhno zvezo. Za program mu to pot ni več bilo; kajti zašel je v slovenske radičevce ter je skupaj z g. Prepeluhom osnoval «Zvezo slovenskega kmetijskega ljudstva», s katero je pomandal častiljiva načela SKS ter njeno organizacijo potopil v novo aritmetično formulo. Slovenske napredne v SKS organizirane kmete, odločne unitariste, ki so se

borili pri volitvah v ustavotvorno skupščino za enotno in nedeljivo Jugoslavijo ter za edinstvo troimenega naroda, je g. Pucelj čez noč prepeljal v separatistični tabor «treh narodov» ter v federalistično-autonomistično fronto. Tko je slovesno naznanjeno v Kmetijskem listu od 26. junija.

A glej! Petelin se ni trikrat zapel in g. Pucelj je tudi ta program zopet zatajil. Dober teden na to, ko je «Kmetijski list» objavil «Splošna načela Zveze slovenskega kmetijskega ljudstva», je izbruhnila vladna kriza, ki se je končala z vstopom radičevcev v vlado ter s popolno kapitulacijo radičevščine. Stjepan Radić, kateremu sedaj g. Pucelj pošilja brzobjavne pozdrave kot svojemu voditelju in poglavarju, je prekladal ves svoj prejšnji program ter slovesno pristal na monarhijo, centralizem, na vojaštvo, davke in sploh vse to, kar je preje poleg Radića tudi g. Pucelj in njegov list najhuje pobijal. In g. Radić je še posebej preklel zakonodajno avtonomijo, na katero je g. Pucelj baš položil prisego. G. Pucelj ni čakal niti mesec dni, pa je program «Zveze slovenskega ljudstva» zopet postavil na glavo in kot voditelj samostojne kmetijske stranke in avtonomistične zveze slovenskega kmetijskega ljudstva je ponižno zlezel v hrvatsko torbo političnega aviatika Stjepana Radića. Kdor je videl zadnje dneve s kako brezobzirnostjo je Radić v klubu HSS obglavil in ven pometal svoje lastne in neposredne borbe in kdor je čul, s kakim preziranjem govori Radić o Slovincih, ta razume kako na milost in nemilost je izročil g. Pucelj zagrebški politiki, ta pa tudi razume zakaj Puceljev in Prepeluhov list tako trdovratno napoveduje, da bomo Slovenci lahko zadovoljni, ako nam bodo padle od radičevske pojedine kake drobtine.

Vse to gledamo tudi ne oziraje se na gospodarsko stran nove politične situacije, v kateri bo židovsko-radičevski Zagreb vse storil, da odrine in prikraša Slovenijo.

Mi smo velikokrat poudarjali kako velikega političnega in gospodarskega pomena bi bilo sodelovanje in približanje vseh naprednih ljudi in strank v Sloveniji. G. Pucelj je vse naše iskrene in lojalne ponudbe za kooperacijo trdovratno odbil, pa se raje družil s srbiskimi zemljoradniki, katerih tudi kmetijski interesi so bistveno drugačni kot interesi našega kmeta, sedaj se je pa vrgel pod peto hrvatskim radičevcem, o katerih vsakdo ve, da niti za Slovence, niti za slovenskega kmeta ničesar dobrega storili ne bodo. Skoki, ki jih dela zadnja leta g. Pucelj s svojo politiko, so vratolomni in smrtonosni nele za napredno ljudstvo v Sloveniji, marveč sploh za celokupno Slovenijo. Gospod Pucelj čisto pogrešno meni, da če bi bilo ustreženo njegovim osebnim ambicijam, da bi bilo s tem zadoščeno tudi slovenskemu kmetu. Na žalost ni tako in slovenski kmet bo Puceljeve politične prekucuse še zelo drago plačal.

Seja načelstva in izvrševalnega odbora SDS za ljubljansko oblast

se vrši v soboto, 8. avgusta, ob 20. zvečer v prostorih tajništva SDS v Ljubljani

Trinajst poslancev se je vzdržalo glasovanja. Z vladnimi strankami so glasovali tudi demokrati. Proti pa komunisti in socijalni demokrati.

Po poročilih iz Londona, se je angleški ministrski svet bavil s položajem, ki je nastal po nemškem odgovoru. Angleška vlada sporoči v kratkem Franciji svoj sklep o nadaljnjih korakih. Ministrski svet se je posvetoval v francoskem stališču, da so potrebn med Parizom, kakor tudi med Parizom in Londonom posebni razgovori pred sklicanjem konferenke, ki bi se je morala kot garancijska velesila udeležiti tudi Anglija.

Balkanska politika

V zadnji dobi, osobito pa po uspelem puču generala Pangalosa, se množijo različne vesti o spremembah v balkanski politiki. Najprej so se javili glasovi o grškem afrontu proti Jugoslaviji, nato so se pojavile napovedi o zblizanju med Bolgarijo in našo kraljevino, ki naj bo uvod v pravo jugoslovensko-bolgarsko zvezo. Vzporedno s tem so druge vesti napovedovale približanje Grčije Italiji in Bolgariji. Najnovejša poročila naznanjajo, da višje atenski listi o možnosti nove balkanske zveze brez — Jugoslavije, sestojče iz Grčije, Bolgarije in Rumunije; za tako zvezo je baje navdušen Pangalos, fiktivni diktator grške republike.

Menda pač ni niti potrebno naglasiti, da so vse te vesti le senzacije kratkodobne eksistence; neke med njimi so se že demantirale, druge se še bodo, nekatere niti domantije ne zaslužijo. Ali kljub vsemu, — eno vrednost imajo vendarle: pričajo, da v današnjih odnosih med balkanskimi državami ni neka v redu, da ne vlada normalno stanje, da se zdi potrebna pregrupacija v razmerju sil, različna od dosedanjih odnošajev.

Ta potreba po pregrupaciji pa je bolj negativnega nego pozitivnega izvora. In to je njena usodna stran. Mi nismo nezadovoljni z Grki, ker smo našli boljših in zanesljivejših zaveznikov ali prijateljev, marveč ker smo kratkoma nezadovoljni z zavezniškimi uslugami Grčije. Grki istotako nikakor nimajo boljših zaveznikov na razpolago nego smo jim mi; in vse, kar se piše o bodoči grški alijansi z Italijo ali Bolgarijo ali Rumunijo, je le prazno kombiniranje. Italija je glavni pomorski konkurent Grčije v bližnjem orijentu in ima z njo trajen spor zaradi Dodekaneza. In Bolgarija! Kako si je mogoče misliti zvezo med Grčijo in Bolgarijo, ki bi morala biti hočeš nočeš naperjena proti nam, ko pa bi se s tem pospeševale bolgarske težnje na Makedonijo, našo in grško. V strahu za Solun bi Grčija v najboljšem slučaju samo zamenjala jugoslovensko za bolgarsko opasnost, ki bi mogla biti samo še brezobzirnejša in bi se raztegnila še na celo traško obalo. Za vzdrževanje današnjega stanja na Balkanu težko da bi mogla Grkom boljše služiti zveza z Bolgari nego z nami, ker so po političnih stremeljih v Sofiji nasprotniki statusa quo, ne v Beogradu.

Iz vrst rumunske opozicije so se pojavljali glasovi, sovražni poziciji Jugoslavije, češ, da kraljevina SHS stremi po hegemoniji na Balkanu in da se morajo proti temu zvežati ostale balkanske države. To so tedaj isti načrti, kakor jih naznanjajo najnovejša poročila iz Aten. Naša kraljevina prav govoro ni pokazala nikakih nagnenj in ni napravila nikakih dejanj, po katerih bi ji mogel kdo upravičeno očitati hegemonistične težnje. Res da ima Jugoslavija toliko ljudi in zemlje, kot Bolgarija, Grčija in Albanija skupaj, toda to še ni dokaz za hegemonistične težnje. Z Rumunijo smo imeli v vsej zgodovini edini spor zaradi meje v Banatu; spor radi naše manjšine v rumunskem Banatu je edini kamen spodbite, ki je še ostal med nami in Rumuni. Res da obeh zaveznikov ne vežejo posebno srčna nagnenja, toda krepko ju vežejo vzporedni interesi v srednjem Podonavju in potreba očuvati se pred revanžnimi željami Bolgarije, napram kateri je Dobruđa enako ranljiva stran, kot za nas Makedonija.

Toda navedeno še ne podaja izčrpnih vseh možnosti, ki se odpirajo balkanski politiki. O teh govoriti danes, bi bilo prezgodaj, ker še čas ni zrel zanje. Danes je glavno geslo naše politike na Balkanu: obdržati obstoječe stanje. Ves nemir, ki se javlja na Balkanu, izvira iz tega, ker so bile stare zveze, osobito srbsko-grška, sklenjene v drugačnih okoliščinah, nego so danes, ko je iz male Srbije nastala mnogo večja in močnejša kraljevina SHS. Toda ne more se pomagati, če imajo v Atenah večje žele, nego so primerne fiktivni moči Grčije. Ako misli Pangalos, da postane večji, ako si išče zaveznikov zoper nas, naj poskusi, Mi pa se zavedamo, da so zveze le takrat močne, ako odgovarjajo fiktivnim interesom in razmerju sil. Zato tudi pred najvejšimi ekstravagancami grških politikov nima močnejša respekta nego je treba in vemo, da se bo balkanska politika kretala v oni smeri, kakor jo določa fiktivno razmerje sil. In to pa je nam ugodno.

Abd-el Krim

Francoski obzornik Renaissance politique, littéraire et artistique prinaša zanimiv članek o poglavarju «Rifške države», ki je najprej potisnil Špance iz dežele na obrežje morja, potem pa udril v francoski Maroko.

Abd-el Krim je berberski pustolovec, ki so ga ugodne razmere postavile na čelo nekaterih plemen. Rodil se je leta 1882. v Azdiru, svoji sedanji «prestolici». Tu je bil njegov oče kadi (sodnik). Torej izhaja iz dobre muslimanske meščanske rodbine in če danes trdi, da je plemenite krvi in v sorodu s sultanom, je to čisto navaden bluff, s katerim skuša dvigniti svoj ugled pri nevednih domačinih. Kot marsikateri drugi Berber je študiral v Fezu in nato je postal kadi v Melilli. Leta 1908. je v tem mestu stopil v službo španske uprave kot tajnik domačin za politično izvestiljsko službo.

Na tem izbornem opazovališču se je izkazal zelo delavneza. Obenem je počel učiti berberski jezik in se učil španskega jezika ter sodeloval pri španskem listu Telegramma dal Rif. Tako je poglavo spoznal vse tajnosti španske kolonialne politike v Maroku. Stopil je v zvezo z nemško tvrdko bratov Mannesmann in takoj v začetku svetovne vojne začel s proti francosko politiko med domačini, tako da je postalo to njegovo delovanje Španiji zelo neprijetno. Odstavili so ga, in ker ni hotel pustiti svojega rovarjenja, so ga zaprli. Ko je pa španski poveljnik spoznal upliv Abd-el Krimove rodbine, ga je izpustil in njegovo očetu celo poveril organizacijo domačinske policije v Rif. Abd-el Krim je zopet prevzel mesto kadija.

Leta 1919. sta prišla oče in sin do zaključka, pretrgati zveze s Španijo. Bila sta pa previdna, kajti šlo se jima je predvsem za denar. Predlagala sta generalu Sylvestru nekaj dogovor, ki ga pa ta ni hotel sprejeti. Dejal je, da v dveh dneh zasede Azdir. Užaljena sta Abd-el Krim odšla in začela z napadi, ki so se spremenili v pravo vojsko. Bivši melillski kadi je prevzel vrhovno poveljstvo berberskih olemen in dosegel prav lepe uspehe v boju s Španci.

Njegovi uspehi so mu častihlepnost še bolj podžigali, saj je ustreljal armado 200.000 mož, ki jo je poslal 25 milijonski evropski narod.

Abd-el Krim zahteva od Špancev popolno nezavisnost Rifške države in jim hoče prepustiti le Tetuan in Melillo. Ker je vrgel Špance iz dežele, gre korak naprej: iz sosednjega francoskega Maroka hoče pregnati Francoze. Zakaj ne bi postal neki dan maroški sultan in slednjič zavojeval vso severno Afriko?

Za enkrat torej obstoja «Republika Rif», ki ima rdečo zastavo z modrimi zvezdami in polmeseci. Abd-el Krim hoče na eni strani tako Evropi pokazati, da je samostojen vladar, na drugi strani pa si skuša pridobiti simpatije islama. Muslimanski tisk v Tuniziji, bližnjem Orientu in v Indiji mu je zelo naklonjen. Prošlo zimo ga je neki turški list v Damasu primerjal z Mustafa Kemal pašom in menil, da ga celo prekaša, med tem ko je neki časopis v Bejrutu pisal, da njegove slavne zmage krepijo muslimansko versko samozavest in dajejo upanje v bodoče uspehe, ki jih pričakuje Islam.

Francozi temu ne pripisujejo nobene važnosti, zanje je to ena malih peripetij v zgodovini kolonizacije severne Afrike, navadna ustaja ropoželjnih plemen, ki bo kmalu udušana. «Rifška republika» in njeni «ministri» so prava opereta. Resna je stvar le v toliko, da so Španci v boju z Abd-el Krimovimi rodovi izgubili mnogo vojnega materiala, orožja in streliva in se je berberski glavlar s tem okoristil.

Abd-el Krimu gre glavno za denar. Ponovno je izrazil, da noče, da bi prihajalo tuje vojaštvo v Rif, pač pa na evropski inženjerji in delavci in izkoriščali bogate naravne zaklade dežele. Pri tem seveda misli na največji dobiček za samega sebe.

Zato je tudi silno smešno, če mu je komunistična stranka poslala brzobjavno čestitko «kot emancipatorju maroškega proletariata, ki se bori zoper združeni kapitalizem in imperijalizem.»

Francija hoče sedaj naglo končati Abd-el Krimovo avanturo, kajti na noben način ne bi mogla trpeti, da bi postal čisto evropeiziranega Maroka obstojalo žarišče nemirov, kjer bi poveljeval pustolovec čez rodove, ki so se združili le z enim namenom: ropati po sosednji urejeni in bogati deželi.

Politične beležke

RR-klerikalne perspektive so sričo RR-vlade vsak dan mračnejše. «Slovenec» smatra novo vlado sicer samo za komičen eksperiment, ki pa bo državo «stal težke milijone, zavrl za precejšnjo dobo njeno konsolidacijo in otežkočil ter zakasnili resnični sporazum med narodi Jugoslavije, ki bo vseeno prišel (saj je 600 let časa, kakor je lani dejal g. Smoder, op. ur.). To bo draga šola za našo državo, ta vlada, ki v njej gošpod Stjepan Radić prevrača svoje kolozce. Po krivdi tega nesrečnega «politika» se bo hrvatski narod kompromitiral, njegova enotnost razbila, njegova politična veljava padla, tako da bo gošpod Pašić potem ceneje, z manjšimi žrtvami prišel — do sporazuma.» Tako se torej klerikalci navzlic vsemu še zanašajo, da bo Pašić bo kompromitiran in razbitju Hrvatov prišel do sporazuma, ampak ceneje in z manjšimi žrtvami. To je res, klerikalci bi bili vsak dan in vedno ceneje na razpolago, brez žrtve in samo za drobtinice.

A ravno v tem pogledu je tudi nje Radić v Beogradu izdatno karakteriziral in «kompromitiral», kar so si Beograščani še najresneje vzeli k srcu.

Prvi koraki radičevskega poslance. Med posameznimi ilustracijami radičevskega samovoljnega obnašanja pod novim režimom je prav zanimiv slednji nastop radičevskega poslance Josipa Čizmekovića, o katerem poroča zagrebška «Rieč». Že kar tisti dan, ko je bila sestavljena nova vlada je prihitev Čizmekovića na sodišče v Bjelovaru in bahato zahteval od sodnika, naj mu izroči spise neke tožbe, ki jo je njegov sodnik izgubil. Moram dobiti spise, je dejal Čizmekovića, ker je sodba nepravilna in pojdem z njo k ministru. Ne morem dati spisov, je odvrnil sodnik, kajti zakon točno predpisuje, kako kdaj se stranka pritoži, ako je nezadovoljna z razsodbo; v ostalem Vi niste stranka niti njen pooblaščenec, minister pa v sodnih zadevah ne more ničesar! Tedaj se Čizmekovića mogočno vzvrača: Ampak jaz sem član skupine 200 poslancev in Vi mi morate dati spise...! Sodnik: Ne dam Vam spisov, ker to zakon zabranjuje. Čizmekovića: Mi bomo zakon spreminili! Sodnik: To je Vaša stvar! Čizmekovića: A Vi si boste to stvar zapomnili! Sodnik: Se ne bojim! Čizmekovića je nato ogorčen odšel. Takšni so torej prvi koraki novih zaščitnikov reda in zakonitosti. Če si že na sodiščih upajo tako nastopati, kako šele bodo skušali rentičiti po kanclijah upravnih oblasti.

Obilna kandidacija državnih podtajnikov. Med 18 portfelji jih je Radić dobil za svoje ljudi četvero in je zato napovedal redukcijo ministrstev. Toda namesto redukcije so mu radikali raje koncedirali še troje državnih podtajnikov — kar pa bodo zopet odtelitali s primerno večjim številom svojih podtajnikov. Kandidatov za podtajniška mesta je domala toliko kakor broščev v hroščevem letu. Iz vsakega kota se javljajo in snubijo ministre deloma osebno deloma potom naročenih ultimativ od strani svojih domačih satelitov. Predsednik radikalnega kluba Ljuba Živkovića je baje preobložen s takimi petelijami. Tudi iz Slovenije jih je — pravijo — pol tucata od gosp. Hribarja iz Ljubljane do gosp. Tavčarja iz Maribora. Kakor javljajo novice, mu je včeraj bila vročena posebno ostru zahteva 25terih radikalnih poslancev južne Srbije, ki zase kot za posebno skupino zahtevajo dva ali vsaj enega podtajnika v ministrstvu za agrarno reformo. Predlagajo Boro Milanovića in Jovana Aleksića. Ako jim ne bo ugodeno, grozijo z ostrimi ukrepi. Vodstvo radikalne stranke je v zagati, kako da ustreže premmognim reflektantom. In se čuje, da bo izmed mnogoterih poklicanih «samo» še 15 izvoljenih. Da bo toliko podtajnikov kakor ministrstev. In da se bo o redukciji dalo prikladneje govoriti.

Iz demokratske stranke

Nova krajevna organizacija SDS se je ustanovila v Ločah pri Poljčanah. Predsednik je g. Janko Kržič, ki je v svojem govoru naglašal važnost ustanovitve kr. organizacije za Loče in za okolico. Skupni sestanki izvoljenih in novostvopisanih članov se vrše mesečno, da se čimprej razdeli odbor v odseke, ki bodo pretresali vprašanja in jih predlagali v sklepanje krajevnemu odboru.

Po svetu

Madžarska očitanja Avstriji. Dunajska pogajanja za sklep avstrijsko-madžarske gospodarske pogodbe se bodo najbrže preklicala. Budimpeštanski industriji so pričeli zato ostro kampanjo proti Avstriji, kateri očitajo, da gre na roko Češkoslovani in da nastopa spozumno š njeno proti Madžarski.

Zakon za zaščito poljske ustave. Iz Varšave poročajo, da pripravljajo parlamentni centum zakonski predlog za zaščito ustave.

Komunistična agitacija na Poljskem. Kakor poročajo iz Varšave, se zunanje ministrstvo resno zanima za vedno večjo komunistično propagando v poljski prestolici in po deželi. Tozadevno so se vršila važna posvetovanja med zunanjim ministrom Raczkievicem in parlamentarci.

Vatikanska sfera v Pragi je po poročilih iz Bukarešte močno vplivala na razvoj pogajanj med Rumunijo in Vatikanom. Pogajanja za konkordat so se bližala že koncu, sedaj pa je sponožil rumunski zastopnik Pansescu, ki se je vrnil iz Rima, da se morajo pogajanja preložiti na nedolžen čas.

Francosko javno mnenje o nemški notli. Kakor smo že poročili je pričelo francosko časopisje zelo ostro in strogo presojeti vsebino nemškega odgovora «Matina» pisano ponovno, da pot, ki ga je nastopila Nemčija, ni pravi, kajti Nemčija skuša doseči, da bi se že v pričetku pogajanj vršila posvetovanja glede revizije onih točk mirovne pogodbe, katerih rešitev je najbolj težka. «Journal» pravi, da je nemški odgovor aroganten, perfiden in ciničen, in da skuša Nemčija znova razdvojiti Francijo in Anglijo. «Echo de Paris» ugotavlja, da je iz note razvidna nemška želja po revanži. «Eclair» pa piše, da hoče Nemčija uničiti versaillesko mirovno pogodbo. Nemško in francosko stališče si popolnoma nasprotujeta. Ze iz teh časopisnih glasov je razvidno, da ne bo prišlo še tako kmalu do uzadovoljive rešitve varnostnega pakta.

Brezlična konverzacija med Anglijo in Avstralijo. Nekemu angleškemu redicam terju se je posrečilo stopiti z Avstralijo v brezlično telefonsko zvezo. Dve uri je govoril z vojno ladjo «Seattle», ki je plula 100 morskih milj (nad 1000 kilometrov) vzdolž Avstralijskega visokem morju. Pogovor je bil popolnoma jase.

Izpraznitev Porurja

Berlin, 21. julija.

Te dni so začele francoske in belgijske čete zapuščati zasedene kraje v Vestfaliji. Nemška varnostna policija je zopet zasedla evakuirane objekte v Bochumu, Wittenu, Hattingenu, Bueru, Sterkeradu, Dislakenu itd. Izpraznitev se nadaljuje.

Opustitev Porurja je bila sklenjena fanksko poletje na londonski konferenci na pritisk tedanjega angleškega ministrskega predsednika in voditelja delavske stranke Macdonalda. Britski premijer je imel na svoji strani odbor izvedencev, ki mu je predsedoval ameriški general in bankir Dawes. Izvedenci so zahtevali vzpostavitev gospodarske enote Nemčije kot predpogoj za izvedbo svojega famoznega reparacijskega načrta. Herriot in še pred njim Poincaré sta v celoti sprejela vse njihove sklepe. Tako je prišlo, da se je predsednik francoske vlade moral odpovedati gospodarsko tako važnim krajem, ki so jih držale zasedene francoske in belgijske čete. S tem je napočil konec medzavezniški upravi železnic in carinskih barijer, ki je ločila renske in vestfalske premogovnike od ostale Nemčije. Micum (mission interalliée de controle des usines et des mines), medzavezniška nadzorstvena komisija nad tovarnami in rudniki je bila tudi razpuščena.

Macdonald je celo skušal doseči, da se zasedbene čete takoj odpočijejo. Le z veliko težavo se je posrečilo Herriotu doseči podaljšanje roka za eno leto. S tem je vsaj deloma pomiril javno mnenje v svoji deželi.

S posebnim pismom, ki sta ga naslovlila na državnega kanclerja dr. Marxa, sta se Herriot in belgijski ministrski predsednik Theunis zavezala, da «se bo vojaška izpraznitev Porurja izvršila najkasneje v enem letu, če se bodo londonski dogovori izvajali v onem duhu lojalnosti in miroljubnosti, ki je inspirirala posvetovanja konferenca.» Ker je reparacijska komisija potrdila, da Nemčija pravilno izvaja londonske sklepe in ker se bliža 16. avgust, končni rok za evakuacijo, sta belgijska in francoska vlada že začeli z izpraznitvijo.

Tako se završuje velika akcija, ki so jo po pravici krstili za «odločilno bitko svetovne vojne». Nekaj časa se je zdelo, da bo ta gospodarska vojna končala s popolno kapitulacijo Nemčije. Toda Poincaré ni znal izrabiti zmede, ki jo je izzval na Nemškem polom pasivne resi-

stence. Namesto da se sporazume s premaganim nasprotnikom, ki je maledoval za mir, je izgubljal dragoceni čas. Poincaré se je pokazal brutalnega in istočasno kot obotavljaj. Ker ni znal izrabiti zmago, se je končno moral vdati volji Anglije, ki se je bala francoske hegemonije na kontinentu.

Zasedba Porurja bi imela po Poincaréjevemu načrtu jamčiti ne le za plačevanje reparacij, ampak tudi za razorožitev Nemčije in za končno ureditev vprašanja varnosti. Razorožitev je doživela fiasko, varnostni pakt pa je več kot dvomljiv. Tako se je cela stvar obrnila v prilog Nemčije. 16. avgust bo posvetil njeno zmago nad Poincaréjevo politiko. Osvobojena svojih spon, bo odslej Nemčija stavljala pogoje...

Po izročitvi nemškega odgovora

Reichstag odobril vladino politiko.

Berlin, 23. julija.

Danes se je končala v Reichstagu zunanje-politična debata.

Dasiravno je bil napovedan govor državnega kanclerja že v začetku seje, je govoril dr. Luther komaj pred glasovanjem, oziroma je podal le kratko izjavo, da bo nemška vlada odločno zasledovala misel varnostnega pakta, kar je poudaril že pred njim zunanji minister. Izrazil je svojo zadovoljnost nad dejstvom, da je večina parlamenta na strani vlade, kar priča, da nemški narod odobruje vladino politiko, ki stremi po splošnem evropskem miru. Omenil je tudi versaillesko mirovno pogodbo, ki predvideva splošno razorožitev, v resnici pa je razorožena samo Nemčija. Zato mora dobiti Nemčija pravno jamstvo, da ne bo njeno ozemlje prizorišče prehodov tuje vojaštva.

Demokratski poslanec Haas je izjavil, da demokratska stranka ne more prevzeti soodgovornosti za varnostni pakt, ker ni v vladi. Omenil je, da vsebuje nemška spomenica odpoved Nemčije na Alzacijo in Lotaringijo, kar je velika žalost za Nemce, ki pa nočejo, da bi ti deželi postali zopet predmet vojne med Nemčijo in Francijo. Francozi se od 1. 1870. naprej niso nikdar odpovedali temu ozemlju, zato pa morajo sedaj priznati veliko nemško žrtve. Dokler bo le en sam francoski vojak na nemški zemlji, ne more priti do iskrenih odnošajev med Nemčijo in Francijo.

Končno je zbornica odobrila vladino zunanjo politiko z 235 glasovi proti 138.

Naši kraji in ljudje

Otvoritev liške železnice

(Glej tudi str. 5.)

Zagreb, 24. julija. Danes zvečer je prispel semkaj iz Beograda brzovlak s prometnim ministrom Radojevičem, trgovskim ministrom dr. Krajačem in poštarnim ministrom dr. Superino. Z njim so se pripeljali tudi številni narodni poslanci, novinarji in razni dostojanstveniki. Ob 8. je bil na čast gostom v hotelu «Esplanadi» svečan banket, nakar sta se ob pol 23. uri odpeljala dva posebna vlaka — eden z ministri in gosti iz Beograda, drugi z gosti iz Zagreba in Ljubljane v Gračac, kamor pripeljeta v soboto ob 5. zjutraj. Kako veliko je zanimanje za otvoritev liške proge, dokazuje najboljši dejstvo, da je za svečanosti v Splitu, ki bodo trajale od 25. do 27. tega meseca prijavilo svoj prihod že okoli 1800 gostov. Iz Češkoslovaške pride v Split 600 izletnikov, za 1. avgusta pa je prijavljeno tudi večje število tučev. Iz splitske okolice pohite v mesto množice naroda s sedmimi godbami.

Kot otvoritveni kraj je določen Gračac. Tamkaj bo imel zagrebški železniški direktor pred zbranimi gosti naprej predavanje o velikem pomenu nove proge, nakar bo sporočil prometnemu ministru, da je proga dogotovljena in pripravljena za promet. Nato bo prometni minister odredil odhod vlakov, ki pridejo ob 9. dopoldne v Knin, ob 14. uri v Šibenik in ob pol 20. uri v Split, kjer bo cela vrsta kulturnih in gospodarskih prireditev. Uradni otvoritveni vlaki se vrnejo iz Splita v ponedeljek popoldne.

Na Jadranu

Sredli julija.

Slovenec, ki potuje na Jadran, se običajno ne vozi preko Zagreba, temveč čez Ljubljano. Pelje se s prvim ali drugim večernim vlakom naravnost na Sušak, kjer se zlasti v nedeljo lahko takoj vkrcna na parnik, ki ga pripelje kmalu na cilj.

Letos je na Jadranu posebno lepo. Vreme krasno, letovišča dobro obiskana, komforta dovolj. Kdor se hoče »odročiti«, ne bo zbral Crikvenice za letovišče, temveč Selce ali Novi, ali pa kakšen miran kraj na otoku Rabu ali Krku. Crikvenica se je razvila zadnja leta v nekakšno jugoslovensko Onatijo. Gostov ima zelo mnogo. Tja hodijo dame razkazovat svoje toalete, mladi svet na išče zvez in skleno nova znanja. Vsega tega je v Crikvenici dosti, da ne govorim posebej o promenadi in koncertih, kjer kar mgoli radovednega občinstva.

Selce in Novi (Vinodol) sta v primeri s Crikvenico mirni gnezdecji. Tu nihče ne vpraša, kdo in odkod si. Vsak ti hoče postreči, kakor zna in more. Življenje je v obeh krajih precej poceni, obžalovati je treba le to, da je kraški svet tega dela Hrvatskega Primorja tako siromašen in da ne nudi tuju vsega v tolikem izobilju, kakor bi marsikdo želel. Letos je bila k sreči vsaj letina dobra. Ljudje so pridelači krompirja in salate, rib jim daje morje, smokev domači vrt. Edinole vinska letina ne obeta nič posebno dobrega. Zato pa so tembolj učinkovite morske kopelji in solnce, na katerem se lahko razžeže, kakor razbeljeno železo, da postaneš črn kakor vrag.

Komur je življenje vzdolž obale naprej od Sušaka neprikladno, se lahko ustavi kar na Sušaku brez bojazni, da bo nezadovoljen, ker se je tako odločil. Sušak ima lepo število mirnih hotelov in penzij, ki leže seveda izven mesta

na rebri. Omenjam posebno hotel Jadran, ki ima izvrstno lego in je tudi silno prikladen za kopanje.

Po ustnih sporočilih domačega prebivalstva je letos na Sušaku manj ljudi, kakor druga leta. To je prav za prav čudno. Sušak je izhodišče na Reko, ima levo kopališče, mnogo morja in solnca, sadje, zrak, torej vse pogoje za letoviščarje. Zato se je treba čuditi, zakaj se ga letos tuji izogibajo. Draginja ni velika in Sušak lahko v mnogih ozirih vzdrži konkurenco z letovišči v svojem sosesstvu.

Ce te mika izleteti globlje v Dalmacijo, je priporočljivo, da se poslužiš parobroda «Karagjorgje», ki je last Jadranske Plovitbe. To je ladja, na kateri se lahko z užitkom voziš od Sušaka do Kotora. Dolga je 260. štiroka 34, globoka 15 in pol angleških čevljev ter ima 1204 brutto reg. ton. Telo parobroda je lepo modelirano, na zgornji palubi so kioski, Dimniki in jambori še poveličujejo lepoto ladje, ki izgleda impozantno. «Karagjorgje» ima na svoji vojni osem postaj: Sušak, Šibenik, Split, Hvar, Korčula, Gruž, Ercegnovi in Kotor. Krasna je vožnja s Sušaka proti Šibeniku, kjer vozi ladja mimo Zadra. Mesto, ki ima značaj proste luke, je zlasti ob nedeljah zvečer sijajno razsvetljeno in napravlja na potnika čaroben vtis.

Glavna postaja sredi proge Sušak-Kotor je Split, kjer stoji ladja delj časa. Nato jo ureže proti Hvaru, ki je na glasu jugoslovenske Madeire radi tropične vegetacije. Hvarani se ponašajo posebno z izvrstnim vinom, ki mu v Dalmaciji menda ni para. Korčula je mirno zatišje za letoviščarje. Gruž pa je dubrovniška luka in če se pelješ sedaj iz gruškega pristanišča z avtomobilom proti Dubrovniku, si zadivljen nad večnomladno lepoto dubrovniške riviere, ki izgleda kakor srečna nevesta. Kotor ima vse posebnosti skalovite luke, katero zapirajo na vseh straneh mogočne sive skale.

To je s par besedami povedano naš Jadran. Da si ga površno ogledaš, potrebuješ vsaj eno vožnjo od Sušaka do Kotora če pa hočeš naslutiti njegove krasote in zdravilne moči, se moraš voziti od kraja do kraja, se povsod izkrcavati in živeti z ljudstvom, ki prebiva v Hrvatskem Primorju, v Dalmaciji in na otokih. In to ljudstvo je prijazno, pošteno, postrežljivo, vajeno trdega dela ter zna uvaževati in ceniti tuja, ki pride na morje in prinese domačemu prebivalstvu nekaj zaslужka.

Ponarejanje 1000dinarskih bankovcev

Izgleda, da velika afera ponarejanja naših bankovcev, ki je lansko leto vzbudila zanimanje vse naše javnosti, še nikakor ni povsem likvidirana, dasi je policija aretirala vse glavne krivce. Kakor znano je bil glavni ponarejevalec naših novčanic neki Ignac Šuster iz Sombora. Ustanovil je celo falzifikatorsko podjetje in poleg naših novčanic ponarejal tudi rumunske po 100 in 1000 lev. Okoli Šustera se je zbiralo mnogo oseb, ki so spravljale njegove produkte v promet. Ko se je naenkrat pojavila v prometu velika množica ponarejenega denarja, je policija odšla takoj na delo in kmalu aretirala vsa falzifikatorska družba.

Tudi rumunske policijske oblasti so uvedle uspešno preiskavo na rumunskem ozemlju. Vsi ponarejevalci so prišli v roke policije, edino Šuster se je pravočasno umaknil na Madžarsko. Policija je izvedla le preiskavo v njegovem stanovanju in ob tej priliki zaplenila veliko množico ponarejenega denarja.

Te dni pa so naše oblasti zasledile v prometu zopet večjo množico ponarejenih 1000

dinarskih novčanic. Tako ponarejene novčanic so našli najprej v blaginji na železniški postaji v Veliki Kikindi. Nadaljna preiskava, ki se je vršila v tej zadevi, je pokazala, da se taki bankovci nahajajo tudi pri raznih drugih oblastih v Vojvodini. Domneva se, da prihajajo iz Madžarske in da jih pri državnih oblasteh izmenjavajo potniki, ki prihajajo iz Madžarske. Oblasti so mnenja, da je pri falzifikatorski akciji udeležen zopet prosluli Šuster, ki pošilja te novčanic v našo državo. Oblasti so sedaj izdale odredbo, da morajo vse obmejne varnostne straže postopati zelo previdno ter takoj aretirati vse osebe, ki bi skušale spraviti v promet novčanicе ssumljivega izvora.

Uvedena je stroga kontrola tudi pri potnikih, ki prihajajo iz Madžarske. Itpati je, da pridejo krivci kmalu v roke oblasti.

Avtomobilska katastrofa na Gorenjskem

Trgovec Rudolf Zihler mrtev, pet oseb ranjenih.

Ljubljana, 24. julija.

Ze včeraj smo na kratko poročali, da se je zgodila v četrtek zvečer med Kranjem in Medvodami, kjer se križa državna železnica z glavno cesto, strahovita avtomobilska nesreča z jako težkimi posledicami. O strašnem dogodku, ki je razburil ne samo Škofjo Loko, temveč tudi vso okolico, smo doznali sedaj še sledeče podrobnosti:

Avtomobil, v katerem so se vozili ponorečenci, je kupil Rudolf Zihler, trgovec z špacerijskim blagom in deželnimi pridarki v Škofji Loki, pred štirimi dnevi na kolodvoru na Trači za 16.000 Din. Avto je oddal najprej v reparaturo, nakar so napravili v četrtek lastnik Rudolf Zihler, Rafael Thaler star., trgovec z manufakturnim blagom v Škofji Loki, Rafael Thaler ml., lekarnar Oton Burdych, gđč. Thalerjeva in šofer Anton Dornik, vsi iz Škofje Loke, prvo poskušno vožnjo. Peljali so se v naklem diru okoli 8. zvečer po cesti med Kranjem in Medvodami. Tu je odvezel trgovec Rudolf Zihler šoferja volan in šofiral sam. Zihler je poglavlje voz še v hitrejši tempo, tako da je pričel baje zadnji del avtomobila odkakovati od tal. Šofer Dornik je zato opozoril Zihlerja, naj zmanjša tempo. Toda v tem trenutku se je začel močan pok. Avtomobil se je zavrtel, se trikrat prevrnil in pometal nasažirje na cesto. Vozilo samo je obležalo na kraju ceste popolnoma razbito. Vsi potniki so bili več ali manj težko ranjeni in so ležali v bližini avtomobila nezavestni na tleh.

Minuto kasneje je privozil mimo neznan motociklist, ki je takoj odhitel na pomoč in obvestil mimogrede tudi veleindustrijalca Jeana Pollaka, ki se je vozil z avtomobilom iz Kranja v Ljubljano. Jean Pollak in njegov šofer Karel Jeršin sta takoj priskočila ponorečencem na pomoč. Prvi hip se jima je nudi strahovit prizor. Okrog vozila sta opazila kup ponorečencev. Za prvo silo sta očistila ponorečence prahu in krvi. Eden izmed domačinov je medtem obvestil o dogodku tudi Škofjeločane, ki so takoj poslali na kraj nesreče pomožni avtomobil. Gosp. Pollak je odredil, da so se najprej odpeljali z njegovim avtomobilom v splošno bolnico v Ljubljano natežje ranjeni Rudolf Zihler, oba Thalerja in lekarnar Burdych.

Službojuči zdravniki v bolnici so še tekom noči izvršili na ranjenih najnujnejše operacije. Najtežje sta bila poškodovana Rudolf Zihler in Rafael Thaler star. Thaler ml. je bil lahko ranjen in je mogel zapustiti bolnico že ponoči. Na željo svojcev sta bila trgovec Zihler in Thaler star. prenešana danes zjutraj v Leonišče, kjer sta bila dopoldne oba še enkrat operirana. Žalibog na so se izkazale Zihlerove poškodbe tako težke, da je bila vsaka pomoč zaman in je danes ob pol 12. izdihnil. Rudolf Zihler je imel namreč strašne notranje poškodbe, močne krvavitve v trebuhu in raztrgane ledvice. Močno poškodovan je tudi trgovec Rafael Thaler star., in sicer na lobanji. Poleg tega

ima zlomljeno desno ključnico, pretreseno živčevje in odrgnine po vsem životu. Kljub temu zdravniki upajo, da mu rešijo življenje, ako ne nastanejo kake komplikacije. Težke poškodbe ima tudi lekarnar Oton Burdych, vendar pa ne smrtonovarne. Zlomil si je desno nogo ter si tudi močno pretresel živce. Gđč. Thalerjeva in šofer Alojzij Dornik sta bila lahko ranjena.

Rešilni avto, poslan iz Škofje Loke, je odpeljal gđč. Thalerjevo in šoferja Dornika po nesreči domov. Tam ju je vzel v svojo oskrbstvo okrožni zdravnik dr. Hubad. Toda poškodbe šoferja Dornika, ki so prvotno izgledale lahke, so se pozneje izpremenile kot težje in je moral danes zjutraj Dornik v ljubljansko bolnico. Izpahnil si je desno nogo in roko, vrh tega ima odrgnine po životu.

Kako je nastala nesreča, še vedno ni ugotovljeno. Danes dopoldne je odšla na kraj nesreče sodna komisija, ki pa tudi ni mogla natančno ugotoviti vzroke katastrofe. Sigurno je le toliko, da je počila vsled skakanja zadnjega dela voza pnevmatika. Zihler je pri tem zgubil prisotnost duha, nakar je neposredno sledila katastrofa, ki je povzročila tudi njegovo smrt.

Tatvine po ljubljanskih cerkvah

Ljubljana, 24. julija.

Zadnje tedne je bilo izvršenih v ljubljanskih cerkvah tudi v okoliških cerkvah mnogo tatvin. Tatovi so pobrali več prtov in zagrnjal iz jozefnic v cerkvi Sv. Krištofa, pri Sv. Jožefu, okradena je bila cerkev Sv. Florijana, frančiškanska in križevniška in končno tudi cerkev na Viču. Čeprav so bile tatvine takoj opažene, vendar storilcev ni bilo mogoče izslediti. Osumljene so nač bile nekatere osebe in sledile so tudi aretacije, vendar pa so bili vsi aretiranci radi nezadostnih dokazov kmalu izpuščeni.

Čisto po naključju so se na policiji sedaj spomnili znanege cervkvenega tatarja, 26 letnega Lovrenca Krmelja. Ta je prišel pred kratkim iz zapora, v katerem se je nahajal radi enakih tatvin več mesecev. Detektiv ga je našel na klopci v Trubarjevem parku in družbi znane prostitutke Mare Merezinijeve, bivše sobarice v raznih zagrebških hotelih in ga aretiral. Merezinijeva je bila pri zadnji aretaciji kaznovana in izgnana iz ljubljanskega policijskega okoliša za tri leta, vendar pa ji je Ljubljana tako prirastla k srcu, da je nikakor ni hotela zapustiti. Mesto da bi se svoječasno odpeljala v svojo pristojno občino, je skočila na vlaku pri nasprotnih vratih iz vagona in odšla k svojim stari prijateljicam v barake. Tam se je sicer niso upali prenočiti, seznanili so jo pa s fantom, in sicer z Lovrom Krmeljem. Ta je stanoval zadnje čase na Hranilnični cesti št. 4. koval pesmice, pisal jokave felitone, ponoči na sanjaril o luni, o izgubljenem življenju in o lepi kraljici. Našel jo je v osebni spolno bolne Merezinijeve i oba sta šla prvo noč spat pod neki kozolec v Mestni logi. Naslednje dneve sta se spoznala temeljiteje, dobila še več moške in ženske družbe, nakar so v sobi neke hiše na Bregu prirejali vsi prave orgije. Idealizem Lovrenca se je povzpel končno tako visoko, da je uvedel na sprehodu v gozdu Maro celo v skrivnosti cerkva. Mara mu je bila očividno zelo hvaležna za njegove instrukcije in se mu je takoj ponudila za pomočnico. Prav za prav je zelo čudna psihosa teh ljudi. Krmelj je vrlo inteligenten človek in sodeč po pisnih, ki jih je pisaril Mari, tudi globoko čustven človek. Vendar tat in celo rafiniran tat! Ljubljansko dno ima vsekakor veliko vsebine.

Kam sta spravljala Krmelj in Merezinijeva ukradene predmete, oziroma kje imata skladišče za ukradeno blago, še ni dognano. Obja se namreč trdovratno izvijata in nočeta dati nobenih pojasnil. Nekaj prtov na je policija vendar našla. Morda bi bilo zelo umestno, ako bi policija pogledala, kako spodnje perilo nosi prefrizani Krmelj. Pri zadnji aretaciji je imel namreč spodnje hlače in druge kose perila, kakor robce itd. napravljene iz cerkvenih prtov. Držale so se jih tudi čipke. Sveče in vosek je prodajal najbrže raznim strankam v predmestjih. Na zanimive tatvine in še bolj zanimiva tatova se še povrnemo, čim bodo skrivnostne tatvine po ljubljanskih cerkvah natančneje pojasnjene.

Kmetijsko-gospodinjstva šola Kmetijske družbe

S 1. oktobrom 1925. se otvori štiriindvajseti tečaj gospodinjstva šole, ki bo trajal 11 mesecev.

Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom gđ. g. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v pospehem posloplju poleg Marjanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojskega, ravnanja z bolniki, spisa in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja zlasti se pa poučujejo teoretično in praktično kuhanje, šivanje (ročno in strojno), pranje, likanje, šivnoveja, mlekarstvo, vrtnarstvo itd. Gojenke se vežbajo v gospodinjstvem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in bolno živino.

Tista, ki bo sprejela v zavod, plača mesečno za hrano, stanovanje, razsvetljavo, to je sploh za vse 500 Din. Pouk sam je brezplačen. Vsaka gojenka naj vzame s seboj v tečaj po možnosti naslednjo obleko in perilo: vsaj eno nedeljsko obleko, dve obleki za delo, dva para čevljev, en par vrtnih čevljev, nekaj belih in barvnih jopic za

ponoči, tri barvana spodnja krila, dve beli spodnja krila, štiri srajce, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, štiri kuhinjske in dva navadna predpasnika. Nadalje perilo za posteljo: dva para rjuh in štiri prevleke za blazine, 4 brisače, 4 servetje in jedilni pribor (žlica, vilice, nož). Če ima katera več obleke, jo tudi lahko vzame s seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šolo, morajo: 1. dovršiti 16. leto; 2. znati čitati, pisati in računati (zadnje šolsko izprijevalo); 3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 4. navesti kakšnega staršev, da so starši in kakšen je njih dosežanji glavni poklic; 5. predložiti posestni list, po trjen po davčni obliki; 6. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da zanje plačajo vse stroške šolanja; 7. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševala vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

S temi podatki in potrebnimi prilogami opremljene, lastnorčno pisane, nekolkovane prošnje za sprejem naj se vpošljejo vsaj do 15. avgusta Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani. Pri sprejemu deklet v gospodinjstvo šolo se bo oziralo po možnostih na prošilke iz vseh slovenskih pokrajin, opomniti pa je, da je število gojenk posebnostno z ozirom na namen gospodinjstva šole same le omejeno.

Sokol

Sokolska župa Ljubljana. Sokolske slavnosti ob župnem izletu dne 2. avgusta pričnjo zjutraj ob pol 6. uri z budnico po mestu. Budnico izvede godbeni odsek Sokola I. od Karlovske po Florijanski ulici čez Stari, Mestni in Marijin trg, po Sv. Petra cesti in Kolodvorski ulici na kolodvor. Na glavnem kolodvoru sprejmejo brate goste pri jutranjih vlakih ob pol 7. in pol 8. Vsakokrat jih odvedemo na Tabor z godbo po Resljevi, odnosno Kolodvorski ulici. Ljubljanska sokolska društva in ona iz neposredne ljubljanske okolice vabimo, da se teh dveh sprejemov polnoštevilo v kroju udeležijo. Zbirališče na glavnem kolodvoru. Zdravo! Župno starestinstvo. 1534

Sokolsko društvo v Sočanju. Z dopisom o našem orkestru je uradništvo mistificiral dopisnik s prozornim namenom, da zanese razdor med delavne člane orkestra, kar se mu pa seveda ne bo posrečilo, ker je med nami še dovolj idealnih in požrtvovalnih ljudi. Društvo je posebno v zadnjem času opetovano dokazalo svojo agilnost in trajno napredovanje, izkazal se je v polni meri tudi orkester, ki hoče pridno nadaljevati svojo delo tudi ves čas počitnic in nas jeseni razveseliti s samostojnimi koncerti. Orkester se je ustvaril tako rekoč iz nič, brez žrtve družvene blaginje, z gmotnimi žrtvami poidevcev, katerim je v nagrado le dejstvo, da so v svojem idealnem hotenju uspeli in da zahajajo med najbolj točnimi k orkestralnim vajam celo člani po uro daleč. In na tej poti ne more zaustaviti nadaljnega dela orkestra noben klevetnič. Zdi se, kakor da bi imel nekdo posebno veselje izzavati v društvu kako afero, kar je z ozirom na naše narodnostne razmere tembolj obžalovanja vredno.

Sodišče

Š Ukradena kokoš. Smolo je imela delavica žena Antonija Zidar, ki stanuje v eni slavnostnih spodnježenskih barak. Meseca aprila si je skrivoma privoščila rjavo kokoš sosedje za boljše večerjo. Lastnica kokoši, Marija Pišek, je zvečer zaman čakala povratka svoje nečle negovane putke pod domači krov in žele prihodnji dan se ji je posrečilo odkriti zemeljske ostanke pod kruhim nožem preminule žrtve v obliki izpuljene perja in puha za plotom. Kmalu se je javila nekda priča, ki je videla, da je usodnega dne imela Antonija Zidar na štedilniku mastno kuro in na mizi še njeno neizleženo jajce; ker ji je bilo znano, da si Zidarjeva ni nikdar privoščila sicer tako opulentne počenke, je seveda hitela pripovedovat in osumljeniki ni nič pomagalo, posebno ker je njena lastna mala hčerka, ki se je med drugim tudi udeležila vzklčne razprave izjavila, da je »putka jokala, ko jo je mama zaklala«. Ljubljansko okrajno sodišče je Zidarjevo obsodilo na en teden hudega zapora in povračilo 45 Din ukradeni lastnici; zoper to razsodbo je obtoženka prijavila vzklčo ki pa je bil od ljubljanskega deželnega sodišča zavrnjen in prva sodba v vsem obsegu vzlic trdovratnemu zanikanju krivde od strani obtoženke potrjena.

Š Kaznovana dobroščinica. V istem okraju barak, kjer mgoli kakor v panju prebivalstva nižjih slojev, najdeš med precej enolično maso delavstva z mnogoclenimi družinami tudi dokaj mladenk, ki so imele po svojem prostovoljno ali po naključju izbranem poklicu v negostoljubnem našem mestecu doslej več opravka s policijo, kot so si ga želele in kot bi bilo prikladno za njih obrt. Ta od boga in občine zapuščeni in zanemarjeni okraj jim nudi kolikorotliko varno zatočišče po tridopolnem — nočnem — dclu, ki ga opravljajo v vednem strahu pred budnim očesom postave in ki v našem bogohojnem mestecu v tej obliki ne spada med pridobitne poklice. Po večini jih policija zaloti in odpravi, še predno postanejo dodobra godne; nekaj prebrisanjših pa si poišče varnejša prebivališča pri dobroščini ženah. Tako jih je imela že več pod streho neka ključavničarjeva žena, ki je za ceno 100 Din mesečno bila radevolje pripravljena oddati sobo in tupatam zatisniti eno ali drugo ali oboje oči, kar jo je stalo pred ljubljanskim okrajnim sodiščem tri tedne strogega zapora. Njenemu prizivu pa je ljubljansko deželno sodišče v toliko ugodilo, da je znižalo kazeno na en teden enake vrste, ker je faktično le en slučaj znan, v katerem je s svojo diskretnostjo pomagala eni svojih najemnic do problematičnega zaslужka.

ELITNI KINO
Matica
Telefon 104.
Predstave ob:
1/5., 1/8. in 9.
Umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Okno mrtveca
Misteriozni film borbe za ljubezen v 6 dejanjih. V vlogi lepe Gittie — dražestna Grete Hollmann. Velezanimi in izredno napeti prizori nam zapustijo nelzibsen utis. Necrikavani, ekefni srečni konec. II. del in konec. filma MADAME X se predvaja od toka 28. t. m. naprej.

Kulturni pregled

Naši umetniki v Ameriki

Newyorški jugoslovenski mesečnik «Kolo» prinaša v svoji zadnji številki tudi zanimivo poročilo o delovanju naših umetnikov v Ameriki. Clankar naglašja, da je med vsemi Jugoslovenci dosegel v Ameriki največji uspeh Ivan Meštrovič s svojimi razstavami v Newyorku, Brooclynu, Buffalu, Rochesteru, Detroitu in Chicagu. Časopisje je posevčalo našemu kiparju uobilo pozornosti in enodušno povdarjalo, da je Meštrovič eden največjih kiparjev sveta. — Sloviti violinski virtuozi g. Zilko Balokovič je tekom meseca aprila priredil več koncertov in sicer v Clevelandu, Pittsburgu, St. Louisu in nastopil tudi na mednarodnem koncertu v korist Foreign Language Information Service. Balokoviča je predstavil naš poslanik tudi predsedniku republike, ki je na njegovo prošnjo priredil koncert v predsedniškem dvorcu. — Aleksander Šovine je izvajal v Newyorku svojo glasbeno dramo «Kae nijo», ki je polna naših nacionalnih motivov. Koncert je bil dobro obiskan in je siljano uspel. — Član osiješke opere g. Pajo Bonac je priredil v Srbskem domu koncert, ki pa je bil slabo obiskan. Slabo je uspel tudi koncert, ki ga je tamkaj priredila g. Stanokovič iz Sabca, ki nastopa v Ameriki pod imenom Kristina de Santi Peja. Osiješki po-

vodvoja g. Bela Loblov je ustanovil in vodil delavski pevski zbor in osnoval tudi lastni orkester s stalnim angažmanom.

Književni natečaj v Italiji. Založništvo Mondadori v Milanu je razpisalo nagrado 10.000 lir za najboljši roman. Dobilo je 245 del, pa se vendar ni moglo odločiti, komu bi dalo nagrado. Zato je bil razpisan nov natečaj in sicer 5000 lir za zbirko pesmi, 10.000 lir za kritično delo o poljubnem umblem italijanskem pisatelju in 20.000 lir za delo v prozi. Beležimo to vest, ker je zelo pomučna za naše razmere.

Iz poljske kulturne statistike. V Varšavi obstoja že tri leta zveza javnih knjižnic, v kateri je sedaj včlanjenih 24 knjižnic, ki razpolgajo s 116.000 knjigami. Iz statističnih podatkov je razvidno, da je zveza samo lansko leto posodila 480.000 knjig. Poljsko časopisje naglašja, da je ta statistika za Varšavo, ki ima milijon prebivalcev, zelo žalostna. Razne kulturne institucije se ostro pritožujejo, da se na Poljskem veliko premalo čita.

Evropska revolucija na Danskem. kakor imenuje sami severni narodi duševni pokret 80 let pod vodstvom Brandesa in pod praporom zapadnega pozitivizma proti domači patrijotični in verski struji, je naša svojega zgodovinarja v znanem danskem

pisatelju Svenu Langu. Ta je izdal avtobiografsko knjigo «Förste Kampe» (Prvi boji), ki pregledno opisuje one burne čase. Avtorjeva nepristranost je zajamčena s tem, da ni bil v času idejne borbe niti med evropskimi revolucionarji Brandesove smeri, niti v konservativnem taboru.

Življenje in delo Vincenta van Bogha popisuje Louis Pierard v svoji novi knjigi «La vie tragique de V. van Gogh». Istemu umetniku je posvetila revija «L'Amour l'art» v 4. zvezku letošnjega letnika vrsto reprodukcij z izborno razpravo o umetniškem pomenu slikarjevih del.

O Marku Twainu. Originalni ameriški humorist Mark Twain zbujajo zopet pozornost doma in v Evropi. Splošno zanimanje je zbudila že njegova autobiografija. Zdaj je izdal Fr. Schönemannu v založbi Frommanna zelo zanimivo Twainovo monografijo v kateri primerja avtor tega humorista z drugimi svetovnimi mojstri, kakor Shakespeareom, Surfantom, Cervantesom in Dickensom.

Prva tatarska opera. Po inicijativi ljudskega komisarja prosvete v tatarski republiki je komponiralo več tatarskih glasbenih opero, ki ima za podlago stare motive tatarskih narodnih pesmi. Opera se imenuje «Sanja» in ima tri dejanja s predigro. Zenske vloge bodo zasedene s pevskami, kar je tudi senzacija, ker se Tatarke doslej sploh niso smele pojaviti na sceni. To je prva tatarska opera.

Domace vesti

*** Odkritje Maruličevega spomenika v Splitu.** Povodom otvoritve Liške železnice in Jadranske razstave se vrši jutri v Splitu tudi velika kulturna svečanost: odkritje spomenika očeta hrvatske literature Marka Maruliča (1450—1524), pesnika Judite in »Suzane«. Spomenik je delo znamenitega umetnika kiparja Ivana Meštrovića.

*** Poslanik CSR Jan Šeba,** ki bi imel priti že 18. julija na Bled, je odložil svoj prihod na 26. t. m. in je upati, da se udeležiti tudi slavnosti JČ Lige v Rogški Slatini, ki bodo menda dosegle višek dosedanjih liličnih prireditiv.

*** Iz zdravniške službe.** Sekundarni ljubljanske splošne državne bolnice dr. Rudolf Ramšak je kot asistent dodeljen ktruglennemu oddelku državne bolnice v Mariboru.

*** Kongres vsenčlinski omladine.** V Ženevi se vrši dne 4. avgusta mednarodni kongres vsenčlinske omladine. Na dnevnem redu se nahaja kot glavna točka vprašanje gnotnega stanja univerzitetne omladine. Iz Jugoslavije bo na kongresu zastopana samo beogradska univerza.

*** Ljudska univerza v Splitu.** V Splitu se v kratkem ustanovi ljudska univerza, ki bo torišče svojega delovanja razširila na celo Dalmacijo.

*** Radic v Baški.** Včeraj je odpotoval Stjepan Radic iz Zagreba na otok Krk, kjer namerava ostati v kopališču Baška do konca avgusta. Tam se že dalj časa nahaja tudi njegova žena.

*** Smrtna kosa.** Kot žrtev težke avtomobilske nesreče je preminul včeraj v ljubljanskem Leonišču g. Rudolf Zicherl, trgovec in gostilničar v Škofji Loki. Pokojnik je bil iz stare in ugl. dne napredne škvisloške hiše, znane po vsem Gorenjskem. Bil je umen gospodar in spreten trgovec; njegova gostinja je slovela daleč za okrog. Zivahno se je zanimal za vsak narodni napredok in se tudi sam udeleževal v nacionalnem delu. Bil je med ustanovitelji škvisloškega Sokola ter njega dolgoletni podoklona in prvi predsednik Orjume v Škofji Loki. Njegova tragična smrt je izzvala med njegovimi številnimi znanci in prijatelji splošno sočutje s težko prizadeto rodbino. Zemске ostanke pokojnika prepeljejo v Škofjokoloko, kjer jih polože na tamkajšnjem pokopališču k večjemu počitku. — V Medvodah je umrla po dveletni bolezni gospa Franja Levovnik, roj. Kavčič, poručnikova soproga. Pogreb bo v nedeljo, ob pol 4. pop. iz Medvod št. 3. na pokopališču v Preskli. Blag jima spomin, žalujocim naše iskreno sožalje!

*** Direktna zveza Ljubljana-Split.** V noči od 25. na 26. t. m. bo izročena proga Ogulin-Gracac-Sibenik-Split javnemu potniškemu in tovornemu prometu. Ljubljana bo imela enkrat na dan direktno zvezo s Splitom preko Karlovca. Prvi direktni vagon odhaja že danes v soboto in bo, kakor vsak dan priklopljen prvemu popoldanskemu dolenskem potniškemu vlaku. Odhod iz Ljubljane ob 13.20 prihod v Split ob 8.45 zj. odnošno v Sibenik ob 7.53. Direktni vagon se priklopi v Karlovcu nočnemu brzovlaku Zagreb-Split, ki ima tudi spalni in restavracijski voz. V nasprotni smeri odhod iz Splita ob 19.30, prihod v Ljubljano ob 14.40.

*** Podoficirska šola v Mariboru.** Kakor se uradno razglasa, se sprejme meseca oktobra 100 gozencev v inženjsko podoficirsko šolo v Mariboru. Lastnoročno pisane prošnje je do 15. septembra predložiti komandantu omenjene šole. Prošnje in priloge morajo biti kolkovane po predpisih.

*** Telefonski pogovori državnih uradov.** Državne oblasti in uradi morajo, če hočejo govoriti medkrajno, prav tako kakor drugi telefonski naročniki založiti primeren polog (najmanj 100 Din), ki ga morajo za časa dopolnjevanja in po potrebi zvrščevati. Ako državne oblasti tega ne store, jim pošte ne smejo dati medkrajnih telefonskih zvez.

*** Inženjerska zbornica v Ljubljani** je za predvčerajšnji dan sklicala v dvorano mestne posvečevalnice sestanke članov inženjerjev, ki so razpravljali o raznih aktualnih strokovnih vprašanjih. Predavanja univerzitetnega profesorja dr. Kusala o pomenu popularne katastrofe v Polanski dolini ter odgovornosti graditeljev stavb in vednih naprav se je razvila živahna debata o zaščiti stanovskih interesov, o stališču avtoriziranih inženjerjev pri oddaji in izvrševanju raznih visokih stavb in vodnih naprav ter o postopanju pri odobrenju javnih objektov. Sprejet je bil končno predlog, da se zbornica pri pristojnih oblastih z vsem svojim vplivom zavzame za to, da se povsod upoštevajo le načrte kvalificiranih in avtoriziranih inženjerjev, da se imajo vse gradnje izvrševati pod vodstvom in kontrolo strokovnjakov ter da se velika župana ljubljanske in mariborske oblasti naprosita, da dasta navodila podrejenim srezkim gospodarjem in pristojnim referentom, da imajo odobravati le načrte inženjerjev-strokovnjakov, ki so zato avtorizirani in da odklanjajo vse načrte, izdelane brez vsakega podpisa in jamstva.

*** Srpska Zora začne zopet izhajati.** Kakor poročajo sarajevski listi, so nezadovoljneži v vrstah bosenskih Srbov zaradi sporazuma z redakcijo sklenili, da začne zopet izhajati »Srpska Zora« kot dnevnik. Materijalna podpora listu je baje že zagotovljena.

*** Geofizični zavod v Zagrebu.** Ministrstvo pošte in brzojava je odobrilo, da se pri geofizičnem zavodu v Zagrebu instalirajo radiofoni za sprejemanje razgovorov. Ministrstvo je istotako odredilo, da je omenjeni zavod oproščen vsake takse za radiofon.

*** Jasen prodan za 1.190.000 Din.** V državnih šumah pri Zavidovcu v Bosni so našli nedavno takolimenovani cvetnat jasen s krasnimi cvetnatimi prizami v debli. Te vrste jasen, ki se le redko kaj najde v naših gozdovih, je Drachovo šumsko podjetje v Pakracu plačalo po 70.000 dinarjev kubični meter. Vsega skupaj je bilo v debli 17 kubičnih metrov takega lesa in je zna-

šla kupna cena 1.190.000 dinarjev. Tak prirodni fenomen nastane vsled vode, ki se dvigne v deblo ter pozimi v njem zamrzne in na ta način povzroča slikovite pisane lesne partije. Les se reže v fu niro za luksuzno pohištvo. Ker v Jugoslaviji ni kupcev za tak dragocen furnir, bo najbrže z njim okrasil svoje dvorane kak ameriški milijarder.

*** Otvoritve Krekove koče na Ratitovcu** združena z veliko pianinsko veselico se vrši v nedeljo dne 9. avgusta ob 12. uri, tako da pridejo turisti, ki odhajajo s turistovskim vlakom, ravno prav k otvoritvi. Iz postaje Škofja Loka bo ta dan od turistovskega vlaka vozil avtobus (za 25 oseb), ki pripelje izletnike v dobri uri do dolinskega izhodišča Češnjice, odtod je na vrh še 3 in pol ure.

*** Znojenje nog in neprijeten vonj odstrani** Sanoform. Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10 in »Salus«, d. d. v Mariboru pa lekarna Sv. Areh, Glavni trg 20.

*** Obrestno mero za vloge je znižala** tudi Ljubljanska posojilnica v Ljubljani, Mestni trg št. 6. 1530

*** Skladatelj Emil Adamič** je zložil osem lahkih moških zborov na narodno besedilo iz Štrekljave zbirke in jih je poklonil pevskemu društvu »Ljubljanski Zvon« ob njegovem 20-letnici. Zbirka izide v jeseni v založbi »Ljubljanske Zvona«.

*** V Savi utonil.** Pri Beogradu je predvčerajšnjim utonil v Savi mladenec Dragotin Spasić, dober plavalec ki je nameraval preplavati Savo. Zdi se, da ta je nenadoma zgrabil krč. Ključal je na pomoč a izgubil je v valovih predno mu je moral kdo priti na pomoč. Truplo je voda odnesla in ga dolejš niso našli.

*** Aretacija porodnice.** Marija Klančičar v Potoški vasi pri Zagorju, katere mož je že nad 10 let v Ameriki, je prošli teden porodila otroka, katerega so sosedje kunalu zadrželi pogrešati. Zadeva je prišla tudi orožnikom na uho. Dne 20. t. m. pa so našli otroka zakopanega v kleti. Zeno so izročili sodišču. Pri obdukciji otročiča se ni moglo ugotoviti, ali je Klančičarjeva porodila živo ali mrtvo dete, ker je bilo že v popolnem razpadu.

*** Usodna nesreča vsled strele.** Na gori Lovčen v Črničgri, kjer se gradi sedaj kapela in grobnica pesniku vladiki Njezošu, je divjala te dni grozna nevihta. Vojaki, ki so zaposleni pri delu, so se zatekli v bližnjo leseno barako. Ko so vedrili je strela udarila v barako. Dva vojaka sta zblaznela mnogi pa so dobili težke opekline na obrazu in po životu. Prepeljali so jih v bolnico na Cetinje.

*** Žrtev Save.** Pri kopanju v Savi pri Zagrebu je predvčerajšnjim utonil zagrebški policijski detektiv Ivan Orešković, eden najsposobnejših detektivov tamkajšnje direkcije. To je druga letošnja žrtev Save izmed nameščencev zagrebške državne policije.

*** Kako je treba izpolniti poštne nakazilce** Zadnji čas so se zgodile velike zlorabe s poštnimi nakazilci in sicer posebno dostikrat pri poštah, katere ne izplačujejo nakazilce na domu. Zloraba se godi po navadi na ta način, da naslovnik znesek na nakazilcu popravi na večjo vsoto, kar se zlasti često dogaja pri odkupnih nakazilcih. Da se prepreči ta zloraba, ki se je godila na škodo državne blaginje, je treba prosor pred nakazanim zneskom in za njim izpolniti z debelo vodoravno črto.

*** Časopisne brzojavke v prometu s Španijo.** Sporazumno s špansko brzojavno upravo so od 4. junija med našo in špansko državo dovoljene časopisne brzojavke po znižani pristojbini (50%). Te brzojavke se smejo predajati med 19. in 9. uro.

*** Nove takse za vidiranje potnih listov.** Konzularni oddelek ministrstva za zunanje zadeve je početkom letošnjega leta vsem inozemskim zastopnikom, akreditiranim pri naši vladi v Beogradu predložil nasvet, naj bi se primerno znižala in izenačila taksa za vidiranje potnih listov. V tem predlogu so predvidene naslednje takse: za šestmesečni vizum (odhod in povratek) s pravico do neomejenega števila potovanj 10 zlatih francoskih frankov, za trimesečni vizum (odhod in povratek) s pravico le za eno potovanje 5 zlatih francoskih frankov; za tranzitni vizum brez pravice do zadržavanja 1 zlat francoski frank, a za tranzitni vizum z odhodom in povratkom, vendar pa brez pravice do zadržavanja 2 zlata francoska franka. Kurz zlatega francoskega franka je določen na 13 papirnatih dinarjev. Ta predlog so doslej v polnem obsegu sprejele naslednje države: Avstrija, Češko-slovaška, Francija in Anglija. Novo taksiiranje z omenjenimi državami stopi v veljavo dne 1. avgusta letos. Poljska, Japonska, Holandska, Perzija in Nemčija se še niso odločile, ker je vprašanje še v prapravi, od ostalih držav se odgovor še pričakuje. Za države, ki še niso odobrile naš predlog, ostanejo do nove ureditve v veljavi še stare takse.

*** Vagoni za prevoz drv za kurjavo.** Prometno ministrstvo je odredilo, da se mora prevoz drv za kurjavo v sedanjih sezoni pospešiti in končati do pričetka izvozne sezone, t. j. približno začetkom meseca oktobra. V času izvozne sezone ne bodo nikomur dostavljali železniški vozovi za prevoz drv za kurjavo. Ta odredba velja za civilne, državne in železniške pošiljke. Interesenti se opozarjajo, da do pričetka izvozne sezone pospešijo nabavo in odpošiljatev drv.

*** Razstava psov v Zagrebu.** Odbor za prireditve lovske razstave v Zagrebu je sklenil, da se istočasno z lovske razstavo ob sodelovanju vseh lovskih organizacij v državi priredi tudi razstava vseh psov, zlasti pa lovskih. Prireditve se je poverila »Zvezi kinoloških društev« v Ljubljani.

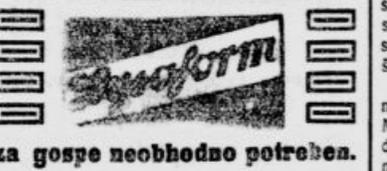
*** Redek uspeh Jugoslovenke na rimski univerzi.** Gospodična Vesna Smoljaka, hčerka našega poslanika pri Vatikanu, je napravila te dni na rimski univerzi izpiti iz

zoologije, dobivši najboljšo oceno — vseh 30 poenov. Z enako odličnim rezultatom je napravila tudi izpiti iz botanike. Član izpraševalne komisije so ji čestitali na rednem dvojnem uspehu, kakor ga že več let ni dosegel noben dijak pisne vroke v Rimu.

*** Za Turkov sklad Sokolskega doma na Taboru** so darovali: Manica Komanova 250 Rihard Tory, trg. potnik 100, Avgust Zabkar, tovarnar 100, sotar dr. Kuhar (honorar Bončarjeve zap. isčine) 2000, Franc Kuršar 100, Br. Števil nabral v sokolski družbi 200, Matija Bončar 1000, inž. Vikič 100 Din, skupno 4750 Din. Vsem darovalcem bratska zahvala in želimo mnogim posnemalec v počaščenje našega največjega dobrotnika br Turka — Zdravo! — Odbor.

*** Najdeni okostji dveh borec za osvoboditev.** Ob priški kopanju rovov pri vojaskih vajah na Legetu pri Mitrovici so našli te dni vojaki okostji dveh srbskih vojakov, padlih leta 1915. In sicer enega oficirja in enega redova. Poleg njih so našli steklenico z »rakijom«. Pri oficirju so našli še dva srebrna čimara.

za gospe neobhodno potreben.

Sanoform

*** Iznana verska fanatkinja.** V Sarajevu se je zadnje čase pridno udeleževala adventističnega verskega gibanja 18 letna Leposava Einspieler, rojena Tanackovič, pristojna v Sveče na Koroskem. Adventistične verske nazore, ki so pri nas zabranjeni je razširjala, kamor je prišla, z največjim ognjem. Oblasti so Einspielerjevo za vedno izgnale iz naše kraljevine.

*** Rop pri Grmu.** Dva neznanca moška sta v pondeljek napadla in oropala na cesti pod grajščino Grm v Kandiji posestnika Mihaela Žaka iz Čermošnjice. Napadalo, mlajša človeka, sta mu odvzela rjavo usnjato denarnico z vsebino 2750 Din ter kg surovega kovečega mesa.

*** Ukraden konj.** Posestniku Francu Mavriču iz Nove Štite pri Gornjem gradu je dne 21. t. m. izgnil s pašnika konj, takozvani »Rotšimek«. Mogoče je bil ukraden, mogoče pa se je tudi kam zatekel. Konj je 4 leta star, širok, nizke postave in ima belo silo sredi čela. Ker je posestnik konja s to izgubo občutno prizadet, naj vsakdo, kdor bi o njem kaj zvedel, sporoči to lastniku proti primerni nagradi. Obenem se svari pred nakupom tega konja.

*** Aretacija tihotapcev svile.** Organi finančne kontrole iz Bakra so zalotili te dni družbo tihotapcev, pri katerih so našli nad 60 kg vtihotapljene svile. Svila je bila zaplenjena, tihotapce pa so odvedli v Bakur.

*** Zopet požig.** Dne 23. t. m. pomoči je buknil požar v Mahmetovi opetarni na Ljubniču. Uničil je veliko sušilnico za opeko v kratkem času in povzročil lastniku precejšnjo škodo. V ostalem je pogorel Anton Mahne, posestnik v Trnovljah, že pred leti enkrat, dočim se je lamj prikazal rdeči petelin pri njegovem bratu. Razburjeno prebivalstvo je menjala, da je požarja roka, ki ima posla pri čestih požarih v okolici Vojrka. Gre za skrajno nevarnega zločinca ali pa za moralno ne polnovrednega človeka, ki uživa ob pogledu na požigajoči plamen.

Iz Ljubljane

— Na šentjakobskem sejnu v šotorih na sokolskem telovadišču na Prulah v nedeljo dne 26. julija obeta biti najživahnije vrvenje. Naši šentjakobčani so se potrudili, da bodo nudili obiskovalcem svojega sejma najraznovrstnejšo zabavo. Poleg vojaške godbe nastopijo potujoči pevci, preskrbljeno je tudi za komične nastope, led in pljača po krščanskih cenah. Ples na odru. Začetek ob 4. uri popoldne.

— **Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«.** Odslej vsak pondeljek in vsako sredo ženski zbor, vsak torek in četrtek moški zbor. Točno! 1531

— **Dramatična sekcija Unije v Ljubljani.** Člane dramatičnega odseka, ki igrajo igro »Na Poljani«, opozarjamo na današnji vajo v Tivolju (Svitarja), ob 7. uri zvečer. Potrebna je točna udeležba. Režiser. — V nedeljo ob 12. opoldne odhod igralcev in tamburaške sekcije izpred Češnovarja na Dolenski cesti na ig v Sokolski dom. Opozarjamo na točnost, da ne bo zamude. Odbor.

— **Policijske prijave.** Od četrtka na petek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 3 tatvine, 1 telesna poškodba, 1 prestopek ogrožanja telesne varnosti, 2 nezdoli, 1 prestopek kaljenja nočnega miru, 1 prestopek pijanosti in razgrajanja ter 12 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretacije so bile izvršene 3 in sicer: 2 radi tatvine in 1 radi vlačugarstva.

Damen in vsako soboto zvečer KONCERT na vrtu hotela Strukelj.

4011-a

— **Nesreča s kolesom.** V četrtek popoldne se je na Celovški cesti težko ponesrečil trgovec Pavel Kavec iz Tržaške ceste. Pred hišo št. 57 se mu je nenadoma strlo kolo, nakar je Kavec tresel na tla in se moč no pobli po obrazu in glavi. Ljudje so krvavečega ponesrečenca prenesli v hišo ter mu rane izprali. O nesreči je bil nato obveščen njegov kompanjon T., ki je prepeljal ranjen ca domov ter ga oddal v zdravniško oskrbo.

— **Pretepi na Gradu.** Na Gradu so pretepi in nočni napadi pijancev skoro na dnev nem red. V poznih večernih urah postane sprehod za posameznega sprehajalca lahko v istini opasen. Na Gradu, oziroma Grajski planoti se kaj radi zbirajo temni elementi, ki preže na razne prilike, da se okoristijo na ta ali oni način. Pritožbe se šujejo skoro vsak dan. Priporočljivo bi bilo da stražniki enkrat temeljito preiščejo razne skrite kote na Gradu.

Iz Maribora

— **Mariborska JČ Liga** je imela v četrtek zvečer kljub počitniškemu času sejo odbora, katere so se udeležili odborniki skoro polnoštevilno (12 udeležencev). Na seji so bile urejene zadnje priprave za českoslovaško - jugoslovenske dneve v Rogški Slatini, za katere vlada zlasti v Mariboru neobičajno veliko zanimanje in vseh narodnih krogih. Seji je prisostvoval tudi predsednik CJ Lige v Budjegovcah g. prof. Vuga in delegat praške Lige g. Kroupa. Zadnji si je tekom včerajšnjega dne ogledal v spremstvu odbornikov Lige med drugim tudi vinarsko - sadjarsko šolo, Ljudsko knjižnico v Narodnem domu in falko elektrarno.

— **Promenadni koncert** priredi vojaška godba danes v soboto od 18. do 19. ure v mestnem parku. Na sporedu so: Parma, Jenko, Schönherr, Smetana, Muhovič in serenada »Moreta in mesečini«. Publiko bo to pozornost vojaške godbe gotovo z velikim priznanjem pozdravila.

— **Zlet srednje kmetijske šole.** Včeraj so se odpeljali učenci srednje kmetijske šole s svojimi profesorji na Bled, da tudi oni absolvirajo svoj majniški zlet pred koncem šolskega leta, ki se zaključil prihodnji teden.

— **Nočno neurje.** Po neznojni soparici med dnevom je v četrtek zvečer obiskalo Maribor že drugo neurje tekom zadnjih 14 dni. Med silovitim grmenjem se je vtila nenadoma tako močna ploha, da je voda kmalu zadelala kanale in preplavila ulice. Posebno veliko škodo je napravila dročča voda v krasnih vinogradih vinarske šole pod Kalvarijo, odkoder je odnesla cele plasti zemlje v dolino in je s tem efekt letošnjega drugega gnojenja uničen. Še več pa je razdro predzadnje neurje, ki je bilo eno najhujših zadnjih pet let.

— **Stanovanjski najemniki** imajo v nedeljo dne 26. julija ob 10 uri dopoldne javno sejo svojega društva stanovanjskih najemnikov za Maribor in bližnjo okolico.

— **Nezgode in zastrupljenja.** Čevljarjeva žena Marija Šarman, 21 let stara, se je zastrupila z močno dozo veronala. Šele po par urah so poslali domačini po rešilni oddelček, ki jo je prepeljal v bolnico, kjer pa je kmalu nato umrla. — V pijanosti je včeraj popoldne padel delavec Tajmajster iz Leitersberga z voza in si pri tem pretresel možgane. Prepeljati so ga morali v bolnico.

Iz Celja

— **List za listom.** V petek se je preselil iz Celja v Gradec nekdanji znani trgovec in podjetnik Costa - Kuhn. Imenovan je imel do pred nedavnim v mestu trgovino, a na Spodnji Hudičji tik Celja tvornico mila. Pred par meseci pa je popolnoma likvidiral in je svojo lepo dvonadstropno hišo sredi mesta prodal trgovcu Werenu. S Costa-Kuhnom izgube celjski Nemci zopet enega svojih zadnjih.

— **Rdeči križ.** V četrtek je bil osnovan okrožni odbor Rdečega križa, katerega predsednik je komandant mesta g. podpolkovnik Avram Berah. Podpredsednikom je bil izvoljen g. župan dr. Juro Hrašovec, drugim podpredsednikom g. nadučitelj Joško Bizjak, blagajnikom g. lekarnar Vojko Arko in tajnikom g. ravnatelj Fran Marinček. Okrožni odbor si je nadel nalogo, takoj pričeti z agitacijo, da se ustanovijo povsod srezke in krajevne podružnice. Celjski okrožni odbor je zajedno krajevni odbor in obsega vse celjsko vojno okrožje.

— **Cillier Musikverein.** Čegar zadnji predsednik je bil odvetnik g. dr. Fritz Zanger, se je razšel. Tako je sedaj tudi formalno konec tega godbenega društva, ki je nekoč lepo uspevalo, ko je bilo še kaj Nemcev, katere je začelo topiti prevratno solnce.

— **Jesensko porotno zasedanje.** Za tretje letošnje porotno zasedanje je bil imenovan predsednikom porotnega sodišča predsednik okrožnega sodišča g. dr. Josip Kotnik, za namestnike pa višja deželnosodna svetnika gg. dr. Friderik Bračič in dr. Ivan Premšchak ter deželnosodni svetnik g. Valentin Levčičnik.

— **Občesno-lovska obrtno društvo v Celju** namerava sklicati za 23. avgusta v Celje zborovanje obrtnikov savinjskega okrožja. Na tem zborovanju bo gospodarski svet družstva obravnaval delavske zakone, izenačuje davkov, obrestne mere in nekatere služajnosti.

— **Bodite oprezni pri kopanju!** Komaj se je začela prava letna sezona s prijetnim kopanjem v Savinji, že se je zopet bati, da tudi letos ne pojde brez žrtev. Skromna reka gotovo ne streže nikomur po življenju, a neumnost ali pa drznost nekaterih ljudi že skrbi, da ne moremo ostati brez razburjanja. V pondeljek bi bil vrtnec pri železniškem mostu kmalu pogotitni plavanju nevesščo služkinjo, ki je zašla po nepravilnosti predaleč v vodo. Rešili so jo v zadnjem trenutku. V torek pa bi skoro utonil dizen nedorasel fantič, da ga ni spravil neki gospodar še pravi čas na varno. Minul četrtek pa sta bila rešena pri železniškem mostu neka gopila in deček, ki sta že bila skoro ob zavesti. V enem samem tednu bi bili torej mogli zaznamovati štiri žrtve lastne lahkomišelnosti.

VI BODETE VEROVALI

da eden par nogavic z žigom in znakmo (rdečo, modro ali zlato) 90-a m

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih, ako kupite eden par. Dobivajo se v vseh prodajnah.

19. t. m. in so s tem pripomočki do rženj prav lepega materialnega zaključka.

— **Nočni napad.** Ko se je vračal ruda Jožef Berčon proti svojemu domu, je našel v bližini rudniškega rova »Terezije na Jazca Potokarja in očeta ter sina Zibreta. Med njimi je brez vsakega povoda prišlo do pretepa, med katerim je dobil Berčon več brazgotin po licu in pod vratom in je moral odnesti tudi še strgano srajo in pretrgano verižico pri uri. Oba Zibreta se zagovarjata, da sta bila vinjena in da se ničesar ne spominjata, medtem ko trdi Potokar, da je bil le opazovalec. Berčon sam pa podčrtava, da je bil izreden in da je bil napaden od vseh treh brčkone zaradi tega, ker se kljub povabilom ni udeležil veselice v Rudarskem domu, pač pa je odšel na vesticico v Sokolski dom.

Iz Primorja

— **Nesreča v škedenjskih plavžih.** Radi vdihavanja plina, ki je puhtel iz plavžev, je postalo 42letnemu delavcu Henriku Colji, stanujočemu v ulici Industria št. 1, pri delu v škedenjskih plavžih tako slabo, da se je onesvestil. Prepeljali so ga takoj v tržaško mestno bolnico, vendar pa je njegovo stanje precej nevarno.

— **Promocija.** Na univerzi v Padovi je promoviral za doktorja prava g. Stanko Šuc in Dobrovcga.

— **Huda vročina v Trstu.** Po večtedenskem nestanovitnem in deževnem vremenu je nastopila sedaj v Trstu huda vročina. Toplotmer je kazal v sredo na solncu 46 stopinj, v senci pa 35 stopinj C. Sopara je naravno nestanovitna. Pripetilo se je več slučajev solničarice, vendar brez težjih posledic. 34-letni železničar Ignacij Topozija je vsled silne vročine padel na glavnem kolodvoru v nezavest in so ga morali prepeljati v mestno bolnišnico.

— **Nove žrtve vojnega streliva.** V četrtek dopoldne so se pripetila v Ozmečih pri Sv. Luciji strašna nesreča, ki jo je povzročilo po vojni preostalo strelivo. Stavbni podjetnik Peter Strukelj iz Modrejo pri Sv. Luciji je bil zaposlen z napeljavo vodovodne cevi za neko hišo, ki jo je gradil v Ozmečih. Pomagal mu je delavec Josip Tušar iz Spodnje Idrije. Ker je bila vodovodna ce nekoliko zakrivljena, jo je hotel Strukelj zravnavati. Udaril je za kladivom po njej, v tem trenutku se je cev razpočila, ker se je v njej nahajal ekrazit, za kar nesrečni Strukelj ni vedel. Strukelj je bil močno ranjen in je umrl še preden je prišla zdravniška pomoč. Tušarja so prepeljali v goriško bolnico, kjer bo moral ostati mesec dni. Njegovo stanje, ako ne nastopijo komplikacije, ni nevarno.

— **«Goriška Matica»** bo tudi letos izdala kot književna zadruga štiri knjige, ki bodo tako po svoji zunanji obliki, še bolj pa po vsebini daleč nadkriljevale one prejšnjega leta. Poleg koledarja s pestro, počeno in zabavno vsebino, izidejo še tri knjige najboljših goriških slovenskih pripovednikov.

— **Zrelostni izpiti** za tolminske učiteljice so prično v torek dne 26. t. m. in trajajo do 1. avgusta. Izpiti se vrše v Vidmu.

Ljubimec kot sobarica

Pred par dnevi je bila na Dunaju zanimiva sodna razprava, ki jo je naperil neki tvorničar proti svoji ženi. Na razpravi je podal zasedni detektiv, ki si ga je bil najel, pikantne podatke o podrobnosti življenja tožiteljeve soproge.

Mož je že poldruho leto ločen od svoje 22letne žene. On je na Dunaju, soproga pa živi v bližini Budimpešte. Tvorničar je dal neprestano opazovati ženo, da bi jo zalotil pri kakem pogrešku in tako dosegel ločitev, v katero ni hotela privoliti. Čez nekaj časa je mož izvedel, da bo žena kmalu mamica. Vse so preiskali, poizvedovali in si razbijali glavo, kdo naj bi mu hodil v nastavljenno zelje. Nikogar niso mogli dobiti, dasi je detektiv neprestano prežal na ženo in je ni mogel zalotiti z nobenim moškim. Tudi vsa poizvedovanja so bila zaman, ker so sosedje odločno izjavili, da niso nikoli videli gospe v moški družbi. Končno je je detektiv prišel na sled senzacionalnemu preokretu.

Bivša žena tovarnarja je imela v svoji vili čedno sobarico, s katero so jo povsod videli. Opozali so tudi, da je gospa zelo prijazna s služkinjo. Mislili so pač: to je zelo prijazna in demokratična dama. Detektivu pa ravno to ni šlo v račun in je slutil, da mora tu iskati niti. Ni se zmotil. Dognal je, da sobarica ni ženska, ampak prav za mladenič in sicer neki 20letni artist, ki zna imenito posnemati ženske in nastopa včasih tudi v zabaviščih v Budimpešti.

Obleke

najboljše, najcenejše ima v največji izbiri

J. Maček

Ljubljana Aleksandrova 12.

Iz življenja in sveta

Konec tifusa

Tifus je splošno znana infekcijska bolezen, ki se pojavlja v več oblikah in konča večkrat s smrtjo, zelo pogosto pa z neugodnimi posledicami za pacienta. Posebno v poletju je tifus opasen. Povzročitelj tifusa je poseben bacil, katerega sta izsledila učenjaka Eberth in Koch ter po navadi 3 do 4krat daljši kot širši. T bacil je posebno opasen zato, ker živi lahko delj časa v vodi in na ta način dospje v človeška usta in v drobovje. Že iz tega razloga bi se morala pitna voda poleti prekuhavati.

Tifus pa se ne širi samo indirektnim, temveč tudi direktnim potom. Najraje se loteva mladih ljudi, čestokrat cvetoče mladosti med 15 in 30 letom. Može podlegajo tej zavratni boleznii bolj pogosto nego ženske. Dispozicijo za tifus pospešuje običajno neredna dijeta.

Začetni pojavi tifusa so: medloba, glavobol in vročina ter pomanjkanje teka. Vročina naraste pri bolniku do 40 stopinj in še več. Pacient se nahaja večkrat v deliriantnem stanju in šele koncem tretjega ali četrtega tedna se mu začne vračati zdravje. Čestokrat izpadajo ljudem, ki so prestali tifus, lasje. Umrljivost tifusnih bolnikov znaša 5 do 25 %.

Tifus je torej opasna nalezljiva bolezen, katero zdravniki energično zatirajo. V zadnjih desetletjih se je na tem polju storilo jako mnogo. Sedaj objavlja v junijem zvezku francoskega časopisa «Lectures pour tous» zdravnik dr. Štefan Epstein zanimiv članek, v katerem pripoveduje, da mora tifus v do glednem času popolnoma izginiti.

Kot poglavito sredstvo pri pobijanju tifusa naj služi po dr. Epsteinu nekake vrste cepilne zoper tifus. Ker se bacili redno nastanjajo v notranjih organih, v tkivu, je brezdvomno potrebno, da se naše tkivo imunizira. Zdravniku dr. Bisrodki se je posrečilo najti sredstvo take notranje imunizacije. On pobija tifus na ta način, da uporablja pri svojih pacientih gotovo količino volovskega žolča, ki se izbere obnaša. Ko pacient zavzame predpisano količino tega sredstva, mu zdravnik da še Eberthove bacile, katere poprej zamori s pomočjo vročine. Ta način «cepljenja» skozi usta ne povzroča nobene mrzlice. Pacient se počuti čisto dobro.

To proceduro je uporabljal s posebno dobrim uspehom dr. Vaillant, zdravniški nadzornik v Pas de Calaisu, ki je moral pobijati leta 1921. močno epidemijo tifusa. Direktno cepilne se je zdelo doktorju prepočasno. Uporabil je zato metodo dr. Besrodke. Dal je 1256 osebam zavžiti pilule z volovskim žolčem. Po tej piluli je moral zavžiti vsak človek še po eno tableto usmrtenih bacilov, ki je obsegala okoli 80 milijard neškodljivih razplojevalcev te epidemije. V njegovem okolišju je bilo samo 600 ljudi, ki se niso podvržli obrambnemu lečenju in ki so zavrnili pilule in tablete. Od teh ljudi je 21 oseb obolelo na tifusu, dočim je od 1256 ljudi, pri katerih je zdravnik uporabil Besrodkovo metodo, ostalo skoraj vse zdravo. Oboleli sta — samo dve osebi. Od te dobe dalje uporabljajo v Parizu Besrodkovo metodo v največjem obsegu in sedaj so oblasti preiskale že nad 18.000 slučajev, ki so dali izredno zadovoljive rezultate.

Dr. Epstein sklepa po tem, da se bližajo popolnemu koncu tifusa. Zanprej ne kaže uporabljati več direktne cepilne metode proti tifusu, marveč pilule z volovskim žolčem in Vacainove tablete. Ko bo uvedeno obligatorno zavživanje tel dveh sredstev, nastopijo za člo-

Ob vročih dneh

ko odložite suknjiče, je treba, da imate, moderne **srajce lepih vzorcev**. Kar najlepše svilen ali iz krasnega čerila, polsvilne, surove svile nudi prav poceni!

Drago Schwab - Ljubljana
Dvorni trg št. 3

Zvonimir Kosem: Markove sanje

Po dvodnevni vožnji med samim hribovjem, večidel gollim in brez zelenila, kar puščobo na potovanju po dolinah in soteskah le povečava, se je pokrajina naposled vendarle odprla, nad sivim kamenjem je zaigrala zlata vedrina južnega neba in prikazalo se je morje. Potniki so vstajali s sedežev, gnetli se ob oknih in veselo vzklikali, in zdelo se je, kakor da tudi vlak sam, z gorskega obronka po serpentinah navzdol proti morju obliki drveč, fantovskji vriska in uka — veseli stričko s košem otrok na hrbtu — češ, pa sem vas navsezadnje le prinesel tja, kamor ste si tako silno želeli, deca moja . . .

Da je vlak privozil že do morja, tega ni vedel edino Marko, ki je mirno v Gospodu dremal še nadalje v koticu vagona. Baš pod njegovo klopjo so čivkale putke, lastnina neke kmetice, in o teh putkah je sanjal Marko: na visokem hribu čepi on, Marko, s piščalko v ustih, okrog njega se zgrinjajo črede putk, neprestano čivkajo, sedajo mu na kolena, na roke, na ramena, na glavo, a on, Marko, se smehlja, gladi z dlanjo najlepšo putko, odpira ji kljunček in jo izprašuje: «Pa bi šla ti z menoj na morje, draga moja?» V tem ga iz te njegove dremavice in sanj močan sunek v komolec opozori, da mora biti človek, ako vzame s seboj na potovanje svojo

veštvo pač boljši časi in tifus bo med ljudmi popolnoma zatrt.

Zakon na poskušnjo

Pred dunajskim sodiščem je bil te dni zaključen psihološko zelo zanimiv primer borbe dveh tekmecev za neko ženo. Pred daljšim časom je spoznal 30 letni zasebni uradnik Kolar nekoliko starejšo damo Ivanko B. Oba sta se prav dobro razumela in je med obema vladalo odkrito prijateljsko razmerje. Ko pa je Kolar svoji prijateljici izjavil, da bi jo želel za ženo, mu je ta odgovorila, da ima 10 let ljubavno razmerje z bivšim uradnikom finančnega ministrva Strausom. Tega razmerja pa noče prekiniti, ker se boji, da bi se Straus maščeval. Z ozirom na to izjavo je Kolar sam poiskal Strausa in stopil z njim v daljše razgovore. Straus seveda s Kolarjevim načrtom ni bil nikakor zadovoljen in je resno svetoval Kolarju, da pušči damo B. popolnoma pri miru. Končno pa je med obema tekmeceva prišlo do kompromisa. Dogovorjeno je bilo, da se Straus poroči, toda le na poskušnjo. Ako bi žena v roku enega tedna izjavila, da ni zadovoljna, tedaj ji mož ne bo delal več pregelavice, ampak ji bo dal proste roke, da se pridruži, če želi tudi Kolarju.

Že tretji dan po poroki pa je žena pisala Kolarju, da s Strausom ne more živeti. Kolar je takoj odšel v predmestje, kjer je stanoval mladi par in se sestal s Strausovo ženo v gozdu. Dogovorila sta se, da žena zapusti svojega moža. Bila sta zadovoljna in se proti večeru veselo vračala proti domu. Toda med potjo je Straus srečal stara «prijatelja» in ostro napadel Kolarja. Nastal je prepir in je Kolar oddal strel na Strausa ter ga težko ranil. Pred meseci je bil Kolar radi tega dejanja obsojen na dve leti ječe. Obsojence se je pritožil in višje sodišče je te dni znižalo Kolarju kazen na 9 mesecev ječe.

Tako se je končala ljuta borba dveh tekmecev, ki sta hotela osrečiti ženo, a pri tem spravila sama sebe v nesrečo.

Pokvarjenost mladine

Te dni so dobila nekatera policijska ravnatelstva v naši državi dolgo brzjavno tiralico, pisano v francoskem jeziku. V tiralici je natančno obrazložen zločin, ki ga je izvršil sofer Neuhaus Walter, star komaj 19 let. Policija je bila naravnost iznenadena, ker je bilo skoro neverjetno, da bi mladenič mogel izvršiti tako strašen zločin.

Neuhaus Walter je bil rojen leta 1906. v Baslu v Švici. V zadnjem času je bil nameščen kot sofer pri holandskem poslanstvu v Bernu. Pred nekaj dnevi je sofer dobil ukaz, da pelje soprogo tajnika poslanstva na izprehod v okolico Berna. Ko je avtomobil dospel v samotno, je Neuhaus ugasnil motor, potnik pa je izjavil, da se je motor pokvaril. Takoj nato je z revolverjem v roki stopil k gospej ter jo rotil, naj se mu uda. Kaj se je potem dogodilo, je zaenkrat še nepojasneno, a dejstvo je, da so zvečer našli tajnikovo soprogo v gozdnem grmu popolnoma razmesarjeno. Po izvršenem zločinu je Neuhaus pobegnil. O tem strašnem dejanju je vse časopise prinašalo daljše sestavke in označevalo le Neuhausa kot pravega storilca. Sedaj so dobili tudi naši policijski uradi prošnjo, da morilca takoj aretirajo, ako se pojavi v naši državi.

Morilec je spretno pobegnil in zabrisal za seboj vse sledove. Zločin bi ostal skoraj pozabljen, da ni bila policijska kmalu nato obveščena, da je v dvorcu Castell, ki je oddaljen šest ur avtomobilske vožnje od Berna, bila izvršena strašna tatvina. Vlomilci so siloma odprli velika železna vrata ter vdrli v dvorec in pobrali iz galerije slik mnogih velikih in dragocenih slik, umetniških del slikarja Bega Cornelisa iz prve polovice XVII. stoletja in drugih umetniških del slikarjev iz XVIII. stoletja. Tatvina je bila izvršena na spreten način in so zločinci nemoteno

opravili svoje delo in to tem lažje, ker v tem času ni bilo nikogar v dvorcu. Bernska policija trdi, da je tudi to tatvino izvršil Neuhaus, ker ga je prebivalstvo videlo tisti večer v okolici Castella. V njegovi družbi je bila tudi deklica, stara okoli 18 let.

Za prvo tiralico je sledila še druga, kateri je pridejana tudi fotografija zločincev. Zločinec ima elegantno obleko in je slabotnega telesa. Na podlagi indicij se sklepa, da je zločinec preko Italije pobegnil v Jugoslavijo. Gotovo je tudi, da potuje zločinec v spremstvu mladenke, ki ima dečjo frizuro. Oba govorita francoski, a zločinec govori za silo tudi nemški.

Za aretacijo zločince je razpisana velika nagrada 1000 holandskih zlatih mark, kar predstavlja v naši valuti znesek 150.000 Din.

Nevarno „jezero“ v Berlinu

V sredo popoldne je nastalo na Friedrichsstrasse v Berlinu jezero, ki se ga Berlinčani kljub neznosni vročini niso prav nič veselili. Zadovoljno pa so si meli roke čevljarji in vsi oni, ki imajo opraviti z izdelavo obutve, pa tudi krojači in šivilje in trgovine z oblekami.

Zasebni avtomobil se je bil zaletel v velik voz, do vrha natovorjen z baloni soliterne kisline. Vsled sunka se je voz prevrnil. Posode so se razbile in vsa kislina se je razlila po cesti in napolnila vsako luknjico. Kočijaž je dobil hude opekline na nogah in so ga morali prepeljati v bolnišnico.

Ker je bilo takrat polno ljudi na cesti, so v trenutku prišli vsi v dotiko s soliterno kislino. Kdor je le za hip stopil v jezero, je bil ob obutev. Obleka, ki je prišla s kislino v dotiko, se je kar tajala, ker jo je strup žgal. Ljudem so dobesedno odpadali čevlji z nog, mnogim pa tudi z njimi koža na podplatih. Ljudje so skakali v samih nogavicah, na tudi brez njih do najbližje trgovine s čevlji in kupovali nove. Čevljarji in krojači so zadovoljno gledali mlako in jo blagovali; saj jim je spričo gospodarske krize prišla tako lepa prav.

Priti je morala požarna bramba z veliko množino amoniakove raztopine, da je paralizirala soliterno kislino. Sele po več urah so odstranili nevarno jezero in očistili cesto.

× *Koliko je vredna plesalka.* Neka norveška plesalka na Dunaju je sklenila z gledališčem pogodbo, da se ne bo v dobi dveh let poročila, ako pa bi se, mora plačati 5000 dolarjev (300.000 Din). Plesalka je te dni nastopila v nekem zdravilišču blizu Dunaja, kjer se je zaljubil vanjo bogat holandski mladenič, ki se je hitro sporazumel z lepo plesalko, da jo poroči. Plesalka je hotela potolažiti svojega impresarija s 40.000 lirami (90.000 Din), toda impresarij zahteva v smislu pogodbe natančno 5000 dolarjev. Zadeva pride pred zarišišče, katerega član je tudi Maks Reinhardt.

× *Papež proti „goll armadi“.* Nedavno je sprejel papež ameriške romarice, katerim je govoril izključno o sedanjih ženski modji. Naglašal je, da je katoliška cerkev na njegovo inicijativo pričela križarsko vojno proti „goll armadi“ in proti prekratnim krilom. Rekel je, da v bodoče ne bo sprejel nobene ženske v avdijenco, ako ne bo oblečena tako, kakor je predpisal. Papež je pristavil, da bo kaznoval vse duhovnike, ki bodo dovolili «nedostojno» oblečenim ženskam vstop v cerkev.

× *Odkod ime panama-slammnik?* Takozvane panama-slammnike so poprej povečini producirale države Peru, Equador in Nova Grenada (sedaj Kolumbija), ki so jih izvažale preko pristanišča Moyobamba in Guayaquil. Glavno skladišče za te slammnike se je nahajalo v Panami, odtod ime. Sam Peru je vsako leto izvozil 70 do 80 tisoč slammnikov. Tkanje in pletenje rastlinskih nitk se je vršilo na roko in je v vsej Ameriki slovelo kot sila delikatno delo ter se je cenilo kot prava umetnina. Američani (iz Zedinjenih držav) so poskusili ročno delo nadomestiti s strojem, pa se jim ni posrečilo. — Prave panama-slammnike izdelujejo iz nekega grmčica, ki spada v vrsto palm. Poznan je v Ameriki pod imenom bambanaxa. Pa-

nama-slammniko so v tropičnih krajih visoko cenili zbog njihove male teže, velike prožnosti, v Evropo pa so prišli deloma zato, ker jih je nova moda zahtevala, ponajveč pa baš radi omenjenih njihovih prednosti pred drugimi slammniki. Pravi panama-slammnik je seveda primerno drag in visoko v časti, zato se trgovci radi poslužujejo njegovega imena za pristno domače blago.

× *Nov opičji proces* iz Washingtona poroča, da sta dva tankajšnja profesorja obtožena, ker sta v šoli razlagala Darwinovo razvojno teorijo.

× *Filmski močlec — prijatelj živali.* Menda ga ni človeka na svetu, ki bi imel toliko umorov na vesti kot Adolphe Menon v Hollywoodu v Ameriki. In vendar ima vsa Amerika tega človeka zelo rada. Menon je namreč filmski igralec. Njegova specialiteta so umori. Kakor sam ugotavlja, je doslej pri filmiranju spravil že nad 600 ljudi na oni svet. Te umore vidi lahko v kinematografih. Glejajo jih tudi redarji in detektivi, pa se niti ne zmenijo zanj. Pravi morilci morajo seveda zavidati gospoda Menona, ker lahko nekaznovano mori, da, še izvrstno ga zato plačujejo. Čudno pa je, da je ta «elopov» tako velik prijatelj živali, da se mu ljudje naravnost čudijo. Pred kratkim je bil Menon v Parizu. Na cesti ga je ugriznil bakel v bedro. Namesto da bi psa brc-

nil, ga je vzel v naročje in ga božal. Potem je šel za vsak slučaj s psičkom v Pasteurjev zavod, da preišče, ali ni morda kaj bolan.

× *Notranja vrednost človeka.* Angleški učenjak dr. Charles K. Maye iz Rochestra je izračunal «notranjo vrednost» človeka takole: Povprečen človek ima toliko masti v sebi, da bi iz nje lahko naredili sedem kosov mila. Iz železa v njegovi krvi se da narediti srednje velik žebelj. Sladkorja je za eno solnico. Z apnom lahko pobeli ves kurnik. Iz fosforja narediš glavice 2200 vžigalic. Kalija je za strel iz otroškega topa. Zvepla ima človek toliko, da bi z njim lahko prepolnil psu vse bolhe. Po mnenju tega znanstvenika znaša vrednost teh sirovin 99 centov ali kakih 56 dinarjev.

× *Moderen berač.* Te dni so aretirali v Pragi 62letnega berača Vojteha Sladka. Pri preiskavi so našli pri njem 3379 Kč v gotovini, hranilniško knjžico za 59.115 Kč, dve stavni srečki, srečko Rdečega križa in osem osmink razredne loterije.

× *Prodaja imetja cerja Nikolaja II.* V Leningradu so začeli prodajati pohištvo, preproge in gobeline iz raznih palač carja Nikolaja II. Prodali bodo tudi obleke carja in carice v skupni vrednosti več kot 1 milijon zlatih rubljev. Prvi dan dražbe so prodali raznih stvari za 70 tisoč zlatih rubljev. Dražbe se je udeležilo veliko stvilo tujcev.

Ob otvoritvi liške železnice

Danes se slovesno otvori liška železnica in se v polnem obsegu izroči prometu. Prvi vlak bo pridršel iz notranjosti države v Split, prestolico Dalmacije; Split in Šibenik bosta dobila prvo železniško zvezo s svetom.

Po pravici se Dalmacija veseli v največji meri te železnice. Dalmacija je izrazita obmorska dežela, toda vsa posest morja ji ni mnogo pomagala, ker ni bilo zveze z ozadjem, z zaledjem. Iz avstrijske dobe ima Dalmacija samo zvezo z bosanskimi železnicami, vse po ozkotirnih progah, ki segajo do morske obale v Metkoviću, v Gružu in v Ercegovnem, a ki jih vse veže z zaledjem edina proga ob Neretvi navzgor preko sedla Ivana na Sarajevo. Pomen teh železnic se je precej zvišal z zgraditvijo železnice Vardište-Užice in se bo še bolj, ko se preloži predor na Ivanu v nižjo lego ter se izloči proga na zobe. Ali še vedno bodo imenovane železnice vodile le na majhna pristanišča in vezale z njimi le Bosno in nevelik del Srbije, in kar je najvažnejše, ker so ozkotirne, jim ostane le razmeroma majhna kapaciteta.

Železnica skozi Liko na Split je prva normalnotirna proga v Dalmaciji. Severna Dalmacija je imela doslej normalnotirno progo iz Splita do Knina s stransko progo na Šibenik, ki se odcepi od glavne pri Perkoviću. Vrh tega pa vodi iz Splita še ozkotirna železnica do Sinja. Pa še nekaj: Bosanska gozdna železnica je izpeljana skozi gozdno ozemlje ob gornjem Uncu do Knina, prvotno le v svrhu eksploatacije bosanskih gozdov in eksporta lesa do Knina, med vojno in po vojni pa so se po njej prevažali tudi ljudje. Za moderne potrebe prometa pa seveda ta ozkotirna proga ne prihaja v poštev.

Z novo progo Gračac-Knin se proga Knin-Split ter Perković-Šibenik zveže z liško železnico Ogulin-Gračac ter se ustvari direktna normalnotirna zveza med reško progo in obema največjima dalmatinskima lukama, ki prideta za moderni velepromet v poštev, s Splitom in Šibenikom. To je njen veliki pomen. Sedaj šele dobi Split direktno zvezo z Zagrebom in Ljubljano, z Beogradom, Novim Sadom itd. Z novo progo se velik del našega državnega ozemlja zveže v organsko celoto in se napravi konec nesrečni izolaciji severne Dalmacije.

Toda treba je vendarle tudi naglasiti, da z novo progo Split še davno ne more biti saturiran. Predvsem je važno imeti pred očmi, da za današnje traso liške železnice niso bili merodajni naši državni interesi, marveč avstrijski. Zakaj načrt za liško železnico je v celoti izdelan še v avstrijski dobi in avstrijske oblasti so izdelale odločilni del te proge, vsaj v prvih delih. Liška železnica pa je imela namen, v zvezi z belokranjsko progo, da zveže Dalmacijo z

alpskimi deželami preko slovenskega ozemlja. Saj je gotovo interesantno, da je Avstrija prvotno projektirala železnico, ki bi vodila iz Istre potom trajekta na otok Cres, potem pa na Rab in Pag in odtod istotako potom trajekta na kopno Dalmacijo. Pač absurden projekt za Dalmacijo, ki je imela v Bosni in Hrvatski-Slavoniji svoje zaledje, prikladno za železniške zveze. Belokranjska in liška železnica, ki sta naposled izšli kot kompromis iz pogajanj med Dunajem in Pešto, tekmujočih ljubosumno za gospodstvo nad Dalmacijo in Bosno, predstavljata tedaj zvezo alpskih dežel in Dunaja s Splitom, ne pa najprirodnejše zveze med morjem in zaledjem.

Danes za to neprimerno zvezo proti Dunaju ni več nikakega nagiba; proga Split-Ogulin je obdržala značaj najboljše zveze z Dalmacijo le za Slovenijo in severozapadno Hrvatsko. Za ves ostali del države pa pomeni velik ovinek, tako za Vojvodino, za Beograd in vso Srbijo. Seveda ji ostane kljub temu neprecenljiv pomen tudi za te kraje, ker jim je omogočila direktn stik s severno Dalmacijo. Vendar ostane nujna potreba, misliti na direktno in bližnjo zvezo Srbije z morjem. Bistveno izpopolnitev otvarajoče se liške železnice predstavlja že projekt tako imenovane unske železnice, ki je doslej izpeljana ob Uni navzgor do Bihača in ki se namerava podaljšati do Zrmanje; zvežala bo severozapadno Bosno in pa vso osrednjo Hrvatsko in Slavonijo s Splitom. Drugo izpopolnitev bi prineslo podaljšanje ozkotirne železnice Split-Sinj preko zapadne Bosne proti Sarajevu, bodisi na jugu proti Mostaru, ali pa kakor se glasi starejši projekt, preko Ljvna na Bugojno, dokoder že vodi ozkotirna proga od Lašve preko Travrnika.

S temi izpopolnitvami dobi liška železnica povečani pomen in Split izdatno zvezo z vsem zaledjem. Tedaj šele postane Split izvozno in uvozno središče svojega zaledja in si popolnoma izgradi gospodarsko pozicijo, do katere mu ustvarja otvoritev nove železniške proge nujno potrebno prvo bazo.

Slovesne otvoritve nove proge se udeležijo zastopniki vlade, krajevnih oblasti, avtonomnih in gospodarskih korporacij in novinarji. Vozijo se v dveh slavnostnih vlakih, od katerih je prišel eden direktno iz Beograda, drugi iz Zagreba.

Danes zvečer se otvori redni promet v smeri na Split, jutri zvečer redni promet v smeri iz Splita na Ogulin, oziroma Zagreb. Direktni splitski brzovlak, ki bo odhajal iz Zagreba (prvič danes!) ob 18.50, bo imel tudi direktn voz Ljubljana-Split. Ta voz se odpelje iz Ljubljane danes prvič z dolejskim vlakom ob 13.20 popoldne.

Podrobnosti o prometu na progi Zagreb-Ogulin-Split objavimo jutri.

boljšo zakonsko polovico, pripravljen tudi na kaj drugega, ne samo za dremanje.

«Vstani no, lenuh, pri morju smo, po katerem si vzdihoval vso zimo! Pa dremlje, spi — O človek, ti boš še smrt prespal!»

«Olika trpi v tem - le trenutku strašno trpi. Ljuba moja, sladka, mila ženica — si je menal Marko oči in godrnjaje kobacal za svojo soprogo proti oknu — «in to tem bolj trpi, ker, medtem ko sem jaz lepo sanjal o tebi, božal te in ti odpiral kljunček, ti tako grdo govoriš o meni!»

Zamašila mu je usta z dlanjo in mu potisnila glavo skozi okno:

«Nikar nič ne čvekaj in se ne opravičuj — rajši glej morje, Marko! Krasen prizor, naravnost nebeško, — ali ni res?»

«Ah, kaj — voda je voda!» je odmahnil Marko malomarno z roko, odkobacal urno nazaj v svoj kotichek in pričel vlačiti s polic svoje potne kovčege in cule, medtem ko je vlak z nezmanišano hitrostjo drvel dalje po visokih serpentinah ter z močnim sunkom nenadoma obstal pred žolto kolodvorsko zgradbo, za katero je na eni strani pošumevalo morje, na drugi se stiskalo k bregu, kakor sramežljiva devica po kopeli, neznanu obmorskemu mestecu s svojimi nizkimi, očrnelimi, še v sijaju večernega solnca kakor zamračenihi hišami . . .

Šele drugo jutro — nastanila sta se v skromnem, a še dokaj čednem hotelu tik ob morju — ko se je bil Marko dobro prespal na mehki postelji, je bilo konec tudi njegove slabe volje, posledice dolge in neprijetne vožnje. Spočit kakor preroben, je planil pokonci, razleknil lakti, vzbolič prsi. Skozi iskričasto jutranjo svetlobo, v kateri se je pred širokim stenskim ogledalom že lesketal ženin obraz — prvo opravilo vsake ženske, kadar vstane — je za nastejaj odprtim oknom prožilo vse svoje čare in prelesti kakor v poljub morje, široko, mrgoleče, v zlate daljave opojno nagnjeno; tam daleč sredi bizarnih valov je kakor ozromen bel labud med nebom in vodo vzžarevala samotna jadrnica, in od širokih razpetih jader pršeči karmim solnčnih pramenov se je odbijal na smaragdnozelenum vodovju, kakor da siplje vanje nevidna roka same rubine . . .

«Pa bi popil najprvo kavo, Marko, in potem buljil skozi okno!» ga je opozoril mehak glas, in na njegovo oči se je izza hrbta skrivoma pojavilo dvoje vročih dlanj.

«Ljubosumna si, dušica, kaj ne?» se je Marko veselo posmejal ter se nalahko otresel ženinih rok. «A sločič na vlačku? Sama si mi tiščala glavo skozi okno!»

Toda ona se ni dala ugnati v kozji nog. «Zagoneten si, Marko, in nič ti prav

ne zaupam! . . . Samo vedi, da si moj in nikogar drugega!»

In se ga je oklenila z obema rokama in mu pritisnila na ustne tak poljub, da jo je Marko začuden in skoraj prestrašen pogledal v plamtče oči . . .

Prvi dan sta se kopala v morju in se solnčila na pešeni obali med pisano družbo tuincev po vseh pravilih zakonskega življenja. Ljuba ženica je sledila svojemu možičku na vsak korak in Marko ni zaradi tega nič godrnjal — v prijaznem borovem parku za obaljo jo je na samotni klopici celo objel, kakor že dolgo ne, in ji pošepetal na uho, da bosta ta mesec dni dopusta, ki ga je on od svojega dolgočasnega šefa takorekoč izsilil, preživela, kakor dvoje zaljubljenih globokob . . . kakor v tistih davnih časih, ko sta izpred oltarja odletela naravnost na jug, da se ob morju v samotni v obilni meri naužijeta ljubezni . . .

Ali že takoj drugi dan je pokazal, da je Marko v resnici zagoneten človek, na katerega se ni mogoče zanesti. Ko je po kopeli ženka na obali zadremala, se je tiho odstranil, pljusnil nazaj v morje in plaval daleč, daleč brez ženske vednosti. «To znači, da me zanemaraš!» mu je očitala po povratku ona. In mu je požugala s prstom: «Če se misliš zaljubiti v morje, potem je bolje, da se vrneva domov in da tam preživiš ali prespiš svoj dopust . . . Hočem namreč, da si mi vdan in svest ne samo doma

za pečjo, ampak tudi po svetu, dragi moj!»

Da Marko na take in podobne besede ženine ne da mnogo in da je poleg zagonetnosti tudi vrlo trmoglav in samovoljen človek, skratka nepoboljšljiv grešnik, — to je pokazal pa tretji dan. Zopet je zadremala po kopeli ženka in zopet se je izmuznil Marko iz njenega pokroviteljstva ter smuknil v morje. V daljavi je štrlela iz valov samotna skakla in tja se je nameril Marko. Priplaval je, zlezal na skalo, počival, igral se kakor otrok z lepimi okroglimi kamenčki ter navsezadnje zaspal. Spal je tako dolgo dolgo, sanjal o nebesih, a pod njim je Sumelo morje. V sanjah je ugledal tudi ono okroglo putko, katero je nekoč božal in ji odpiral kljunček. Samo da se ni tej putki nič več smejal, nič več je vabil s seboj na morje . . . In bog vedi, kako dolgo bi Marko še spal in sanjal, da ga ni vzdramil znan karajoč glas ter ga pozval iz nebes na zemljo.

«Marko, Marko, kaj bo s teboj? Ti si se mi v resnici izneveril in se zaljubil v morje . . . Takoj jutri se odpeljeva nazaj domov, da veš!»

Odpril je oči, videl pred seboj svojo ženo, pa je naglo zopet zamajal in se obrnil v drugo stran.

«Nič te ne slišim, sladka ženica,» ji je odgovoril, «sanjam namreč, da sem v nebesih, kjer ni ne šečev, ne ženski»

Gospodarstvo

Industrija in obrt v Jugoslaviji

Ministrstvo za socialno politiko je izdalo poročilo Centralne inspekcije dela za l. 1924. iz katerega povzemamo važnejše podatke.

V tem poročilu se obravnava 25 različnih industrijskih in obrtnih panog. V celem je 8146 podjetij; od teh je 6291 podvrženih zavarovanju proti nezgodam in 1793 jih ima izvorniški značaj. Obratna sila se je proizvajala potom vode s 137.265, potom kalorij z 201.941 in potom elektrike z 39.296 konjskimi silami.

V l. 1924. je bilo prijavljenih 551 novih podjetij napram 961 v l. 1923. Ukinitve obratov je bilo prijavljenih 90, in sicer večinoma zaradi denarne krize.

Pri vseh 25 industrijskih panogah je bilo 7297 primerov nesreč, in sicer 144 smrtnih ter 7153 brez smrtnega izida, dočim je bilo v l. 1923. le 6295 nesreč (smrtnih 193).

Na stavkah je bilo udeleženo 5155 delavcev, pri čemer se je izgubilo 622.914 delovnih ur, ki predstavljajo vrednost 3.860.929,5 Din. Največje število stavk je bilo v lesni, kameni in živilni industriji. Nezaposlenost je bila lani večja kakor v l. 1923., drugače pa je bilo ekonomsko stanje delavcev lani znatno boljše kakor v predlanskem letu.

Likvidacija Stinnesovega koncerna

Stinnesov koncern se podira, in sicer se v vedno večji meri odprodajajo paketi delnic raznih podjetij. Govorilo se je, da so vzrok temu spori v koncernu. Toda z merodajne strani se zatrjuje, da obstaja popoln sporazum v 37 članski skupini podpiralnih bank kakor tudi med temi bankami in vodjo koncerna Hugonom Stinnesom jun. glede smeri, po katerih naj se odvija likvidiranje Stinnesovega koncerna. Izločanje se ne omejuje samo na majhna podjetja nego tudi na velika.

Poleg trgovinskih deležev pri raznih hamburških in berlinskih imetjih se je odprodal te dni tudi paket delnic Rensko-vestfalskih elektrarn (Rheinisch-westfälische Elektrizitätswerke) pruski državi. Ta posest ne presega 10 odst. kapitala in se cení na okrog 12 milijonov mark nominalne.

Važna posest Stinnesovega koncerna, udeležba pri Stinnesovi-Riebeckovi montanski in oljni d. d. (Stinnes-Riebeck-Montan- und Oel-A. G.), je istotako na ponudbo. Paket teh delnic se cení na 10 milijonov mark nominalne pri skupnem kapitalu 40 milijonov mark. Po drugih vesteh znaša ta paket celo 19 milijonov mark. Po vesteh iz Berlina so se oglašili že resni reflektanti na ta paket. Predvsem baje reflektirajo nanj oba Petschekova koncerna ter Badenska tvornica anilina in sode (Badische Anilin- und Sodafabrik).

Odprodati se nameravajo dalje delnice izvozne trgovine Stinnesove d. d. z morskoro ladjeplovbo in prekomorsko trgovino (Exportgeschäft der Hugo Stinnes-A.-G. für Seeschiffahrt und Ueberseehandel), na katere reflektira hamburška izvozna tvrdka Arnold Otto Meyer. Uvozni oddelek Hamburške Stinnesove družbe (Hamburger Stinnes-Gesellschaft) bo baje polagoma likvidiral. Kar se tiče ladjeplovnih obratov, se namera odprodaje deležev demantira. Pričakujejo se še nadaljnje odprodaje.

Nedvomno je razpadanje Stinnesovega koncerna znak velike krize, ki tlači nemško gospodarstvo. Pomankanje kredita in slabo razpoloženje blaga zaradi visokih cen, povzročeni po visokih produkcijskih stroških, ubijata vobče nemško industrijo, ki mora vedno bolj omejevati svoje obrate.

Francosko-nemški trgovinski odnošaji

Pariz, 16. julija.

Kot je znano, so bila francosko-nemška pogajanja za trgovinsko pogodbo po devetih mesecih brez uspeha prekinjena. Po tukajšnjih poluradnih vesteh se bodo razgovori nadaljevali v septembru. Berlin pa izjavlja, da ne more prej biti govora o novih pogajanjih, dokler ne bo francoski parlament izglasoval novega carinskega tarifa, t. j. prihodnjega pomlad. Težki industriji z one strani Rena menda upajo, da bodo z zavlačevanjem prisilili francosko vlado h kapitulaciji in da bo ta končno morala odpreti francoske meje nemški trgovski povodnji.

V današnji carinski politiki Nemčije se opaža popolna zmaga nemško-nacionalnih elementov. Socialnodemokratski »Vorwärts« piše tozadevno: »Smo že v carinski vojni s Poljsko, s Španijo smo sklenili trgovinsko pogodbo, ki je morala biti te dni na pritisk nacionalcev odpovedana. Stranke desnice so izsilile zakasnitev proviziorne trgovinske pogodbe z Anglijo: ratifikacija se ni mogla vršiti in nihče ne ve, če sploh pride do nje. Prekid pogajanj s Francijo je nadaljni člen v tej verigi... Če se naši gospodarski odnošaji s Francijo jasno ne uredijo potem pogodb, tedaj pride skoro gotovo do carinske vojne. Pot, na katero se je podal Luthrov kabinet, je nadvse nevarna. Zdi se, tako zaključuje melanholično socialdemokratsko glasilo, »da nis-

mo daleč od trgovinske politike leta 1914. ...»

Ta prekid gospodarskih pogajanj pomeni težak udarec za politiko zblizanja med obema državama. Bivši francoski ministrski predsednik Herriot je na vso moč forsiral sklep trgovinske pogodbe, ki se mu je zdel kot naravna in potrebna izpopolnitev londonskega sporazuma in kot nujen uvod v miroljubno sodelovanje. Njegov naslednik Painlevé in njegov minister za trgovino Chaumet sta ravnatoka pokazala najboljšo voljo za uspeh začeti pogajanj. Vsi skupaj pa so zadeli ob protekcionistične in nacionalistične težnje, ki vedno bolj prevladujejo v Nemčiji.

Luthrov kabinet je ugodil zahtevam veleindustrijev in agrarcev v upu, da bo s tem kupil njihov pristanek na svojo zunanjo politiko. Vprašanje pa je, če se ta nada ne bo izjalovila in če ne bodo nacionalisti, potem ko dosežejo izglasovanje protekcionističnih tarifov, pustili vlade na cedilu in sabotirali garancijskega pakta in vstopa Nemčije v Zvezo narodov. Stranke levice pa n očajo s svoje strani ničesar slišati o zvišanju carinskih postavk, kateremu bi brezpogojno sledila večja draginja. Odtod nesigurnost in kolebanje v zadržanju nemške vlade, ki vkrepa vse mogoče korake, da izmanevrira svoje življenje do septembra, ko se bo bila odločilna bitka za usodo dr. Stresemanna.

S tem da je odpokljal svoje izvedence iz Pariza, je hotel nemški kabinet pomiriti svoje konservativce. Ni pa dvoma, naj se zadeva garancijskega pakta uredi ali ne, da bodo nacionalistični krogi še intrantsgentnejši, ko pride vprašanje trgovinske pogodbe s Francijo ponovno na tapet. Projektirani carinski tarifi, ki jih oni forsirajo, morajo priversti Nemčijo do gospodarske vojne ne le s Francijo, ampak tudi s številnimi drugimi evropskimi državami.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (24. julija.) Pšenica: baška, za september, 35 vagonov 280 — 285; sremska, za avgust — september 28 vagonov 280. Turščica: baška, pariteta Indija 190; sremska, za avgust 190; banatska 185. Tendenca nekoliko povoljnija.

Svinjski sejem v Mariboru (24. julija.) Dogon 148 svinj in 3 ovce. Povprečne cene so bile: prasi, 5 — 6 tednov stari 85 — 125 6 — 9 tednov 130 — 165, 3 — 4 mesece 225 do 350, 5 — 7 mesece 365 — 450, 8 — 10 mesecev 460 — 500, 1 leto stari 600 — 1000 Din komad. Kg žive teže 13 — 14,50, kg mrt ve teže 10 — 17,50 Din. Ovca komad 100 Din. Prodanih je bilo 99 svinj in 2 ovci.

Dunajska borza za kmetijske produkte (23. julija.) Ameriška tržna poročila se glasje dalje slabše. V začetku dunajske borze so upivali na promet čvrstjša poročila iz Budimpešte, tako da so se lastniki blaga vztrajnejše držali na višjih cenah. Tekom kupčevanja pa se je pomnožila ponudba v domačem blagu, zlasti v rži, tako so cene zopet leje popuščati. Notirajo za 100 kg v šilinkih vključno blagovnoprometni davek brez carine: pšenica: domača 39 — 40, madžarska s Poljska 44,50 — 45; rž: domača 31,75 — 32,25; turščica: 31,50 — 32,50; oves: severnoameriški 43 — 43,50.

Dunajski živalski sejem (23. julija.) Dogovda: Dogon 750 glav. Od tega iz Jugoslavije 117. Promet zelo slab. Cene napram pondeljku nazadovale. — Svinje: Dogon 1367 komadov. Napram torku so poskočile cene do 10 grošev pri kg. Notirale so za kg žive teže: svinje debele 2,40 — 2,60, mesne 2,20 — 2,90 šilinga.

— Razstavo konj in goveje živine v zvezi s plemenskim sejmom priredila Kmetijska družba in uprava Ljubljanske velešejna v nedeljo dne 6. septembra 1925. na prostoru velešejna; ta razstava velja le za plemensko živino. I. Razstava konj velja za toplo in mrzlokrvne živali; v razstavo se pripuščajo 1.) žrebci plemenjaki, 2.) kobile z žrebci in zaskodne kobile in 3.) 2—3 letne žrebce. II.) Razstava goveje živine velja za živali vseh tistih pasem, ki se v deželi redijo in ki odgovarjajo pasemskim okrožjem. V razstavo se pripuščajo 1) bikti, 2) krave in 3) breje telice. Vsa živanja mora biti do 9. zjutraj na razstavišče in tudi že na svojem prostoru. Za premovalje so določene diplome in številne premije, ki jih bo priznala presojevalna komisija. III.) Plemenski sejem velja za plemensko živali sploh. Na sejem se pripuščajo tudi mlajše živali, ki so namenjene za prodajo. Plemenski sejem se priredi za konje in za govejo živino in velja posebno za mlade živali. Priglasila za udeležbo sprejema Kmetijska družba v Ljubljani zadnji čas do 20. avgusta 1925.

— Sestanek producentov in prodajalcev alkoholnih pijač se je vršil te dni v Beogradu. Razpravljalo se je o zakonskem načrtu o omejitvi produkcije in prodaje alkoholnih pijač. Vsi govorniki so ta načrt napadali, češ, da njegovo uveljavljenje ne bi škodovalo samo njim, temveč tudi državi, ker bi se njemu dohodki znatno znižali.

— Naša industrija piva. Po statističnih podatkih je v naši kraljevini 40 pivovar, in sicer v Sloveniji 5, v Hrvaški 14, v Bosni 3, v Vojvodini 5, v Srbiji in Črnigori 13. Povprečna letna produkcija je znašala do 700.000 hl.

— Zanimanje inozemcev za nekatere naše produkte. Po obvestilu ministrstva trgovine in industrije se vedno več angleških tvrdk v Londonu zanima za našo volno. Po obvestilu naše Trgovske zbornice v Solunu se tamošnji uvozniki zanimajo za jugoslovensko moko in žito. Dalje objavlja generalni konzulat naše kraljevine v San Franciscu, da se v Kaliforniji zelo zanimajo

za naše lesne izdelke, stole, mize in drugo.

— Slabo stanje vinogradov v Banatu. Tudi v banatskih vinogradih sta zelo razširjena oidi in peronospora. Mnogi vinogradniki so škropili že po petkrat in celo šestkrat. Oni, ki so premalo škropili, bodo zelo malo pridelali. Spričo neugodnega stanja vinogradov so cene starih vinom poskočile. Notirajo: vina iz l. 1923, po kakovosti 6—7, vina iz l. 1924, po kakovosti 5,50—6,50, črno (otelno) vino 4—6 Din liter iz kleti.

— Oddaja del. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. avgusta ponudbe za oddajo: 1.) pleskanja mostovne konstrukcije mostu čez Savo pri Črnučah; 2.) poprave borovniškega viadukta in 3.) voženj pri progovni sekciji Ljubljana gl. pr. Predmetni oglas je v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpo gled.

— Nova trgovinska pogodba med našo kraljevino in Češkoslovaško. Iz Beograda poročajo: Med našo in češkoslovaško vlado se vodijo pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe.

— Znižanje obratne mere Avstriske narodne banke. Z Dunaja poročajo: Generalni svet Avstriske narodne banke je 23. t. m. soglasno znižal bančno rate od 11 na 10%.

— Obtok novčanic v Avstriji se je po izkazu 15. t. m. zmanjšal za 34,8 milijona na 770,1 milijona šilingov.

— Mednarodni sejem v Solunu. V Solunu se vrši l. mednarodni vzorčni sejem, ki se slovesno odpravi 18. oktobra. Grške prometne oblasti so dovolile za ta sejem 50% popust na vseh grških progah. Pogoji so za razstavilce na vpogled v Zbornici za trgovino obrt in industrijo v Ljubljani.

— Prašenje obdavčenja Vojvodine. Finančno ministrstvo še vedno proučuje prašenje obdavčenja Vojvodine. Ker prihajajo z vseh strani v Vojvodini protesti proti previsokim davkom, se bo vršila te dni v finančnem ministrstvu konferenca, na kateri se bo to vprašanje končno rešilo.

— Prevoz drv za kurjavo. Prometno ministrstvo je odredilo, naj se prevažanje drv brezpogojno zaključi do početka izvozne sezone. Zaradi tega naj interesi pospešijo prevažanje drv, ker se po naredbi prometnega ministrstva ne bodo tekom izvozne sezone nikomur odstopali vagoni za vtovarjenje drv za kurjavo.

Borze

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki). Vrednote: Celjska posojilnica (200), Ljubljanska kreditna 225—240, Merkantilna 100—104, Praštediona 808—815, Slavenska 68—0, Kreditni zavod 175—185, Strojne 104—130, Trbovlje 345—355, Vevče 109—109, Nihag 0—43, Stavna družba 165—180, 4 1/2% zastavni listi Kranjske deželne banke 20—0, 4 1/2% kom zadalnice Kranjske deželne banke 20—0. — Blago: les: trami, monte, od 3—9,11, fco meja 75 vagonov (330); hrastove vozovne deščice, 43 mm 2,65, 53 mm 2,85, I. II., fco meja 0—1375; bukova drva, 1 m dolž. suhe, cep, fco nakl. post. 0—19; poljski pridelki: pšenica Hardwinter II., fco Postojna trans. 0—400, bačka fco naklad. postaja 0—285; turščica, slavonska, fco nakladalna postaja 0—190; laneno seme, fco Ljubljana 500—550, otrobi pšenice, fco Ljubljana 185—0.

ZAGREB. Od bančnih vrednot je zabeležila danes večji promet Jugo, ki je poskočila na 100. Ekspromta je tekom sestanka neznatno popustila. Praštediona se je okrepila. Od industrijskih papirjev je porasla dalje Eksploatacija. Slavonija je oslabela. Vojna škoda, promptno blago, je bila sklenjena po 250, za avgust po 254, a december se je iskala po 262,5. — Din ar v Curihu ne prikazuje nikakih izprememb, zaradi česar je tudi na našem tržišču razpoloženje nespremenjeno. Tečajji so ostali na večerajšnji višini. Poslovalo se je po curiški pariteti. Blaga dovolj in tudi Narodna banka je pokrivala popraševanje v čehih na Italijo in London. Skupni promet je znašal 4 milijone 400 tisoč dinarjev. Notirale so devize: Dunaj 797—809, Berlin 1347—1362, Italija izplačilo 206,9—209,9, ček 206,5—209,5, London izplačilo 275,3—278,3, Newyork ček 56,48—57,28, Pariz 267—272, Praga 168—170,4, Švica 1103—1113; valute: dolar 55,8—56,6, Kč 164,8—167,2, lire 207,5—210,5; efekti: bančni: Eskomptna 108,5—109, Kreditna Zagreb 106—109,5, Hlpo 58—60, Jugo 98—99, Ljubljanska kreditna 236—0, Obrtna 65—70, Praštediona 815—820, Etno 160—190, Slavenska 65—67; industrijski: Eksploatacija 64—66, Dubrovačka 565—580, Sečera 495—500, Nihag 42—45, Slavonija 46—47, Trbovlje 345—350, Vevče 100—105; državni 7% posojilo 67, agrarne 39—0, Vojna škoda 249—250.

BEograd. Vse devize nespremenjene razen Bukarešte, ki je tudi na mednarodnih tržiščih poskočila. Povpraševanje je bilo pokrito od privatnih bank, le proti kotrcu borze je dala Narodna banka nekaj blaga v devizah na Curih. Promet majhen. Notirale so devize: Dunaj 803—804, Budimpešta 0,0801—0,0804, Bukarešta 29—29,5, Italija 207,5—208, London 276,3—277, Newyork 56,5—56,85, Pariz 269,5—271, Praga 168,75—169,5, Švica 1106,5—1107.

CURIH. Beograd 9,05, Newyork 515, London 25,035, Pariz 24,30, Milan 18,80, Praga 15,25, Budimpešta 0,007235, Bukarešta 2,65, Sofija 3,75, Dunaj 72,55.

TRST. Efekti: obligacije Juljske Kraljevine 68, Živnostenska 308, Assicurazioni Generali 8050, Rionione Adriatica A 3740, Rionione Adriatica B 3850, Cosulich 318, Dalma zia 290, Libera 505, Lloyd 5000, Oceania 186, Tripočevih 425, Dalmazia cement 630, Split cement 480, Krka 410. Devize: Beograd 47,75 — 48,15, Dunaj 380 — 390, Budimpešta 0,0377 — 0,0397, Praga 80,50 — 81, Bukarešta 14 — 14,50, Pariz 128,75 — 129,25, London 132,90 — 133,15, Newyork 27,25 do 27,40, Curih 528 — 534. Valute: dinarji

47,50 — 48, 20 zlatih frankov 106 — 110, zlata lira 531,14.

DUNAJ. Beograd 12,4425 — 12,4825, Berlin 168,77 — 169,37, London 34,49 — 34,59, Milan 25,98 — 26,10, Newyork 705,35 do 711,85, Pariz 33,52 — 33,68, Praga 21,02 do 21,10, Varšava 134,75 — 135,25, Curih 137,70 do 138,20; dinarji 12,42 — 12,48, dolarji 704,80 — 708,80, funti 34,40 — 34,56, francoski franki 33,50 — 33,80, lire 26,05—26,25, švicarski franki 137,80 — 138,60, češkoslovaške krome 2,1005 — 2,1125, madžarske krome 99,70 — 100,20.

PRAGA. Beograd 59,25, Dunaj 475,375, Berlin 804,50, Rim 123,375, Budimpešta 4,66625, Pariz 159,25, London 164,10, Newyork 33,75, Curih 656,50.

BERLIN. Beograd 7,36, Dunaj 59,067, Milan 15,34, Praga 12,43, Pariz 19,82, London 20,391, Newyork 4,195, Curih 81,44.

LONDON. (Ob 10,20) Beograd 277, Italija 133, Newyork 486,06.

Sport

Iz sekcije ZNS. (Službeno.) Delegirajo se za tekmo: Hermes : Reka v soboto ob 17,30 g. Deržaj, za tekmo Ilirija : Olimp v nedeljo ob 9. g. L. Ahčan. — Načelstvo.

Juntorske pokalne tekme S. K. Ilirije. (Službeno.) Medklubiški odbor je na seji 23. t. m. verificiral tekme I. kola, kakor sledi: Olimp : Slovenija 5 : 0, Ilirija : Jadran 10 : 0, Reka : Panonija 10 : 0, Maribor : Krakovo 2 : 0, Hermes : Mars 4 : 4. V zadnje navedeni tekmi se je določilo z žrebom kot zmagovalca S. K. Hermes. — II. kolo se igra v nedeljo 26. t. m. odnosno v soboto 25. t. m. Tekma Hermes : Reka se igra po možnosti v soboto ob pol 18., ako to vsled zaposlenosti igralcev ne bi bilo mogoče, se igra ob 16. uri kot predigra tekmi Slovan : Ptuj. Tekma Ilirija : Olimp se vrši v nedeljo ob 9. do polno. — Vsko moštvo ima postaviti po enega stranskega sodnika, Hermes oz. Ilirija pa vsak za svojo tekmo po 8 odraslih soditeljev, ki se morajo četrte ure pred pričetkom prijaviti službujočemu odborniku. Blagajniško službo vrši za obe tekmi g. Bergant. Službujoči odbornik v soboto in v nedeljo dop. g. Betetto, v nedeljo pop. g. Boštjančič. — Za III. kolo (semifinale) dne 2. VIII. je izžrebano kot protivnik SSK. Maribora zmagovalec iz tekme Ilirija : Olimp. — Predsednik M. O.

Tekme za juntorski pokal S. K. Ilirije. V I. kolu zmagoviti klubi Olimp, Ilirija, Reka, Maribor in Hermes nadaljujejo danes in jutri pokalno tekmovalje. Kot protivniki so izžrebani v II. kolu Olimp in Ilirija ter Hermes in Reka. Maribor ostane v II. kolu prost. Obe tekmi se igrata na igrišču Ilirije, Hermes : Reka danes ob 17,30, Ilirija : Olimp jutri ob 9. dopoldne. V I. kolu so odpadli vsi slabejši klubi, obe tekmi II. kola bosta prinesli ostro in zanimivo sportno tekmovalje. — Vstopnina: stojnice 3 Din, tribunska sedež 5 Din, ložni sedež na tribuni 10 Din.

Prvenstvena tekma Slovan : Ptuj se vrši v nedeljo ob 17,30 na igrišču Ilirije. Ta tekma bo odločila, kateri imenovanih klubov pride v I. razred Slovenije. Boj bo zanimiv in napet.

Hozena Ilirije v Zagrebu. Danes se vrši v Zagrebu na igrišču na Miramarski cesti prijateljska rovanžna tekma med hazenski družinama naše Ilirije in zagrebške Viktorije. Lansko leto je Viktorija gostovala v Ljubljani in zmagala z malo goliferenco. Viktorija nastopi sedaj ojačena z igralkami iz drugih klubov in bo torej tekma gotovo ostra. Upamo, da se bodo naše igralke dobro obnesle. O tekmi bomo podrobneje poročali.

S. K. Hermes. Izredni občni zbor S. K. Hermes se vrši v soboto dne 1. VIII. 1925. ob 20. v gostilni Šlibar-Perfila v Sp. Sisk. Ker je zadeva zelo važna se pozivajo vsi

člani da se istega zanesljivo udeležijo. — Tajnik. Propagandni lahkoletični damski miting, ki bi se moral vršiti v nedeljo na igrišču »Viktorije« v Zagrebu, je preložen na prihodnjo nedeljo, dne 2. avgusta. Razlog odgoditve je ta, ker je družina ASK-a odpotovala v Split, kjer odigra na dan otvoritve Jadranske razstave dve tekmi s tamošnjo najboljšo hazensko družino Hajduka.

Dunajčani o beograjskem nogometu. Slovitvo dunajsko moštvo Amateurjev gostuje te dni v naši državi in nastopa v Beogradu in Zagrebu z velikim uspehom. Ob priliki svojega prihoda v Zagreb so bili dunajski igralci zelo gostoljubno sprejeti. Sportni poročevalci listov so ob tej priliki posetili voditelja Amateurjev, znanega sportnika Tascha, ki je podal o beograjskem nogometu nastopno laskavo oceno: »Jugoslavija« igra odlični nogomet. Najboljši njeni igralci so leva zvezca, srednji napadalec in desni branilec. Moštvo ima lepo kombinacijsko igrjo. Jakost in dobra igra beograjskih klubov nas je prijetno iznenadila. Ugajam nam zlasti tehnična uigranost igralcev.« Povdarja tudi, da so vsi igralci igrali zelo fair.

Veljavnost novega off-side pravila v Jugoslaviji. Znano je, da je večina najvišjih evropskih nogometnih forumov že odobrila nova off-side pravila, ki stopijo tudi v naši državi v veljavo in sicer dne 1. septembra. Jugoslovenski nogometni savez bo obvestil vse klube in podsavce, da se morajo od tega termina držati novega pravila pri vseh prvenstvenih, pokalnih in reprezentativnih tekmah. Glede prijateljskih tekem pa bo klubom dano na prosto, da sami odločijo ali se hočejo držati novega ali starega off-side pravila. Letošnje prvenstvene tekme za kraljev pokal med reprezentancami podsavcev se bodo vršile še po starih pravilih.

Meddržavne nogometne tekme. Najvišja evropska nogometna federacija FIFA je odobrila sledeče termine za odigranje meddržavnih tekem leta 1925:

- 9. VIII. Finska : Litva v Helsingforsu.
- 23. VIII. Norveška : Švedska v Oslu.
- 30. VIII. Finska : Poljska v Helsingforsu.
- 27. IX. Danska : Finska v Kodanju; Madžarska : Avstrija v Budimpešti; Turčija : Jugoslavija v Carigradu.
- 2. X. Turčija : Poljska v Carigradu.
- 18. X. Češkoslovaška : Madžarska v Pragi.
- 24. X. Irska : Anglija v Londonu.
- 25. X. Švica : Nemčija; Češkoslovaška : Jugoslavija v Pragi; Nizozemska : Danska v Amsterdamu.
- 7. XI. Anglija : Irska v Maidstoneu (amaterji).
- 8. XI. Madžarska : Italija v Budimpešti.

Leto 1926:

- 17. I. Italija : Češkoslovaška v Milanu.
- 24. I. Portugalska : Češkoslovaška v Lisaboni (amaterji).
- 1. III. Anglija : Wales v Selhurstu.
- 14. III. Belgija : Nizozemska v Antverpnu.
- 20. III. Wales : Angliška (amaterji).
- 28. III. Nizozemska : Švica v Amsterdamu.
- 11. IV. Francija : Belgija v Parizu; Luxemburg : Francija v Luxemburgu.
- 17. IV. Anglija : Škotska v Manchesteru.
- 25. IV. Italija : Danska v Turinu; Francija : Švica v Parizu; Avstrija : Češkoslovaška na Dunaju.
- 2. V. Italija : Nemčija v Rimu; Nizozemska : Belgija v Amsterdamu.
- 16. V. Avstrija : Madžarska na Dunaju.
- 26. V. Madžarska : Češkoslovaška v Budimpešti.
- 13. VI. Danska : Nizozemska v Kodanju; Švedska : Italija v Stockholmu.
- 20. VI. Danska : Italija v Kodanju.

Iz te razporedbe je razvidno, da odigra naša državna reprezentanca še letos dve meddržavni tekmi in sicer s Češkoslovaško in Turčijo. Za leto 1926. pa ni bila prijavljena FIFA še nobena naša meddržavna tekma.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 23. julija 1925.

Ljubljana, 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblatno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	759,5	18,9	jug. vzh.	več. obl.	1,6
Ljubljana	14.	757,9	27,0	sev. vzh.	več. jas.	
Ljubljana	21.	759,4	20,2	jug. vzh.	jas.	
Zagreb	7.	757,9	22,0	zap.	pol. obl.	7,0
Beograd	7.	756,8	25,0	jug. vzh.	jas.	7,0
Dunaj	7.					
Praga	7.	757,9	17,0		dež	13,0
Inomost	7.					

Solnce vzhaja ob 4:35, zahaja ob 19:37, luna vzhaja ob 7:50, zahaja ob 21:38. Barometer nižji, temperatura nižja.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Negotovo in spremenljivo vreme.

Potrjim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša iskreno ljubljena soproga ozioroma sestra in teja, gospa

Franja Levovnik roj. Kavčič

soproga poručnika

včeraj ob pol 10. uri zvečer po mučni dveletni bolezni v Gospodu zaspala.

Knjiga o Sovjetski Rusiji

(Sovetsko Rusko. Napisal Josef Šrom. V Pragi 1924. Nakladen »Orbis«)

V Pragi se je osnovalo nadstrankarsko društvo, ki ima namen proučevati — ne glede na osebne simpatije ali antipatije — razmere v sovjetski Rusiji. Nekateri so mislili, da je nastalo pod tajnim vplivom komunistične propagande. Tako plitev argument pa so lahko ovrgla že sama imena čeških intelektualcev, ki so podpisali oklic. Vzlic ostremu boju zoper propagando III. internacionale, kljub krvavim spominom na rusko revolucijo, se poraja vedno pogostejše spontana potreba, proučevati sovjetsko Rusijo. Niti sociolog niti politik ne moreta z zaprtimi očmi mimo labirinta problemov, ki se mu pravi SSSR. Upi v uspeh protirevolucije so danes prav tako zastareli kot upi v možnost trajne blokade. Evropska in svetovna politika se ne bo dala voditi brez Rusije to stoži, pa če nam je prav ali ne. Z enako nujnostjo se bo preriil skozi teoretične in praktične zidove zapadne Evrope marsikak občeločloveški izsedelek kipenja in presnavljanja gospodarskih, socialnih, političnih in kulturnih sil, ki so že od leta 1917. na veliki ravni od poljskih meja do tajnostne Mandžurije v procesu vrenja. Spoznavati to Rusijo in te pojave ni samo pravica, ampak tudi dolžnost. Odtod spontana potreba po takih družtvih, od tod tudi naraščanje literaturne. Značilno je, da imajo razni narodi ogromno kopico osebnih knjig o sovjetski Rusiji, knjig za ali proti, le malo jih imajo in še te se pojavljajo šele v zadnjem času — ki bi bile neosebne, tako da nas ne bi piščevje simpatije ali antipatije uprav bodle v oči.

Čehi so dobili tako knjigo koncem lanskega leta, skoraj ob istem času z uvodoma omenjenim društvom. Znano založništvo »Orbis«, ki izdaja tudi »Prager Presse«, je obelodanilo čez 420 strani obsegaajoč spis Josefa Šroma »Sovetsko Rusko«. Šrom živi v Moskvi izza časa češke ekspedcije za pomoč gladujočim in pridno dopisuje v češke liste, predvsem pa v »Prager Presse«, odkoder pozna marsikateri naš čitatelj njegove objektivne, vseskrat zanimive dopise. Šromova knjiga nam razkriva resnico o sovjetski Rusiji s tisto objektivnostjo, ki je drugod ne najdemo zlahka. Človeku, ki ga zanimajo novi sociološki pojavi, kije dovolj samostojen, da zavzame napram njim lastno stališče, je bil najbolj potreben sintetičen pregled sovjetskega političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja, pregled, ki pokaže to, kar je revolucija v resnici ustvarila. Od dejstev se najlažje učiti na njih najhitreje spoznaš jedro stvari; čustva pa pri proučevanju takih pojavov sploh ne smejo priti do besede. V Šromovem spisu so nanašajoča dejstva s hladno objektivnostjo, vendar pa ne suhoparno. V nekem smislu je to učna knjiga o sedanjih Rusiji, zamitvica za politika, pravilna in sociologa. Zato ima

tdi večjo ceno ko polemična literatura, emigrantska kritika in komunistična apologetika.

Šromova knjiga je razdeljena v politični gospodarski in kulturni del; ima obsežen uvod, ki daje čitatelju zgodovinski pregled ruske revolucije in dogodkov, ki so pripravili sedanje stanje. Na koncu je dodana shematična slika sestava Zveze sovjetskih socialističnih republik. Politični del obsega 13 poglavij. Prvo nam uvaja v sedanji obseg, statistiko in administrativno razdelitev SSSR. Drugo govori o ustavi te nove državne stavbe, nje razvoju iz revolucionarstva v stvarnost državniške prakse, poglavje, ki je vrlo zanimivo, ker je sovjetska ustava sprožila celo vrsto upravnih novotarij, ki odpirajo vrata široki diskusiji. Ustava sovjetske Rusije je daleko bolj zapredna nego ustava parlamentarnih držav, zlasti v problemih eksekutive in zakonodajne oblasti, ki jih je ruska revolucija rešila na čisto svojevrsten način. Tretje poglavje govori podrobno o delokrogu in organizaciji ljudskih komisarijotov, ki jih je petero in ki so razdeljeni v razne sekcije. V nadaljnjem poglavju nas seznanja pisec eksaktno in pregledno o osrednjih institucijah, ki so priključene Svetu ljudskih komisarijev (po našem: ministrskemu svetu). Teh je 12 in imajo točno določen centralni delokrog. Že omenjeno zapletenost ruskih ustavnih problemov nam razkriva tudi 5. poglavje, ki razpravlja o ustavah zveznih republik in federaciji, torej nekakih »podstavah«. Zveze s. s. r. Tu izvemo najpotrebnejše tudi o vseskrnem zboru sovetov, ki je najvišja zakonodajna institucija v sovjetski Rusiji, dalje o osrednjem izvršnem odboru, ki dejanski stoji nad zborom sovetov in je hkrati zakonodajni, upravni, izvršilni in kontrolni organ sovjetske federativne republike. Dalje sledijo podatki o malem sovetu ljudskih komisarijev, ki popravila in revidira zakonodajne osnutke, predno pridejo pred Svet ljudskih komisarijev, potem o gospodarskem svetu (ekoso), o izvršilnih odborih, o mestnih sovetih in volilni pravici. Tako imamo pred sabo v priročni jasni potezah zanimiv mestoma originalen sistem politične administracije in čisto nov sistem parlamentarizma, ki pa je v bistvu zgolj do skrajnosti izvedeno načelo ljudske suverenosti, tesno strnjeno z reakcionarnimi, predparlamentarnimi načeli o kontroli ljudske volje in je uresničevati na ljubo centralni volji.

V nadaljnjem poglavju nas vodi pisec v goščavo sila zanimivih avtonomij, ki nam kažejo politični stroj številnih narodov, kateri naseljujejo rusko ozemlje. To je 11 avtonomnih in 10 avtonomnih oblasti, ki tvorijo sovjetsko federacijo. Svet zase o narodnostnem vprašanju, zlasti o rešitvi tranšitskih zadev, jezikovnih vprašanj in podobnih rečeh nas poučuje sedmo poglavje medtem ko obsežno 8. poglavje razmotriva o rešitvi vojski, nje nastanku, organizaciji in razdelitvi. Nadaljnje poglavje uvaja čitate-

lja v pojmovanje prava v boljševiški državi predvsem v sistem sodstva. V 10. poglavju razpravlja pisec o sovjetski zunanji politiki, v 11. o tisku in propagandi, v 12. pa o komunistični stranki in lenjinizmu. Tu najdemo vse polno zanimivih podrobnosti, ki so redkokje povezane v pregledno celoto, tako na pr. statistične podatke o gibanju komunistične stranke v Rusiji, o njenem razvoju, organizaciji itd. Naposled nam prikazuje 13. poglavje v širokih obrisih program, delovanje in organizacijo III. internacionale.

Drugi del obsega pregled gospodarskega življenja v Rusiji. Tu so poglavja o organizaciji in stanju industrije, o poljedelstvu, zunanji in notranji trgovini, o gibanju akcijskih družb, o koncesiji politiki, dalje o finančnih zadevah, proračunu in valuti, o železnicah, vodoplovju, aviatiki, cestah ter o pošti in brzojavu. Posebno poglavje seznanja čitatelja z velikopoteznimi načrti o elektrifikaciji Rusije, zadnje poglavje tega dela pa govori o strokovnem gibanju in organizaciji Rdeče strokovne internacionale.

Ker so si komunistični revolucionarji zastavili poglavitni cilj, izpremeniti v duhu svojega historičnega materijalizma gospodarske vire in razmere ruskega naroda — oziroma človeštva sploh — je drugi del knjige najzanimivejši. Administrativni problemi, sovjetska zakonodaja in eksekutiva, ki zavzemajo večji obseg prvega dela, so zanimivi predvsem iz teoretičnih razlogov, dočim nam drugi del kaže prakso. Iz tega dela zaznavamo silno trdnost, s katero se zoperstavljajo ekonomske sile človeškim reformam; v prvem delu zmagovita, ponosna, visoko vzravnana revolucija postane v drugem delu ponižna, klavrnja, nesigurna in polna kompromisov. Gospodarski del Šromovega spisa je silno zgoščen, a se da kljub temu prijetno čitati, saj ga je pisal publicist, ki pozna širše kroge čitateljev; vmes je vse polno statističnih podatkov in tabel, ki sicer vsaj na službenih sovjetskih virih, ki pa vsaj niso številke iz sveta fantazije, kakor jih često srečujemo v polemični literaturi o Rusiji. Boj za uresničenje novega gospodarskega in socialnega sistema, boj s prido in z ljudmi, stopa pred nas v vsej svoji dramatičnosti in nas še bolj sil, da si s to knjigo obogajujemo znanje.

Tretji del je najskromnejši po obsegu, a bogat po vsebini: opisuje nam revolucijsko kulturno življenje, gigantski boj komunizma za rusko dušo. Boj v Šolah od osnovne do univerze, boj v ljudsko-izobraževalnih družtvih, v analfabetskih tečajih, v gledališčih, v novinstvu, v književnosti itd. To je domena Lunačarskega. Nikjer drugje in nikoli prej ni vzraslo na tem področju toliko problemov, nalog in težkoč kot v rdeči revoluciji Rusiji. Zal da pisec ni imel niti časa niti prostora, da bi nam bil odprl še širje vidike, ki jih je jedva razkril III. del ter nas uvedel v celotno rusko duševno življenje od leta 1917. sem. In čutimo nepopolnost te knjige, ki bi naj bila učni vademecum o novi Rusiji.

V obsežni in bogati literaturi, ki obstoji o Rusiji, Šromov spis gotovo ne bo zadnji, osobito še v dobi ki potrebuje predvsem zbirnih in preglednih informacij o svetu, kateri se nam tostran velike pregraje med Evropo in Rusijo dozdeva meglen, poln smrdljivih sopar in zlih vetrov, v svetu strahot, bede in čimrnega življenjskega nazora. V resnici se vrši v tem ogromnem kotlu med Poljsko in Kitajsko tako kvašenje energij, tako preustrajanje vsega, kar je bilo doslej veljavno, da to kljub vsej fantastičnosti in neizvedljivosti raznih doktrin ne bo moglo ostati brez trajnega sadu na neskončnih večno radovinskih brazdati človeštva.

B. Borko.

Dopisi

IZ GORENJSKEGA KOTA. Za obsežni vodovod Radovljica z okolico nastavljen je po milosti g. Resmana župana v Radovljici vodovodni monter. Ta mož je domačin in že iz tega razloga se preze marsikaka njegova napaka. Ali vsaka stvar ima svoje meje. Ljubno, ki je tudi priključeno temu skupnemu vodovodu nima že teden dni nobene vode, ker vodovod pušča in to v najhujši vročini, ko ljudje in živina neobhodno potrebujejo zdrave pitne vode. Ker so vsi stari vodnjaki opušteni, človek ne ve, kako bi si ugasil žejo in napajal živino. Pa ne samo to. Brez zaščite smo tudi za slučaj požarja. Ker je vodovod zanemarjen, bi nam mogla pogoreti cela vas! Nemarnost pri vzdrževanju vodovoda je torej naravnost zločinska! — Vodovod se je gradil na inicijativno mestne občine Radovljica pod takratnim županom drjem. Vilfanom z državnim in deželno podporo. Odločilno besedo ima vsakokratni župan mesta Radovljice in tako smo izročeni okoličani, ki smo priključeni vodovodu, sedaj na milost g. Resmanu in pa njegovemu monterju, ki prehajata preko naših pritožb na dnevni red... Ali se to vrši hote, ali zgolj iz malomarnosti in lenobe ali iz nesposobnosti monterja, o tem deno ne bomo razpravljali. Rečemo pa, da je dobro funkcioniranje vodovoda naše življensko vprašanje. Kdo bo nadoknadil škodo, ako se tako občekoristna naprava kot je ravno ta vodovod popolnoma pokvari? Ali bo država uprava priskočila na pomoč za ono, kar bi zagrešili po lastni krivdi? In na koga se bodo obrnili v slučaju požarja oni nesrečneži, ki bi padli v nesrečo, ker ni vode, da bi se mogel ogenj gasiti? Tako ima država dvakratni interes, da pazi na take naprave in jih čuva, da se opravljajo od dela zmožnih ljudi. Vaščani Ljubna, ki smo vsled takega ravnanja težko prizadeti, smo prisiljeni to zadevo spraviti v javnost, z namenom, da opozorimo javnost in državno nadzorstveno oblast. Prosimo g. deželnega župana, da takoj ukrene potrebne ko-

rake in smatramo, da bo za dobro upravo vodovoda najbolje, ako se izroči vsem interesentom skupno, torej mestni občini Radovljica in okoliškim občinam.

BEGUNJE. Preteklo nedeljo smo doživeli v naši vasi izreden užitek. Posetil nas je moški zbor »Drave« iz Maribora. Takoj po prihodu nam je zapel na pokopališču ob spomeniku vojni žrtvi po kratkem govoru par lepih žalostink. Ob 6. zvečer se je vršil koncert v gasilskem domu ob občini udeležbi domačinov in letoviščarjev. Zbor je izredno dobro zapel več narodnih in umetnih pesmi, tenorist Živko pa s spremljevanjem zbora nekaj narodnih čeških in slovaških pesmi. Občinstvo je z aplavzom in dvema krasnima šopkoma pevovodji in solistu dokazalo razumevanje in navdušenje za lepo pesem. Vsa prireditelj je v prvi vrsti zasluža g. predsednika A. Mencingerja, tukajšnje ga domačina iz Zgoše. — Tukajšnje prostovoljno gasilno društvo priredi dne 9. avgusta veliko vrtno veselico, ki obeta mnoge zabave.

JESENICE. Na dopis v »Novi Pravi« od 19. julija sploh nismo nameravali odgovoriti, kajti članek ni nič drugega, kakor ena sama velika budalost in žongljanje z besedami. Ker pa je naperjena ost predvsem proti moji osebi, in se mi podtika neresnične izjave, hočem kljub temu izpregovoriti in ugotoviti par dejstev. Predvsem to, da »Bratstvo« v svojih dopisih ne zasleduje drugega namena, kakor izživanje prepričanja in zdražev, s katerimi bi se njegovi člani okoristili. Toda pri nas tega ne bodo dosegli, kajti naša organizacija hoče delati, ne pa sejati mržnje in sovraštva. Zato je ta odgovor zadnji, ker bi bilo škoda posvečati raznim brezsmiselnim blebetavostim večjo pozornost in upoštevanje. Naše strelske vaje se bodo vršile tudi v naprej, čeprav si zlomite jezike in čeprav jih smatrate za manj koristne delavski mladini kot so vaše veselice, ki so menda prva točka v vašem programu. Vsaj izgleda tako, če pa vam le ne bo moja osea kdaj po volji, tedaj se izvolite izraziti bolj jasno kakor ste se to pot. Toda bodite previdni! Vsaka stvar gre do gotove meje. Z namigavanji pa nikakor ne boste omajali moje energije še manj pa škodili naši organizaciji. Mislim, da ste razumeli. — F. K.

BOHINJSKA BISTRICA. Dne 9. avgusta priredi naš Sokol svoj tretji javni nastop, po katerem bo ljudska veselica. Pri prireditvi bo sodelovala godba joseniškega Sokola.

VUHRED. Prostovoljno gasilno društvo priredi dne 2. avgusta ob 3. polpodne na sadonostni g. Wildmoserja vrtno veselico. Svrala bo vojska godba iz Maribora. Pošetite prireditelj našega obmejnega društva.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Željive, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Enonadstropna hiša z gostilno, velika, s posebnim poslopijem za klavirno, igralno in hlevi ter drugim obširnim vrtem za selenjavo, na prometni cesti blizu korškega kolodvora v Mariboru, je radi starosti lastnika naprodaj za 375.000 Din. V hiši je 7 stanovanj, trgovina z močnim blagom, hravnica in mesarija, dobro ohranjen klavirski in gostilniški inventar, kleti in druge prikljike. Kupnina se plača po dogovoru. Samo vrtni reflektansi naj se obrnejo na naslov: Šušter, gostilna v Mariboru, Frankopanova ulica št. 11. 17159

Krasno posestvo arondirano obtoječe in obdano od telet, v središču mešanega gozda za sekanje, ostalo njive in travniki, pol ure od železniške postaje, se prod. Prišla sta 50 polovnjakov rina in letina sadjarje. — Cena po dogovoru. Naslov pri podružnici »Jutra« v Mariboru pod »Posestvo«. 17160

«National» 009. 90. blagajna do register, se kupi. Ponudbe na drogerijo Santas, Celje 17229

Več fotoaparato se kupi. Ponudbe s opisom in navodno ceno na upr. »Jutra« pod »Ohranjen«. 17293

Kopalna banja emaljirana in bakrena, peš, oziroma kompletna kopalna soba, dobro ohranjena, se kupi. Ponudbe pod »Kopalna soba« na upravo »Jutra«. 17281

Pisarna Odiša se 1 del priključno letelo, jako lepe pisarne, na zelo prometnem kraju, in velikim izložitvenim okni in svetli telefon, za takoj. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Lepa pisarna«. 16977

Trgovski lokal na delu — v prometnem kraju Slovenije, se odda ugodno v najem. Naslov pri podružnici »Jutra« v Mariboru pod »Slovenija«. 17248

Trgovski lokal Temu št. 10 pri Mariboru, se odda v najem s 1. avgustom. 467

Gostilna ali kavarna na prometnem kraju v Mariboru ali Ljubljani, se vzame v najem. — Naslov pri podružnici »Jutra« v Mariboru pod »Emilija«. 17143

Lokal v Ljubljani z manufakturom, se prod. zelo ugodni pogoji prod. Najemnina nizka. — Ponudbe pod »Rožnost 8536« na upravo »Jutra«. 17334

Priprosta hiša se za smerno ceno kupi. Pogoji suha lega, v mirnem okolju, blizu Ljubljane (n. p. v št. Vidu, Domalaha, Zaloga itd.). — Ponudbe z natančnimi podatki pod »V. M. J. P.« na upr. »Jutra«. 17333

Majhno posestvo hiša s gospodarskim poslopijem in nekaj zemljišč, tri črti ure od mesta Celje, oddaljeno, pri glavni cesti, na ravni, in prod. za 40.000 Din. — Pojanila daje g. Alojzij Pruh, Brez št. 90, Celje. 17176

«Gostilna» se odda v najem, najraje salmincu. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Znako «A. F. L.» 17248

«Alaska» V skrambo se vzame dobro ohranjen črn pianino proti odkodnini, event. se posoje odkup. Naslov upravi »Jutra«. 17333

«Manovanja» Stanovanje odda, ozir. zamenja »Posredovalec«, Sv. Petra c. št. 23/I. 17199

Prazna soba priprosta, s hiša, se odda takoj za mirno starijo ženo. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Stalno in snatno«. 17218

Stanovanje 2 sob, hiša s 15. avgustom. Ponudbe pod »Dr. H.« na upr. »Jutra«. 17226

Dijakinja ali gđ. se sprejma na vso oskrbo v Sp. Šiški, Vodnikova 5 (Lovtin). 17253

Kot sestanovalec se sprejme na vso oskrbo v ljuskem nasipu 48/I, vrata št. 7. 17239

Stanovanje soba s kuhinjo, zamenja s kakim hišnikom, za enako stanovanje. Naslov v upr. »Jutra«. 17272

Počitniško stanovanje 3 sob in kuhinja, se odda za 2 meseca proti majhni odkodnini. Stanovanje se nahaja na okrajni cesti Menze, Vrste, tik emr-kovega gozda, in tekoče vode ter je 4 km od postaje Jarše oddaljeno. — Reflektansi naj se obrnejo ali na pisarno agencijo pri lastniku: Janez Ramovš, Kozarje-Kot, pošta Vrste nad Ljubljano. 17276

Sobica se odda boljšemu gospodu s 1. avgustom. Naslov v upr. »Jutra«. 17270

Gospod akad. izobrazben, želi lepo opremljeno sobo na Gledovsoli cesti, ali v Rožni bližini, event. ali v Rožni dolini. Plaša dobro. Črnj. ponudbe pod »Mlad in pridele gospod« na upravo »Jutra«. 17188

Družabnika 50.000—70.000 Din sprejme podjetje s kumfinski predmeti, ki donaja dnevno 1000 Din čistega dobička. Event. se sprejme tudi posojilo in se dobičnika sprejme v službo proti dobri mesečni plači. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Kemičen 542«. 17251

50.000 Din posojilo ali pristopnik k industrijskem podjetju. — Stanovanje pogoj. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »Štrojni tehnik«. 17241

Boh. Bistrica Postal pisno na hotel pod »Jana M.«. — Odgovorite! 17319

«Se ne izplača!» Zakaj ne? — Dopise pos. »Kog-ster« na upravo »Jutra«. 17342

Gospodična želi znanja s inteligentnim gospodom. Ponudbe s hišo na upr. »Jutra« pod »Tajnost 8548«. 17343

«Rozpo» Za 15 Din dnevno pripravila buffet univerze »Rozpo«, okusen obed in večerjo. 15775

Dr. Iv. Pintar ne ordinira do predkisa. 17193

Več gospodičen se sprejma na dobro domačo hrano. Naslov pove upravo »Jutra«. 17287

Elektrotehnične tornice ŠKODOVIH ZAVODOV v Pizni

Zastopstvo za Jugoslavijo: Ljubljana, Selenburgova ul. št. 7, hiša Jadranke banke.

Dobavljajo: najsolidnejše in najcenejše elektro-motorje, turbogeneratorje in vse ostale električne stroje.

Grade: električne centrale, električne železnice, cukrarne, pivovarne, rudniške naprave itd.

Obračate se v vseh primerih na pisarno v Ljubljani. Pošete inženirja je brezplačno na razpolago.

Službe (dobe)

Kuharica starajša mož, samo za šes dan, se sprejme takoj pod dobri pogoji. K. majhni družini. Ponudbe pod »Kuharica št. 111« na upr. »Jutra«. 17217

Trg. pomočnica fotografirala, ki je dobro poznala ter popolnoma veš srbohrvatskega jezika, išče veliko trgovsko polje v Slavoniji. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Veliko podjetje«. 17136

Prvovrstna kuharica in šofer-mehanik s prvovrstnimi referencami, se sprejmeta s 1. avgustom ali septembrom za Beograd. Pisane ponudbe je poslati direktorju G. S. Roš-u na Bledu, vila Galer. 17097

Veliko denarja s močnim trudom lahko zasluži vsak, s prodajo takih brezkonkurenčnih svetovnih novosti. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Velik in siguran zaslužek«. 17278

Zastopnike za Celje išče zavarovalnica. Reflektansi naj vpoizjajo oster pod »Hifro« na upr. »Jutra«. 17392

Postrežnica išče se nekaj časa dopolnilno in popolnoma obiteljski z dvema 2-letnima otrokoma. S tem se povzročajo opozarja reflektirajoče osebe, kajti predvčerajšnjim v službo vzeta je odpovedala. Služba je s hrano. Želi se iz zdravja, poštena in stanovitna oseba. Vpraša se v Hriški ulici št. 22. Ivo, druga vrata. 17348

Manufakturst dobro izurjen v stroki, se sprejme takoj v trgovino M. Krašnar v Kamniku. 17340

Trgovski pomočnik možna mešana stroka, po možnosti vsajšine prost, veš slovenskega in nemškega jezika ter priden poslušalec, se sprejme takoj. Čajneje ponudbe na poštno »Jutra« v Mariboru pod »Zanasilj 49«. 17282

Večji pletik dobro izurjen, sprejme takoj pletilno industrijo. Čiril Vah v Kranju. 17183

Podjetja, veletrgovci in industrijalet — pozori

Knjigovodja provzeten in popolnoma samostojen, korrespondent za slovenski, srbohrv., nemški in italijanski jezik, dober organizator — z večletno prakso, sprejme, primerno mesto. Ponudbe pod »Točna in jasna uprava« na upravo »Jutra«. 16720

Gospodična poštena, z dveletno prakso kot prejemalka leas, išče mesto pri lezni trgovini. Nastopi lahko 10. septembra z majhno začetno plačo. Čajneje ponudbe na upravo »Jutra« pod »Poštena 8544«. 17344

Korespondent provzeten, z akadem. izobrazbo, znanjem 6 jezikov in bogato prakso v trgovini in industriji, želi primerno mesto kot vodja bl. komere razvratelj trgovskega ali industrijskega podjetja v Jugoslaviji. — Ponudbe pod »Kor.« respondent 100 na Aloma Company, Ljubljana. 17330

Kuharica išče mesto pri boljši rodbini v Ljubljani. Ponudbe na upr. »Jutra« pod »Snažnost 8524«. 17288

Službo oskrbnika na srednje velikem posestvu ali vinčarju. Želi nastopiti zakonski par brez otrok. 15. avgusta ali tudi pozneje. Čajneje ponudbe s navodno plačo na naslov Franjo Glavač, Bobovo, p. Ponika ob južni železnici. 17248

Prodajni vrtno stole prodaja najcenejše Rotmana, n. o. n. p. Ljubljana, Mirje 4. 293

Avto znamke »Puch«, šedečev, v zelo dobrem stanju, se po cenici prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«. 17113

Dvovprežni voz (Sommerlandauer) era, pokrit, dobro ohranjen, prvovrstno delo iz mirnega časa in era prana oprema za par konj, se ugodno prodaja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Voz«. 17069

Čevljarški stroj »Singer«, levoroten, predvsem blago, malo rabljen, se po zelo nizki ceni prodaja na Vrhniški št. 186 pri Ljubljani. 17258

Fotografi, amateriji! Mimosa, Bayer, Byk, Gervart, Kodak papirji za fotografiranje

foto-materijal Janko Pogačnik Ljubljana, Tavčarjeva ul. 341/I

Kompletna spalnica preproge in različni pohištveni predmeti, se cenno prodajo. Naslov pove upr. »Jutra«. 17341

Fotoaparati 10 x 15, kasete in stojalo, se prod. Na ogled v upr. »Jutra«. 17308

Kolesa za hunte nova in rabljena, za različno širino tira, prodaja promogovnik Folgar, Poljčane. 17245

Prodaja zapuščine prvovrstnega klavirja, raznega pohištva, molke in ženske obleke, perila, preprog itd., se bo vršila v Gledalski stobi št. 3 (Kirbiševa hiša) dne 27., 28. in 29. julija, vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 19. ure. 17301

Fotoaparati 8 x 12, Doppel-Anastigmat, 1:6,5 F = 135 mm, zelo dobro ohranjen, se po ugodni ceni prod. Natančneje pove Valentič, Gosposka ul. št. 3. 17296

Otroški voziček dobro ohranjen, se prod. Naslov pove uprava »Jutra«. 17271

Pohištvo: spalnica, velika pisalna miza, starinska skrinja in 3 obehala, vse v zelo dobrem stanju, se prod. Naslov v upravi »Jutra«. 17249

Sportni voz (Kutschwagen) v zelo dobrem stanju, se po zelo ugodni ceni prod. Naslov pove uprava »Jutra«. 17306

Polhove kože in vse druge, kupuje vedno D. Zdravil, Ljubljana, Florjanska ulica šte. 9. 254

Prazne steklenice »Odo« se kupuje drogerija Anton Kapa, sinova, Zidovska ul. št. 1. 179

«National» 009. 90. blagajna do register, se kupi. Ponudbe na drogerijo Santas, Celje 17229

Več fotoaparato se kupi. Ponudbe s opisom in navodno ceno na upr. »Jutra« pod »Ohranjen«. 17293

Kopalna banja emaljirana in bakrena, peš, oziroma kompletna kopalna soba, dobro ohranjena, se kupi. Ponudbe pod »Kopalna soba« na upravo »Jutra«. 17281

Pisarna Odiša se 1 del priključno letelo, jako lepe pisarne, na zelo prometnem kraju, in velikim izložitvenim okni in svetli telefon, za takoj. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Lepa pisarna«. 16977

Trgovski lokal na delu — v prometnem kraju Slovenije, se odda ugodno v najem. Naslov pri podružnici »Jutra« v Mariboru pod »Slovenija«. 17248

Trgovski lokal Temu št. 10 pri Mariboru, se odda v najem s 1. avgustom. 467

Gostilna ali kavarna na prometnem kraju v Mariboru ali Ljubljani, se vzame v najem. — Naslov pri podružnici »Jutra« v Mariboru pod »Emilija«. 17143

Lokal v Ljubljani z manufakturom, se prod. zelo ugodni pogoji prod. Najemnina nizka. — Ponudbe pod »Rožnost 8536« na upravo »Jutra«. 17334

Priprosta hiša se za smerno ceno kupi. Pogoji suha lega, v mirnem okolju, blizu Ljubljane (n. p. v št. Vidu, Domalaha, Zaloga itd.). — Ponudbe z natančnimi podatki pod »V. M. J. P.« na upr. »Jutra«. 17333

Majhno posestvo hiša s gospodarskim poslopijem in nekaj zemljišč, tri črti ure od mesta Celje, oddaljeno, pri glavni cesti, na ravni, in prod. za 40.000 Din. — Pojanila daje g. Alojzij Pruh, Brez št. 90, Celje. 17176

«Gostilna» se odda v najem, najraje salmincu. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Znako «A. F. L.» 17248

«Alaska» V skrambo se vzame dobro ohranjen črn pianino proti odkodnini, event. se posoje odkup. Naslov upravi »Jutra«. 17333

«Manovanja» Stanovanje odda, ozir. zamenja »Posredovalec«, Sv. Petra c. št. 23/I. 17199

Prazna soba priprosta, s hiša, se odda takoj za mirno starijo ženo. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Stalno in snatno«. 17218

Stanovanje 2 sob, hiša s 15. avgustom. Ponudbe pod »Dr. H.« na upr. »Jutra«. 17226

Dijakinja ali gđ. se sprejma na vso oskrbo v Sp. Šiški, Vodnikova 5 (Lovtin). 17253

Kot sestanovalec se sprejme na vso oskrbo v ljuskem nasipu 48/I, vrata št. 7. 17239

Stanovanje soba s kuhinjo, zamenja s kakim hišnikom, za enako stanovanje. Naslov v upr. »Jutra«. 17272

Počitniško stanovanje 3 sob in kuhinja, se odda za 2 meseca proti majhni odkodnini. Stanovanje se nahaja na okrajni cesti Menze, Vrste, tik emr-kovega gozda, in tekoče vode ter je 4 km od postaje Jarše oddaljeno. — Reflektansi naj se obrnejo ali na pisarno agencijo pri lastniku: Janez Ramovš, Kozarje-Kot, pošta Vrste nad Ljubljano. 17276

Sobica se odda boljšemu gospodu s 1. avgustom. Naslov v upr. »Jutra«. 17270

Gospod akad. izobrazben, želi lepo opremljeno sobo na Gledovsoli cesti, ali v Rožni bližini, event. ali v Rožni dolini. Plaša dobro. Črnj. ponudbe pod »Mlad in pridele gospod« na upravo »Jutra«. 17188

3 vrsti

Volkji pes

Hišni pes, se ne dvo let star, dober švajar, se zelo ugodno prod. Ogljeda se na Poljski cesti št. 15 (vila Letisa) od 12. do 2. ure. 16983

Velika jabolka za testenine

jabolka za mošt, slive, bruske, dinje (Zuckermelon), grozdje, paradiznike itd.

pošilja 309-3

Stevan Kisz,
izvoznik sadja
Subotica.

Priporočamo novo izdajo

Janko Kersnikovih romanov

Cyclamen

Broš. 22 Din, vez. 27 Din, poš. 1-25 Din

Agitator

Broš. 18 Din, vez. 23 Din, poš. 1-25 Din

Izdala jih je
Tiskovna zadruga v Ljubljani

Dr. Ivo Šorli:

Antikrist v Trsteniku

«Gospa Neža!» se je obrnil k mladi ženi. «Ne mislite, da se bojim cerkve! Vzgojila me je pobožna mati in njeni nauki niso umrli v mojem srcu. Posebno tudi ne bi maral dati slabega vzgleda, in prosim vas, povejte ljudem, da ni iz zaničevanja, če me v nedeljo ne bodo videli med seboj! Toda jaz pojdem k maši, kadar se bo meni zljubilo!»

Zgodilo se je, česar Bogataj ne bi bil pričakoval: Neža se je strmo vzdignila. Toda niti, da bi bil jezen njen glas, niti sovražne oči, ko je rekla:

«Kakor mislite, gospod! Jaz sem vam hotela dobro; ali vaša pamet, vaš svet! Če pa boste česa potrebovali, tam doli sem vam pokazalo svojo hišo; in kakor je naš učil sam naš odrešenik, niti cestinarju ne bodo zaprta moja vrata!»

«Hvala lepa, gospa!» se je prijazno zasmel Bogataj. «In sploh lepa hvala za vse! Prepričan sem, da na ta vaša vrata še potrkam; ali za sedaj mi dovolite, da se držim svoje jazbečeve dupline. Z Bogom, ljuba gospa Nežala!» Sedel ji je v desnico in jo za hip pridržal toplo v svoji.

«Vraga, kakšna postava, kakšne nebeške oči!» ji je tiho pošepetal.

Naglo mu je izpulila roko, vsa zardela in odhitela navzdol. Nenadoma se mu je zablistalo v glavi: «Toda, če je tako, bo dobro sproti vedeti, kaj se pripravlja v sovražnem taboru!» Glasno je zaklical:

«Gospa! Bodite tako prijazni, prosim, in recite čredniku, naj se kmalu zgasi pri meni!»

Ozrla se je, hotela nekaj odgovoriti, a je samo pokimala ter se nato še bolj podvzivala v dolino.

Bogataj je gledal za njo, dokler ni izginila v grmovju. «Vraga, malo bolj ljubeznjiv bi bil že lahko ž njo!» je jezno stresel z glavo. «Toda nič ne de: ako sem njene poglede prav razumel, jo bo dovolj povabiti po čredniku... Ako ne najde celo sama nov izgovor, da pride spet...»

IX.
Preden se je Neža vrnila, je vedela že vsa vas za njeno pot. Naj se je tudi nekako poskusila ogniti pogledom, jo je videl ta in oni speti v hrib. Vendar se je nihče ni upal ustaviti, ko je zdaj hitela proti domu.

Prvi, a tudi le z očmi, jo je vprašal njen mož, stoječ v izbi pri oknu in navidez opazuje otroke na ulici. Ni se ji zdel vreden odgovora. Celo kakor da ga je mesto tega z očmi nekako pretehtala, morda vprav v primeri z onim tam gori. Sicer pa ubogemu Jernejčku ni bil nov ta pogled in skoraj da ga je polagoma razumel — včasih se mu je storilo, kakor da ga je vsega drobčkenega, ličnega in nežnega neusmiljeno zalučal v kot...

Potem se je opogumila in prišla zrpjanja, tudi še mlada ženska, seveda ne prva — dokler bo Neža s prstom migala, je Bog ni dal, ki bi samo sanjala o prvenstvu! — a vsaj druga žena v vasi in zato vodnici še najbližja, kakor ministrica kraljici. In oprta nekoliko tudi na to, da prihaja tako rekoč v imenu vseh drugih žena.

Ampak spet ne, da kar butneš z izpraševanjem. Nič manj je ni treba diplomacije na selu, nego v salonu. Ze, da je Neža šla pred vsemi ljudmi, potem jo stopiš še čakati ali jo vsaj ustaviš. Tako pa pove le, če hoče in kolikor hoče — kakor si seveda imela ti pravico, da se čudiš in zgražraš prej...

Zupanja je torej začela z drugimi stvarmi. Toda še preden se je mogel pogovor približati jedru, je vstopil cerkovnik in povedal Neži, da jo kliče gospod župnik pred se.

«Ej, gospod župnik bi gotovo rad vedel, kaj pravi puščavnik!» se je nasmehnila Neža.

«In kaj praviš?» je hlastnila zupanja.

«Da bi rad prišel v nedeljo k maši, če bi mogel. Pa ne more, ker je bolan. In da ima dispenzo od škofa.»

«Česa ne poveš!»

«Pa so take dispenze?» je zadvomil cerkovnik stoječ že pri vratih.

«Po mestih so! Sicer se lahko izpoveš, ako radi bolezn ali drugih pravičnih vzrokov ne moreš; boljša pa je škofovska dispenza naprej.»

Cerkovnik je čudno počez pogledal in izginil. Zupanja pa ni odnehala, dokler ni izvedela vsaj nekaj več. Kako ima bradač sedaj

gori? Ali je res, da je po stenah naga podoba pri nagi podobi? Pa je bil kaj hud, ko mu je spomnila, da ima človek tudi dušo? Ali mu je opomnila to? In je res, da znabiti vendar je puščavnik, ali pa da bo? Kakšno srajco ima sedaj — še takšno z golimi nedri? In je v resnici videti bolj poželjivih oči, če zagleda mlado žensko?

Neža ne more govoriti o nagih podobah, ker ni prestopila praga, verjeti pa ne more, da bi tak mož imel po hiši grešne stvari. Svetih se ne ogiblje, še rad govori o njih. Ali je in bo puščavnik, ne more reči, ker si ga ni upala izpraševati; no, kar sta govorila, bi bila lahko tudi z duhovnikom. In takšna, ki je v njegovih očeh kaj grdega videla, pač sama ne bo veliko vredna.

Ampak zdaj je res že treba k župniku! Neža, radi poseta pri puščavniku itak bolj praznično oblečena, je samo še enkrat po sebi pogledala in potem odhitela na konec vasi, kjer se je košatilo župnišče.

Ko je vstopila, je gospod stal pri oknu. Bil je visok, širokopleč in dobro rejen mož najboljših let z mogočno glavo in ostrimi očmi. Te oči in uporno razmrščeni črni lasje so mu še posebno dajali divji izraz krotilca.

Pogledal je Nežo izpod čela in nekaj časa molčal, dočim je ona z izzivajočo mirnostjo čakala njegove prve besede.

«Ali je res, da si bila tam gori?»

«Bila.»

«In po kaj si šla?»

«Nič za slabo. Prosila sem ga naj pride v nedeljo k maši; naj hodi v cerkev.»

«Kaj tebe briga?»

«Ali ni dolžnost vsakega kristjana...»

«Meni to poješ?!» je vzhropel župnik. «Mari misliš, da ne vem, kdo si in kaj si?»

Prekrižala je roki, gledala tja čez njega in z desnim, nekoliko naprej pomaknjnim čevljkom prebirala neko pesemco po podu. Župnik se je s silo ubrdal ter rekel z besnim, pridušenim glasom:

«Dobro! Počaka naj! Vseeno potem, ali v nedeljo pride ali ne!»

«Saj ga ne bo! Res je, da pride, kadar se bo njemu zljubilo!» Njen glas je bil, kakor da se še veseli.

Najpopolnejši
STOEWER
šivalni stroji
za šivilje, krojače in
cviljarje ter za vsak
dom. Preden si nabavite
stroj, ogledite si to
izrednost pri trdnosti
Lud. Baraga
Ljubljana
Šteuburgova ulica 61.
Brezplačen pouk.
15-letna garancija

Naznanilo otvoritve
gostilne „Medved“, Linhartova ul. 4
Točijo se zajamčeno naravna snodnještajerska in dol-njska vina. — Na dobro meščansko hrano se sprejmejo tudi abonenti. — Na razpolago senčnat vrt. — Za prijazen obisk se priporočata
Karl in Franja Medved.

Naznanilo.
Naznanjam uglednemu občinstvu, da otvorim danes svoj modernim higijeničnim predpisom in zahtevam odgovarjajoč
briuski salon
v Hrenovi ulici št. 19. (na oglu poleg gostilne Ražem, Žabjak)
Za mnogobrojen obisk se slavnemu občinstvu najvljudneje priporoča
Pavle F. Mekinec.

Klobuke
najmodernejšo oblike,
velika izbira po
konkurenčnih
cenah pri
JAKOB LAH,
MARIBOR,
Glavni trg 2 328-a 1

Gramofonske plošče
z modernimi pesmi oddajam, dokler traja zaloga po znatno znižanih cenah. Pre-skrbite se sedaj s ploščami za sezijo!
A. Rasberger, Ljubljana,
Tavčarjeva ulica 5. 4008-a
Zaloga gramofonov, plošč itd.

Zastopnika
išče tovarna
za pločevinaste izdelke.
Ponudbe z navedbo referenc ter dosedanjim delovanjem pod šifro „BODOČNOST“ na upravnštvo „Jutra“.

BLUZE, najnovejši kroj!
Oval batist Din 90, 125-
iml. sur. svila Din 95-
prilna svila Din 198-
surova svila Din 225-
Jumperji - nova pošiljatev
svileni s kr. rokavi Din 118, 168-
svileni z dol. rokavi Din 170, 225-
Solčniki
najnovejši vzorci Din 135, 150-
APASNE RUTE (ócharpas) Din 110-
A. Sinkovec nasl. K. Soss, Ljubljana, Mestni trg 19.

HIŠA
z vrtom in travnikom
ležeča ob glavni cesti na Vinici št. 30, v kateri je nastanjena orožniška postaja in finančna kontrola, pripravna za vsako obrt, se takoj proda najboljšemu ponudniku.
Reflektanti naj se obrnejo na lastnika JUREJ ŠTERKA, trgovca na Vinici pri Črnomlju.

Jermena za cepe
gože, biče (gajzle), tržaške bičevnike, razne krtiče, motvoz (spago), pasove (gurtne), dreto in perline vrvi kupite najceneje v veletrgovini
OSVALD DOBEIC
Ljubljana 207-a Sv. Jakoba trg 9.

Kdor oglašuje, ta napreduje!
br. Rudolf Ziherl
Pogreb se vrši v soboto, 25. t. m. ob 18. izpred pokojnikovega doma. Čast njegovemu spominu!
Škofja Loka, dne 24. julija 1925.
Obor.

Ljubljanska posojilnica
r. z. z o. z v Ljubljani
Mestni trg šte. 6
sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodneje.
Večje in stalne vloge obrestuje po dogovoru.
Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poroštva in proti zastavitvi.

„LIA“ krema za čevljo se dobi povsod

Petovar Lovro
IVANJKOVCI
priporoča svojo veliko zalogo
jeruzalemskih in ljutomerskih vin
v izredno dobri kakovosti in po ugodnih cenah.
3996-a

Importerji! Eksporterji!
Kupčijske zveze, zastopstva trgovskih hiš, tovarn in trgovcev vseh panog v Italiji dobiti najlažje in najceneje potom
oglasov
v najvažnejših italijan. dnevnikih, ki so: Il Corriere della Sera, Milano; La Sera, Milano; La Giustizia, Milano; Edinost, Trieste; La Sera, Trieste; Il Popolo di Trieste; Goriška Straža, Gorizia; Il Mondo di Roma; La Tribuna di Roma; Il Secolo XIX, Genova; Il Corriere Mercantile, Genova; Il Mezzogiorno di Napoli; La Vedetta d'Italia, Fiume itd.
Proračune stroškov po originalnih časopisnih cenah dobavljajo po navedbi oglasnega teksta in prostora takoj italijansko zastopstvo dnevnika „JUTRO“
PUBBLICITA G. CENOVIN
Trieste, Viale XX Settembre 65/1
Podružnica v Milanu, Via Solferino N 11.

Mestna Orjuna Škofja Loka
naznanja pretužno vest, da je njen predsednik
br. Rudolf Ziherl
trgovec
danes nenadoma preminul.
Vsa Orjuna tuguje za svojim nadomestljivim predsednikom.
Škofja Loka, dne 25. julija 1925.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem tužno vest, da je naš iskreno ljubljeni soprog, oče in brat
Rudolf Ziherl
trgovec v Škofji Loki
danes ob pol 12. uri nenadoma preminul.
Pogreb ljubljenega rajnega bo v soboto, dne 25. t. m. ob 18. uri iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.
Prosimo tihega sožalja.
V Škofji Loki, dne 24. julija 1925.
Ješko Ziherl, brat **Angela, roj. Soklič, soproga**
Bojko, Milena, Desanka, otroci.

Restavracija „ALLA VENEZIA GIULIA“
v Trstu, ulica C. Ghega št. 7
v neposredni bližini glavnega kolodvora, (lastnik Vacla Stengel) se priporoča potujočemu občinstvu, izborna kuhinja, prvovrstna domača vina, kraški teran, vedno sveže pivo, točna postrežba, govori se slovenski.
281-a

Zahvala.
Za množične izraze sožalja ob smrti naše srčnoljubljene, dobre, ne-pozabne soproge, mamice, hčerke, sestre, tete in svakinje, gospe
Zore Erjavec roj. Legat
za darovano cvetje in množično spretnost na zadnji poti izrekamo posebno p. n. poštnemu uradnikstvu, osobito g. dr. Lebarju, ki je tako lepo izkazalo nepozabni tovariško spoštovanje in vsem ostalim našo najpri-srčnejšo zahvalo.
V Ljubljani, dne 23. julija 1925.
Zajajajoča rodbina Erjavec-Legat.

20.000 m²
smrekovega in macesnovega gozda
lepe debelosti, 2 uri od Mozirja
naprodaj.
Resne ponudbe pod **„Velesostvo pri Mozirju“** na upravnštvo „Jutra“.